

Azərbaycançılıq və sülh quruculuğu

Azərbaycanın müstəqil mövqeyinin maddi dəyərlərinin onun inkişaf yolunda görmək mümkündür. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə müəyyən edilmiş neft strategiyası və 1994-cü il sentyabrın 20-də imzalanmış "Əsrin müqaviləsi" ölkənin iqtisadi imkanlarını genişləndirən əsas qərarlardan oldu. Xarici sərmayənin cəlbə və enerji ehtiyatlarının dünya bazarlarına çıxarılması dövlət quruculuğu üçün zəruri iqtisadi zəmin yaratdı.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi dövründə enerji və nəqliyyat infrastrukturunu Azərbaycanın beynəlxalq tərəfdaşlıqlardakı çəkisini daha da artırdı. "Cənub qaz dəhlizi"nin 2020-ci ilin sonunda tam is-

tismara verilməsi ilə Azərbaycan qazının Avropa bazarlarına çatdırılmasına başlandı. Avropa İttifaqı bu dəhlizi təchizat mənbələrinin və marşrutlarının şəxsləndirilməsi baxımından qiymətləndirir. Belə layihələr iqtisadi imkanları uzunmüddətli əməkdaşlıq münasibətlərinə çevirir.

Azərbaycanın müasir mövqeyini orta güc anlayışı ilə qiymətləndirməyə əsas verən məhz bu imkanların birləşməsidir. Burada söhbət ölkənin ölçüsündən daha çox, regional proseslərə təsir etmək, enerji və nəqliyyat əlaqələrində əhəmiyyətli yer tutmaq, müxtəlif siyasi mərkəzlərlə işləmək və beynəlxalq təşəbbüslər irəli sürmək qabiliyyətindən gedir. Azərbaycan öz coğrafi-

yasını iqtisadi layihələr və diplomatik əlaqələrlə təməmləyərək bu istiqamətdə mövqeyini gücləndirib.

"Bakı Prosesi"nin tarixi həmin diplomatik yanaşmanı aydın göstərir. 2008-ci ildə Avropa ölkələrinin mədəniyyət nazirlərinin Bakı toplantısına islam ölkələrinin nümayəndələrinin dəvət olunması, 2009-cu ilə isə əks istiqamətdə təşəbbüs göstərilməsi davamlı dialoq üçün zəmin yaratdı. 2011-ci ildən keçirilən Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu bu xətti genişləndirdi. Azərbaycan müxtəlif siyasi və mədəni məkanlarla əlaqələrini ümumi müzakirə imkanına çevirə bildi.

9

Azərbaycan İƏT çərçivəsində əməkdaşlığın inkişafına xüsusi önəm verir

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin korrupsiyaya qarşı mübarizə orqanları rəhbərlərinin üçüncü yüksək səviyyəli iclasının iştirakçılarına

Hörmətli iclas iştirakçıları!

Sizi İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) üzv dövlətlərin korrupsiyaya qarşı mübarizə orqanları rəhbərlərinin Bakıda keçirilən üçüncü yüksək səviyyəli iclasında salamlayram.

Azərbaycan İƏT çərçivəsində əməkdaşlığın inkişafına, həmrəyliyin və qarşılıqlı dəstəyin möhkəmləndirilməsinə xüsusi önəm verir və bu istiqamətdə daim söylər göstərir.

Korrupsiya dövlət təsisatlarına ictimai etimadı sarsıdan, sosial ədalətə, sağlam rəqabətə və iqtisadi inkişafa xələl gətirən cinayətdir. Bəzi hallarda bu növ cinayətlərin transsərhəd xarakteri müvafiq tədbirlərin həm milli, həm də beynəlxalq müstəvidə görülməsini zəruri edir. Bu xüsusda "İƏT üzv dövlətlərinin korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə hüquq-mühafizə əməkdaşlığı haqqında Məkkə Əl-Mükərrəmə Konvensiyası" bu sahədə vahid hüquqi platforma formalaşdıraraq strateji sənəddir. Azərbaycanın bu Konvensiyaya qoşulması beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi baxımından böyük önəm daşıyır.

Azərbaycanda korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. Qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, dövlət idarəçiliyində şəffaflığın və hesabatlılığın artırılması, dövlət xidmətlərinin rəqəmsallaşdırılması və ölçətilməsinin təmin edilməsi, ictimai nəza-

rətin gücləndirilməsi korrupsiyanın qarşısının alınmasında mühüm rol oynayır.

Torpaqlarımızın 30 ilə yaxın işğal dövründə təbii sərvətlərimizin, o cümlədən faydalı qazıntı yataqlarımızın xarici subyektlərin iştirakı ilə qanunsuz istismarı regionun ekologiyanı ağır ziyan vurmuşdur. Bu cinayətlər nəticəsində öldürülmüş külli miqdarda gəlir beynəlxalq maliyyə kanalları vasitəsilə leqallaşdırılmışdır.

Rəqəmsal inkişaf, xüsusilə də sənəti intellektin sürətli yayılması korrupsiya ilə mübarizə imkanlarını genişləndirməklə yanaşı, korrupsiyanın yeni təzahürlərinin meydana gəlməsinə, rəqəmsal maliyyə alətlərindən sui-istifadəyə şərait yaradır. Müvafiq hüquq-mühafizə orqanlarının müasir texnologiyaların potensialından səmərəli yararlanması bu cür cinayətlərin qarşısının alınmasında və effektiv araşdırılmasında xüsusi əhəmiyyət kəşb edir.

Əminəm ki, Bakıda aparılacaq müzakirələr və irəli sürüləcək təkliflər İƏT üzv dövlətləri arasında korrupsiyaya qarşı mübarizədə əməkdaşlığın daha da güclənməsinə, etimadın möhkəmlənməsinə və ölkələrimizin dayanıqlı inkişafına xidmət edəcəkdir.

İclasın işinə uğurlar arzulayıram.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 oktyabr 2026-cı il

Prezident İlham Əliyev qatar qəzası ilə bağlı İspaniyanın Baş nazirinə başsağlığı verir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev onlarla insanın həyatına son qoyan faciəvi qatar qəzası ilə əlaqədar İspaniyanın Baş naziri Pedro Sançesə başsağlığı verir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Prezidentin "X" sosial şəbəkə hesabında paylaşım edilib.

"İspaniyada baş vermiş faciəvi qatar qəzası məni dərinlən kədərləndirib. Baş nazir Pedro Sançesə, həlak olanların ailələrinə və İspaniya xalqına dərin hüznə başsağlığı verirəm.

Bütün xəsarət alanlara tezliklə sağalmalarını arzulayıram", - deyər paylaşımında bildirilib.

Görüş yeri dəyişmir

Azərbaycan beynəlxalq tədbirlərin etibarlı ünvanıdır

Azərbaycanın beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi etməsi və müxtəlif ölkələrlə əməkdaşlıq əlaqələrini genişləndirməsi qarşıdakı illər üçün də yeni perspektivlər açır. Prezident İlham Əliyevin gələcəkdə Bakıda keçiriləcək mötəbər beynəlxalq görüşlərlə bağlı səsləndirdiyi fikirlər də ölkəmizin beynəlxalq əməkdaşlıqda rolunu və mədəniyyətlərarası dialoqa verdiyi önəmi əks etdirir. Dövlət başçısı bu barədə VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun açılışında deyib: "Gələcək il İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə Görüşünə evsahibliyi edəcəyik və biz demək olar ki, 60 ölkəni birləşdirən bu mötəbər beynəlxalq təsisatə sədrlik edəcəyik.

10

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur dirçəlişin və inkişafın rəmzinə çevrilib

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun dirçəldilməsində ən mühüm istiqamətlərdən biri nəqliyyat infrastrukturunun yenidən qurulmasıdır. Füzuli, Zəngilan və Laçında beynəlxalq hava limanlarının inşası regionun nəqliyyat imkanlarını əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirib. Xüsusilə Füzuli Beynəlxalq Hava Limanının qısa müddətdə tikilərək istifadəyə verilməsi Azərbaycanın təşkilatı və texniki potensialının göstəricisinə çevrilib. Bununla yanaşı, Əhmədboyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yolu, Horadiz-Ağbend dəmir yolu layihəsi və digər nəqliyyat xətləri bölgənin respublikamızın vahid iqtisadi sistemində inteqrasiyasına xidmət edir. Bu layihələr yalnız insan-

ların rahat hərəkətini təmin etmək məqsədi daşıyır. Yeni yollar və nəqliyyat qovşaqları Qarabağın iqtisadi potensialının reallaşdırılmasına, turizmin inkişafına, sənayə və kənd təsərrüfatı məhsullarının bazarlara çıxarılmasına geniş imkanlar yaradır. Eyni zamanda regionun beynəlxalq nəqliyyat dəhliz-

ləri ilə əlaqələndirilməsi Azərbaycanın tranzit və logistika imkanlarını daha da gücləndirir.

Quruculuq prosesində diqqətçəkən məqamlardan biri də müasir şəhərsalma prinsiplərinin tətbiqidir. Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl və digər şəhərlərin baş planlarında yaşayış məkanlarının funksionallığı, yaşillıq sahələrinin genişləndirilməsi, ictimai nəqliyyatın əlçatanlığı və rəqəmsal idarəetmə imkanları nəzərə alınır. "Ağıllı şəhər" və "ağıllı kənd" konsepsiyaları əsasında həyata keçirilən layihələr Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun ən müasir yaşayış standartlarına uyğun inkişafını hədəfləyir.

10

Bəşəriyyətin qənimi - müharibələr

Qarabağ müharibəsinin ilk mərhələsi meşələrin qırılması ilə başlamışdı. Daha sonra hərbi əməliyyatlar zamanı artilleriya atəşləri, minlərlə meşəyə atılan mərmi və digər amillər ətraf mühitə ciddi zərər vurdu. Fosfor silahlarından istifadə nəticəsində meşələrə, təbiətə ciddi ziyan dəydi. Qarabağ bölgəsində erməni işğal altında qalan 269 min hektar meşə sahəsi qəddarcasına qırılıb, həmin ərazilərdə nadir bitki və heyvanat aləmi məhv edilib. Qubadlı və Laçın rayonlarında qırmızı palıdların, Kəlbəcərdəki "Ayı fındığı meşələri"nin yerində boş ərazi qalıb. İşğal altındakı ərazilərimizdə 247 min 352 hektar meşə sahəsi qalmışdı ki, bu da Ermənistanın bütün meşələrinin 55 faizindən çox idi. Bu meşələrdə 152 ağac növü, 13 min 200 hektara yaxın qiymətli meşə sahəsi mövcud idi.

11

Vətən müharibəsi

6 il əvvəl həmin gün

"Azərbaycan-Çexiya əlaqələrinin bu gün dinamik inkişaf etməsi bizi sevindirir"

Çex Respublikasının Prezidenti zati-alləri cənab Petr Pavelə

Hörmətli cənab Prezident!

Çex Respublikasının milli bayramı münasibətilə Sizə və bütün xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimi və xoş arzuları-mı çatdırıram.

Xoş əməllərə malik Azərbaycan-Çexiya əlaqə-lərinin bu gün dinamik inkişaf etməsi bizi sevindirir. Fəal siyasi dialoq iqtisadi, enerji, nəqliyyat, müdafiə sonayesi, humanitar və digər sahələrdə əməkdaşlı-ğımızın genişlənməsi üçün yaxşı zəmin yaradır.

İnanıram ki, mövcud imkanlardan yararlanaraq bir-gə səylərimizlə böyük potensiala malik olan dövlətlər-arası münasibətlərimizin və səmərəli əməkdaşlığımı-zın daha da dərinləşməsinə nail olacağıq.

Bələ bir əlamətdər gündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, dost Çexiya xalqına daim əmin-amanlıq və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 26 oktyabr 2026-cı il

"Dövlət xidmətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 31 oktyabr tarixli 279-VIIQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azər-baycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddə-sinin I hissəsinin 1-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Dövlət xidmətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 31 oktyabr tarixli 279-VIIQ nömrəli Qanu-nunun icrası ilə əlaqədar **qərara alır**:

Maddə 1. "Informasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublika-sının Qanunvericilik Toplusu, 1998, № 6, maddə 364, (Cild I); 2024, № 1, maddə 18, № 7, maddə 769; 2025, № 7, maddə 626; 2026, № 1, maddə 17, № 5 (I kitab), maddə 391, № 7 (I kitab), maddə 613, № 8, maddələr 769, 774) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 2-ci maddənin birinci hissəsinin otuz dördüncü abzası aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"elektron xidmət - dövlət xidmətlərinin informasi-ya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə edil-məklə təəssül arasında bilavasitə تماس olmadan (xid-mətin məqsədləri üçün belə təmasın tələb edildiyi hal-lar istisna olmaqla) xidmət istifadəçilərinə göstərilmə forması";

1.2. 14-1-ci maddə üzrə:

1.2.1. 14.1.1-ci maddədə "Azərbaycan Respublika-sının Qanununa və dövlət xidmətlərinin həyata keçiril-məsi sahəsində" sözləri ", "Dövlət xidmətləri haqqın-da" Azərbaycan Respublikasının qanunlarına və bu sa-hədə" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2.2. 14.1.2-ci maddənin ikinci cümləsində "olun-duqdan sonra həmin sistem vasitəsilə" sözləri "edil-dik-dən sonra Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi üzə-rində"

Bakı şəhəri, 16 oktyabr 2026-cı il

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 9 fevral tarixli 48 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi haqqında Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nə-zarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və publik hüquqi şəxslərin illik və ortamüddətli dövr üzrə büdcə layihələrinin və proqnozlarının, habelə gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monito-rinqi və icra göstəricilərinin təhlili Qaydaları"nın və "Dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlə-rinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslə-rin və publik hüquqi şəxslərin xalis mənfəətinin bölüşdürülməsinə və dividend siyasətinin ümumi parametrlərinə dair Qaydalar"ın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin

2025-ci il 29 dekabr tarixli 570 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 9 fevral tarixli 48 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respubli-kasının Qanunvericilik Toplusu, 2009, № 2, maddə 61 (Cild I); 2024, № 3, maddə 257, № 5 (I kitab), maddə 529; 2025, № 2, maddə 119, № 8, maddələr 751, 774, № 12 (I kitab), maddə 1163) ilə təsdiq edilmiş Əlavə II -"Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi haq-qında Əsasnamə"nin 8.23-3-cü bəndi ləğv edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 oktyabr 2026-cı il

"Daşınmaz Əmlakın Elektron Reyestri və Kadastrı" İnformasiya sistemi haqqında Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi və bununla əlaqədar bəzi məsələlərin tənzimlənməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. "Daşınmaz Əmlakın Elektron Reyestri və Kadas-trı" informasiya sistemi haqqında Əsasnamə" (bundan sonra - Əsasnamə) təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

2. Müəyyən edilsin ki, "Daşınmaz Əmlakın Elek-tron Reyestri və Kadastrı" informasiya sisteminin (bundan sonra - DERKİS) sahibi funksiyalarını Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti, operator funksiyalarını isə həmin Xidmətin tabeliyində "Daşınmaz Əmlakın Dövlət Kadastrı və Reyestri" publik hüquqi şəxs həyata keçirir.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həl etsin.

4. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi:

4.1. DERKİS-in formalaşdırılması, aparılması, fəa-liyyətinin təşkili və inkişaf etdirilməsi üçün zəruri təd-birlər görsün;

4.2. on səkkiz ay müddətində:

4.2.1. Əsasnamənin 4.2-ci bəndində nəzərdə tutulan və bu Fərman qüvvəyə minənədək tərtib edilmiş (veril-miş), Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi-nin strukturuna daxil olan və strukturuna daxil olmayan tabeliyindəki qurumların informasiya ehtiyatlarında saxlanılan sənədlərin və məlumatların DERKİS-ə daxil edilməsini təmin etsin;

4.2.2. torpaqların elektron kadastr uçotu informasiya sisteminə oks olunan məlumatların DERKİS-ə miqrasi-yasını və torpaqların elektron kadastr uçotu informasiya sisteminin fəaliyyətinin dayandırılmasını təmin etsin;

4.3. Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə birlikdə, Azərbaycan Respubli-kası Prezidentinin 2019-cu il 3 iyun tarixli 718 nömrə-li Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Hökumət buludu" (G-cloud) Konsepsiyası"na uyğun olaraq, DERKİS-in "Hökumət buludu"nda yerləşdirilməsi, aparılması və təkmilləşdirilməsi, habelə "Dövlət informasiya ehtiyat-larının, sistemlərinin və elektron xidmətlərinin vahid re-yestri"nə və fərdi məlumatların informasiya sistemləri-nin dövlət reyestrinə daxil edilməsi üçün tədbirlər görsün.

5. Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi:

5.1. on səkkiz ay müddətində Əsasnamənin 4.2-ci bəndində nəzərdə tutulan və bu Fərman qüvvəyə mi-nənədək tərtib edilmiş (verilmiş) sənəd və məlumatla-rı öz informasiya ehtiyatlarında saxlayan dövlət orqan-ları (qurumları) ilə birlikdə həmin sənəd və məlumat-ların Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə DERKİS-ə ötürülməsini təmin etmək məqsədilə zəruri tədbirlər görsün;

5.2. Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti ilə birlikdə bu Fərmanın 1-ci hissəsi nəzərə alınmaqla, "Dövlət in-formasiya ehtiyatları və sistemlərinin formalaşdırılma-sı, aparılması, integrasiyası və arxivləşdirilməsi Qay-daları"nın təsdiq edilməsi və elektron hökumətlə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Pre-zidentinin 2018-ci il 12 sentyabr tarixli 263 nömrəli Fərmanının tələblərindən irəli gələn tədbirlərin həya-ta keçirilməsini təmin etsin.

6. "Daşınmaz əmlakın dövlət kadastrı, torpaqla-rın monitorinqi və yerquruluşu haqqında" Azərby-can Respublikası Qanununun təbiiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 12 mart tarixli 113 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 3, maddə 165 (Cild I); Azərbaycan Respublikası Prezi-dentinin 2026-cı il 2 sentyabr tarixli 784 nömrəli Fər-manı) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

6.1. 2.1-ci bənddə "birinci - üçüncü" sözləri "birin-ci, dördüncü və beşinci" sözləri ilə əvəz edilsin;

6.2. 2.3-cü bənddə "üçüncü" sözü "beşinci" sözü ilə əvəz edilsin;

6.3. 2.5-ci bənddə ikinci halda "ikinci" sözü "dör-düncü" sözü ilə əvəz edilsin.

7. "Azərbaycan Respublikasında torpaq münasibət-lərinin tənzimlənməsi sahəsində əlavə tədbirlər haq-qında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 7 mart tarixli 818 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 3, maddə 439 (Cild I); 2024, № 7, maddə 823) 1-ci hissə-si ləğv edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 oktyabr 2026-cı il

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi ilə görüşüb

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova oktyabrın 28-də ölkəmizdə səfərdə olan İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı-nın (İƏT) Baş katibi İsmayıl Ould Şeyx Əhmədin başçı-lıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, qonağı İƏT-in Baş katibi vəzifəsinə seçilməyi münasibətilə təbrik edən spiker Sahibə Qafarova ona gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb. Bildirib ki, Azər-baycanın qonağın yeni vəzifəsində ilk səfər etdiyi ölkələrdən biri olma-sı dövlətimizlə İƏT arasında möh-kəm əlaqələrdən xəbər verir. Milli Məclisin Sədri bu səfərin qarşılıqlı əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi-nə töhfə verəcəyinə inamını ifadə edib.

Spiker qonağın Prezident İlham Əli-yevlə görüşündə aparılmış müzakirə-lərin, həmçinin onun Bakıda keçirilən VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dia-loq Forumunda və İƏT-ə üzv dövlət-lərin korupsiyaya qarşı mübarizə or-qanları rəhbərlərinin üçüncü yüksək səviyyəli iclasında iştirakının əhəmi-yətini vurğulayıb.

Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun əsas ideyasının dialoqu, qarşılıqlı inamı, anlaşmanı təşviq etmək, müxtəlif mədəniyyət-lər və dinlər arasında körpülər qur-maq, digərələrinin dəyərlərinə hörmət etmək olduğunu deyən spiker Sahibə Qafarova Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yarandığı gündən bu forumun mədəniyyətlər-arası və dinlərarası dialoqun əsas qlobal platformalarında birinə çev-rildiyini diqqətə çatdırıb.

Səhəbt zamanı Azərbaycanın İƏT-in fəaliyyətində mühüm rolu qeyd edilib, həm Azərbaycan ərazi-lərinin işğalı dövründə, həm də mü-naqişədən sonrakı dövrdə İƏT-in öl-kəmizə davamlı dəstəyinin, təşkilat-ın qəbul etdiyi çoxsaylı qətnamə-lərin və qərarların bu dəstəyi və həm-rəyliyi oks etdiyi vurğulanıb.

Milli Məclisin Sədri qonağa par-lamentin tarixi, müasir strukturu və beynəlxalq sahədə fəaliyyəti barədə məlumat verib. Bildirilib ki, Milli Məclis bir çox beynəlxalq parlament təşkilatının fəaliyyətində yaxından iştirak edir, hazırda isə 3 təşkilata sədrlik edir.

Görüşdə spiker hazırda sədrlik et-di-yi İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin Parlament İttifaqının (İƏTPI) cari ilin iyun ayında Bakıda

keçirilmiş 20-ci sessiyasının və orada müzakirə olunmuş məsələlərin əhə-miyyətindən də danışib. Milli Məclis-in Sədri İƏTPI ilə İƏT arasında əməkdaşlığın perspektivləri barədə fikirlərini bölüşüb.

Səhəbt zamanı İsmayıl Ould Şeyx Əhməd İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı-nın qəbul etdiyi çoxsaylı qətnamə-lərin və qərarların bu dəstəyi və həm-rəyliyi oks etdiyi vurğulanıb.

Milli Məclisin Sədri qonağa par-lamentin tarixi, müasir strukturu və beynəlxalq sahədə fəaliyyəti barədə məlumat verib. Bildirilib ki, Milli Məclis bir çox beynəlxalq parlament təşkilatının fəaliyyətində yaxından iştirak edir, hazırda isə 3 təşkilata sədrlik edir.

Görüşdə spiker hazırda sədrlik et-di-yi İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin Parlament İttifaqının (İƏTPI) cari ilin iyun ayında Bakıda

sessiyasına evsahibliyi və İƏT-ə sədr-liyi ilə bağlı məsələlərin əhəmiyyəti-ni vurğulayıb. O, Azərbaycanın sədr-liyi ilə bu təşkilatın fəaliyyətinin daha da güclənəcəyinə inamını ifadə edib.

Parlament diplomatiyasının əhə-miyyətindən danışan qonaq İƏT-in Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini həmişə dəstəklədiyini bildirib. O, qarşıdan gələn Zəfər Günü ilə bağlı təbriklərini çatdırıb, həmçinin Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində görülmüş işləri yüksək qiymətləndirib.

Görüşdə islam həmrəyliyinin möhkəmləndirilməsi, mədəniyyət-lərarası dialoqun təşviqi, ölkəmizlə İƏT arasında əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi və digər mövzu-larda fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

Azərbaycan XİN İspaniyada qatar qəzası ilə bağlı başsağlığı verib

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) İspaniyada baş vermiş faciəvi qatar qəzası ilə əlaqədar başsağlığı verib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə nazirliyin "X" sosial şəbəkə hesabında paylaşım edilib.

"İspaniyada baş vermiş faciəvi qatar qəzası bizi dərinləndirir. Həyatı itirənlərin ailələrinə və yaxınlarına, eləcə də İspaniya Hökumətinə və xalqına dərin hüznə başsağlığı veririk. Düşün-cələrimiz bu faciədən zərər çəkən hər kəslərə. Xəsarət alanlara tezliklə və tam sağa-lmalarını arzulayıraq", - deyər paylaşım da bildirilib.

Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Müdafiə nazirlikləri arasında əməkdaşlığa dair "Yol Xəritəsi" imzalanıb

Azərbaycanın və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Müdafiə nazirlikləri arasında Birgə Hərbi Əməkdaşlıq Komitəsinin ikinci iclası keçirilib.

Müdafiə Nazirliyindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, iclas çərçi-vəsində Beynəlxalq Hərbi Əməkdaşlıq İdarəsinin rəisi general-mayor Elçin Abdullayev Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Müdafiə Na-zirliyinin Beynəlxalq İşlər Direk-torluğunun direktoru briqada gene-ralı Jamal Ebrahim Mohamed Al-marzooqinin rəhbərlik etdiyi nü-mayəndə heyəti ilə görüşüb.

Tədbirdə ordularımız arasında qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin əhəmiyyəti qeyd edilib, hərbi əməkdaşlığın cari vəziyyəti və di-gər məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Yekunda Azərbaycanın və Bir-ləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Müda-fie nazirlikləri arasında Birgə Hər-bi Əməkdaşlıq Komitəsinin ikinci iclasının Protokolu və 2027-2029-cu illər üçün əməkdaşlığa dair "Yol Xəritəsi" imzalanıb.

Hava Döyüş Komandanlığında NATO heyəti ilə görüş keçirilib

Hərbi Hava Qüvvələri komandanının müavini - Hava Döyüş komandiri general-mayor Zaur Rüstəmov NATO-nun Avropadakı Müttəfiq Qüvvələrinin Baş Qərargahının (SHAPE) Tə-rəfdaşlıq Baş İdarəsinin rəi-sinin müavini - Hərbi Əməkdaşlıq İdarəsinin rəisi briqada generalı Theodoros Stefov ilə görüşüb.

Bu barədə AZƏRTAC-a Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, NATO-nun Əməli-yat imkanları Konsepsiyası (ƏLK) Programı çərçivəsində Azərbaycan

Hərbi Hava Qüvvələrinin "Mi-17-1V" tipli helikopter cütliyünün 2-ci sə-viyyəli (NEL-2) NATO qiymətlən-dirilməsi zamanı keçirilən görüşdə Azərbaycan ilə NATO arasında hərbi əməkdaşlığın cari vəziyyəti

və inkişaf perspektivləri müzakirə olunub.

Görüşdə birgə həyata keçirilən fəaliyyətlər, bölmələrin hazırlıq sə-viyyəsi və qarşıya qoyulan tapşırıq-lar barədə təqdimatlar edilib.

Baş Qərvənd kəndi sakinlərin qaydışına hazırlanır

Ağdam rayonunda sakinlərinin doğma yurda qayıdacağı yaşayış məntəqələrinin sırasına Baş Qərvənd kəndi də qoşula-caq. Kənddə fərdi evlərin inşası ilə yana-sı, sakinlərin rahat yaşayışı üçün zəruri infrastrukturun yaradılması istiqamətində işlər görülür.

Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Bərpə, Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin ictimai-yətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Təranə Quliyeva AZƏRTAC-a açıqlamasında bildirib ki, Baş Qərvənd kəndinin yenidən qurulması layihəsinə 2023-cü il dekabrın 24-də başlanılıb. Ümumilikdə 476 hek-tarın çox ərazini əhatə edən layihə çərçivəsində 1245 fərdi yaşayış evinin inşası nəzərdə tutulub.

Onun sözlərinə görə, Baş Qərvənd kəndinə birinci mərhələdə 202 hektar ərazidə 851 fərdi evin inşası həyata keçirilib. Bu evlərin ölçü-

ləri 2 otaqlıdan 5 otaqlıya qədər dəyişir. Kənd-də yaşayış evləri ilə yanaşı, sosial infrastrukt-ur da yaradılır. Burada inzibati bina, tibb məntəqəsi, 840 şagird yerlik ikimərtəbəli məktəb, 120 və 100 yerlik iki uşaq bağçası is-tifadəyə verilecək.

Təranə Quliyeva qeyd edib ki, kəndin daxili yollarının ümumi uzunluğu 56 kilometrən çox ola-caq. Bunun 35,3 kilometrinin birinci mərhələ çərçivəsində çəkilməsi nəzərdə tutulur. Bundan ola-və, kənddə mühəndis-kommunikasiya şəbəkələri, səkilər və geniş yaşillıq zonaları da yaradılacaq.

“İxrac rəsmiləşdirilmə xərclərinə görə kompensasiya dəstəyinin şamil olunmadığı əməliyyatların və şəxslərin Siyahısı”nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 351	Bakı şəhəri, 23 oktyabr 2026-cı il
Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Qeyri-neft-qaz malları üzrə ixracın dəstəklənməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 16 iyun tarixli 685 nömrəli Fərmanının 3.1.3-cü yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır: 1. "İxrac rəsmiləşdirilmə xərclərinə görə kompensasiya dəstəyinin şamil olunmadığı əməliyyatların və şəxslərin Siyahısı" təsdiq edilsin (<i>əlavə olunur</i>).	2. Bu Qərar 2026-cı il sentyabrın 1-dən tətbiq edilir və 2031-ci il dekabrın 31-dək qüvvədədir.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın ələvəsi ilə www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

“Texniki rəqlamentlərin tələblərinə uyğunluğa dair xarici dövlətlərdə verilmiş uyğunluq sənədlərinin tanınması Qaydası”nın təsdiq edilməsi və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 17 iyul tarixli 217 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Uyğunluq sertifikatının və uyğunluq bəyannaməsinin forması, hazırlanması və təqdim edilməsi Qaydaları”nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 352	Bakı şəhəri, 23 oktyabr 2026-cı il
Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Texniki tənzimləmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 30 sentyabr tarixli 1669-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 26 noyabr tarixli 863 nömrəli Fərmanının 1.4.4-cü yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır: 1. "Texniki rəqlamentlərin tələblərinə uyğunluğa dair xarici dövlətlərdə verilmiş uyğunluq sənədlərinin tanınması Qaydası" təsdiq edilsin (<i>əlavə olunur</i>). 2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 17 iyul tarixli 217 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021, № 7, maddə 879 (Cild I); 2024, № 5 (II kitab), maddə 611; 2025, № 11, maddə 1099;2026, № 5 (II ki-	

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın ələvəsi ilə www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

“Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, “Müdafiə haqqında”, “Veteranlar haqqında”, “Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Qarnizon və qarovul xidmətləri nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında”, “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə”, “Polis haqqında”, “Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” və “Bədən tərbiyəsi və idman haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 3 mart tarixli 376-VIIQD nömrəli Qanununun qəbul edilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin bəzi qərarlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 353	Bakı şəhəri, 23 oktyabr 2026-cı il
Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, “Müdafiə haqqında”, “Veteranlar haqqında”, “Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Qarnizon və qarovul xidmətləri nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında”, “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə”, “Polis haqqında”, “Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” və “Bədən tərbiyəsi və idman haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 3 mart tarixli 376-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 15 aprel tarixli 646 nömrəli Fərmanının 2-ci hissəsinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır: 1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1999-cu il 15 mart tarixli 41 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 3, maddə 197 (Cild I); 2024, № 1, maddə 111, № 3, maddə 328, № 9, maddə 1090; 2025, № 2, maddə 180, № 3, maddə 282, № 5, maddə 507, № 9, maddə 858; 2026, № 7 (II kitab), maddə 755; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2026-cı il 16 sentyabr tarixli 300 nömrəli Qəranı) ilə təsdiq edilmiş "Nəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququ verən sürücülük vəsiqəsi almaq istəyən şəxslərdən imtahanların qəbul edilməsi və onlara sürücülük vəsiqəsinin verilməsi qaydaları haqqında Əsasnamə"də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin: 1.1. 1-ci hissənin "Qeyd"inin ikinci abzasına "müddətli" sözlündən sonra "həqiqi" sözü əlavə edilsin; 1.2. 2.7-ci bəndin "Qeyd"inə "müddətli" sözlündən sonra "həqiqi hərbi" sözləri əlavə edilsin; 1.3. 3.7-ci bəndin dördüncü abzasında "hərbi komissarlığın" sözləri "Azərbaycan Respublikası Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin yerli baş idarə, idarə, şöbə və bölmələrinin" sözləri ilə əvəz edilsin. 2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2000-ci il 11 sentyabr tarixli 167 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 9, maddə 693 (Cild I); 2024, № 1, maddə 110, 111, № 3, maddə 359, № 5 (II kitab), maddələr 597, 606, № 9, maddə 1067; 2025, № 2, maddə 193, № 7, maddə	698; 2026, № 3, maddələr 285, 289, № 4, maddə 387, № 5 (II kitab), maddə 457, № 8, maddə 867) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında notariat hərəkətlərinin aparılması qaydaları haqqında Təlimat"ın 82-ci hissəsinin üçüncü abzasına birinci halda "Müddətli" sözlündən sonra "həqiqi hərbi" sözləri, ikinci halda "müddətli" sözlündən sonra "həqiqi" sözü əlavə edilsin. 3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 23 may tarixli 98 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 5, maddə 348 (Cild I); 2025, № 12 (II kitab), maddə 1233) ilə təsdiq edilmiş "Uşaqlar üçün valideynlərinin aliment tutulan, manat və xarici valyuta ilə aldıqları əmək haqqının və (və ya) başqa gəlirlərinin növləri"nin 3-cü hissəsinin ikinci abzasına "Müddətli" sözlündən sonra "həqiqi hərbi" sözləri əlavə edilsin. 4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2004-cü il 15 iyul tarixli 95 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 7, maddə 586 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Əhalinin bəzi təbəqələrinə dövlət özəlləşdirmə paylarının (çeklərinin) verilməsi Qaydaları"nın 3.2-ci bəndinin ikinci və üçüncü abzasların "müddətli" sözlündən sonra "həqiqi" sözü əlavə edilsin. 5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2006-cı il 4 aprel tarixli 96 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 4, maddə 366 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Hərbi nəqliyyat vasitələrinin uçot Qaydaları"nın 2-ci hissəsinin adında "HƏRBİ KOMİSSARLIQLARIN" sözləri "SƏFƏR-BƏRLİK VƏ HƏRBİ XİDMƏTƏ ÇAĞIRIŞ ÜZRƏ DÖVLƏT XİDMƏTİNİN YERLİ BAŞ İDARƏ, İDARƏ, ŞÖBƏ VƏ BÖL-MƏLƏRİNİN" sözləri ilə əvəz edilsin. 6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 8 yanvar tarixli 2 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu (Cild I); 2024, № 1, maddə 82; 2025, № 2, maddə 187, № 5, maddə 504, № 12 (II kitab), maddə 1257) ilə təsdiq edilmiş 7 nömrəli əlavə - "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin və Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin xüsusi təyinatlı dəstələrinin, Azərbaycan Ordusunun əməliyyat (komando) briqadalarının ərzaq payı Normaları"nın "Qeydlər" hissəsinin 1.1-ci bəndinə "müddətli" sözlündən sonra "həqiqi hərbi xidmət" sözləri əlavə edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

“Adambaşına maliyyələşdirmə prinsipi əsasında maliyyələşdirilməsi həyata keçirilən dövlət ümumi təhsil müəssisələrində ümumi təhsil müəssisələrinin növləri üzrə hər bir təhsilalana düşən illik təhsil xərclərinin miqdarı”nın və “Adambaşına maliyyələşdirmə prinsipi əsasında maliyyələşdirilməsi həyata keçirilən dövlət ümumi təhsil müəssisələrinin dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilməsi və hər bir təhsilalana düşən illik təhsil xərclərinin miqdarına ümumi təhsilin ayrı-ayrı səviyyələri üzrə artım əmsalının tətbiq edilməsi Qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 357	Bakı şəhəri, 26 oktyabr 2026-cı il
Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Dövlət ümumi təhsil müəssisələrində yeni maliyyələşmə mexanizminin tətbiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 24 sentyabr tarixli 793 nömrəli Fərmanının 3.1-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır: 1. "Adambaşına maliyyələşdirmə prinsipi əsasında maliyyələşdirilməsi həyata keçirilən dövlət ümumi təhsil müəssisələrində ümumi təhsil müəssisələrinin növləri üzrə hər bir təhsilalana düşən illik təhsil xərclərinin miqdarı" təsdiq edilsin (<i>əlavə olunur</i>).	2. "Adambaşına maliyyələşdirmə prinsipi əsasında maliyyələşdirilməsi həyata keçirilən dövlət ümumi təhsil müəssisələrinin dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilməsi və hər bir təhsilalana düşən illik təhsil xərclərinin miqdarına ümumi təhsilin ayrı-ayrı səviyyələri üzrə artım əmsalının tətbiq edilməsi Qaydaları" təsdiq edilsin (<i>əlavə olunur</i>). 3. Bu Qərar 2026-cı il sentyabrın 15-dən tətbiq edilir.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın ələvəsi ilə www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

“Azərbaycan Respublikası Dövlət Mühafizə Xidmətinin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 29 avqust tarixli 491 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi, Fərmanının və bəzi sərəncamlarının ləğv edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 23 fevral tarixli 604 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin bəzi qərarlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 359	Bakı şəhəri, 26 oktyabr 2026-cı il
Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikası Dövlət Mühafizə Xidmətinin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 29 avqust tarixli 491 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi, Fərmanının və bəzi sərəncamlarının ləğv edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 23 fevral tarixli 604 nömrəli Fərmanının icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır: 1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1995-ci il 22 sentyabr tarixli 216 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1997-ci il 20 may tarixli 53 nömrəli Qərarı (Cild I); 2024, № 2, maddə 242, № 5 (II kitab), maddə 612, № 7, maddə 910; 2025, № 2, maddə 187) ilə təsdiq edilmiş "Müharibə veteranı, silahlı qüvvələr veteranı və əmək veteranı adlarının verilməsi qaydası və şərtləri haqqında Əsasnamə"də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin: 1.1. "1. Müharibə veteranları" hissəsi üzrə: 1.1.1. doqquzuncu, on yeddinci, iyirmi birinci abzalarda "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin; 1.1.2. iyirmi üçüncü abzasda "Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin; 1.2. "2. Silahlı qüvvələrin veteranları" hissəsi üzrə: 1.2.1. dördüncü abzasda "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin; 1.2.2. altıncı abzasda "Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2000-ci il 6 mart tarixli 32 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 3 (II kitab), maddə 221 (Cild I); 2024, № 9, maddə 1090) ilə təsdiq edilmiş "Milli arxiv fondunun komplektləşdirilməsi, mühafizəsi və ondan istifadə Qaydaları haqqında Əsasnamə"nin 2.11-ci bəndinin birinci abzasında "Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 3 may tarixli 87 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 5, maddə 337 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Epidemik göstəricilərə görə profilaktik peyvəndlərin aparılması müddəti və Qaydası"nın 1-ci hissəsində "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2002-ci il 17 oktyabr tarixli 162 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 10, maddə 645 (Cild I); 2024, № 3, maddə 315, № 9, maddə 1090; 2025, № 5, maddə 507; 2026, № 1, maddə 84) ilə təsdiq edilmiş "Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla işləməyə buraxılması Qaydası"nda və həmin Qaydaya edilmiş əlavələrlə bağlı formalarda mətn üzrə "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2004-cü il 30 sentyabr tarixli 147 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 9, maddə 759 (Cild I); 2024, № 2, maddə 208, № 4, maddə 472, № 5 (II kitab), maddə 612, № 9, maddə 1090, № 12 (II kitab), maddə 1453; 2025, № 2, maddə 187) ilə təsdiq edilmiş "Ovçuluq biletinin forması, qeydiyyatı və ovçuluq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən şəxslərə verilməsi qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin: 5.1. 1.2-ci, 3.1-ci, 3.3-cü, 4.1-ci və 4.2-ci bəndlərdən ismin müvafiq hallarında "və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin tabeliyində olan "Hərbi Ovçuluq İttifaqı" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin üzvlərinə münasibətdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti" sözləri çıxarılansın; 5.2. 1.4-cü bənddən "və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin tabeliyində olan "Hərbi Ovçuluq İttifaqı" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin üzvlərinə münasibətdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin" sözləri çıxarılansın və həmin bənddə "yaratdıqları" sözü "yaratdığı" sözü ilə əvəz edilsin; 5.3. 4.3-cü bənddən ("Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin tabeliyində olan "Hərbi Ovçuluq İttifaqı" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin üzvlərinə münasibətdə müddət-siz)" sözləri çıxarılansın; 5.4. 2.3-cü, 2.4-cü bəndlər və həmin Qaydaya 2 nömrəli əlavə ləğv edilsin. 6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2004-cü il 24 noyabr tarixli 182 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 11, maddə 967 (Cild I); 2024, № 4, maddə 446) ilə təsdiq edilmiş "Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti subyektlərinə həqiqi hərbi xidmətə qəbul edilən və ya bu subyektlərdə xidmət keçən şəxslərin sağlamlığının yoxlanılması Qaydası"nın 1-ci hissəsində "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 7. "Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti subyektinin əməkdaşının və onun ailə üzvlərinin yeni xidmət yerinə köçməsi və ömləklərinin daşınması Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2004-cü il 9 dekabr tarixli 192 nömrəli Qəranında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu (Cild I); 2024, № 4, maddə 446) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin: 7.1. 2-ci hissədə "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin; 7.2. həmin Qərarla təsdiq edilmiş "Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti subyektinin əməkdaşının və onun ailə üzvlərinin yeni xidmət yerinə köçməsi və ömləklərinin daşınması Qaydası"nın 1-ci hissəsində "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 8. "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar bəzi normativ hüquqi aktların təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2005-ci il 15 mart tarixli 40 nömrəli Qəranında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005, № 3, maddə 254 (Cild I); 2024, № 2, maddə 209, № 5 (II kitab), maddə 612; 2025, № 12 (II kitab), maddə 1233; Azər-	baycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2026-cı il 9 oktyabr tarixli 330 nömrəli Qəranı) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin: 8.1. həmin Qərarla təsdiq edilmiş "Dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə edilməsi, informasiyanı mühafizə vasitələrinin yara-dılması, habelə dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə tədbirlər görülməsi və (və ya) xidmətlər göstərilməsi ilə bağlı işlərin icrasına müəssisə, idarə və təşkilatların buraxılması üçün icazənin alınması Qaydası"nın 2-ci hissəsinin ikinci abzasında "Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Dövlət Mühafizə" sözləri, üçüncü abzasında "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin; 8.2. həmin Qərarla təsdiq edilmiş "Dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarında, müəssisə, idarə və təşkilatlarda dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına idarələrarası nəzarətin həyata keçirilməsi Qaydaları"nın 3-cü hissəsinin ikinci abzasında "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 9. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2006-cı il 6 aprel tarixli 98 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 4, maddə 368 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Dövlət hakimiyyəti orqanlarının xüsusi təyinatlı telekommunikasiya şəbəkələrinin qurulması, istismarı, təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, onlara sərəncam verilməsi Qaydası"nın 1.2-ci bəndində "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 10. "Ezamiyyə xərclərinin normaları haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2008-ci il 25 yanvar tarixli 14 nömrəli Qəranının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 1, maddə 44 (Cild I); 2024, № 4, maddə 453, № 9, maddə 1085; 2025, № 8, maddə 806, № 11, maddə 1083, № 12 (II kitab), maddələr 1218, 1233; 2026, № 5 (II kitab), maddə 473; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2026-cı il 9 oktyabr tarixli 330 nömrəli Qəranı) 1-2-ci hissəsində "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 11. "Giriş-çıxış və qeydiyyat" idarələrarası avtomatlaşdırılmış məlumat-axtarış sisteminin istismarının təşkili Qaydaları"nın və "Giriş-çıxış və qeydiyyat" idarələrarası avtomatlaşdırılmış məlumat-axtarış sistemi daxilində dövlət orqanlarının informasiya resurslarından istifadəyə buraxılış dərəcəsi"nin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 12 yanvar tarixli 5 nömrəli Qəranında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 1, maddə 29 (Cild I); 2025, № 12 (II kitab), maddə 1216) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin: 11.1. həmin Qərarla təsdiq edilmiş 1 nömrəli əlavə - "Giriş-çıxış və qeydiyyat" idarələrarası avtomatlaşdırılmış məlumat-axtarış sisteminin istismarının təşkili Qaydaları"nın 5.5.2-ci yarımbəndində "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin; 11.2. həmin Qərarla təsdiq edilmiş 2 nömrəli əlavə - "Giriş-çıxış və qeydiyyat" idarələrarası avtomatlaşdırılmış məlumat-axtarış sistemi daxilində dövlət orqanlarının informasiya resurslarından istifadəyə buraxılış dərəcəsi"nin 13-cü hissəsində "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 12. "Azərbaycan Respublikasının keçmiş Prezidentinin və onun ailə üzvlərinin təminatı ilə bağlı bəzi məsələlərin tənzimlənməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 13 avqust tarixli 181 nömrəli Qəranının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 8, maddə 829 (Cild I) 2-ci hissəsində (hər iki halda) "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 13. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 26 sentyabr tarixli 213 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 9, maddə 939 (Cild I); 2025, № 12 (II kitab), maddə 1216; 2026, № 1, maddə 84) ilə təsdiq edilmiş "Çağırışçıların və hərbi vəzifəliyərin hərbi qeydiyyatının aparılması Qaydası"nın 1.5-ci bəndində "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 14. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 29 noyabr tarixli 425 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 11, maddə 1361 (Cild I); 2024, № 3, maddə 294, № 4, maddə 455; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2026-cı il 5 oktyabr tarixli 324 nömrəli Qəranı) ilə təsdiq edilmiş "Geodeziya və Kartografiya Agentliyi" publik hüquqi şəxsin Nizamnaməsi"nin 3.1.11-ci yarımbəndində "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 15. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 20 fevral tarixli 61 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2023, № 2, maddə 324 (Cild I); 2024, № 2, maddə 242; 2025, № 5, maddə 516, № 9, maddə 884; 2026, № 2, maddə 183) ilə təsdiq edilmiş "Sığortalı tərəfdindən ödənilmiş dövlət icbari şəxsi sığorta haqları və sığortalıların barədə sığortacıya verilən hesabataın forması və onun verilməsi Qaydası"nın 2.2-ci bəndində "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikasının Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin. 16. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 4 iyul tarixli 198 nömrəli Qəranı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2025, № 7, maddə 702) ilə təsdiq edilmiş "Hava məkanından istifadə və uçuş Qaydaları"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin: 16.1. 12.8-ci bəndin ikinci cümləsində və 14.37-ci bəndin birinci cümləsində "Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Respublikanın Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin; 16.2. 12.25-ci bəndin birinci cümləsində "Prezidentinin Təhlükəsizlik" sözləri "Dövlət Mühafizə" sözləri ilə əvəz edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

azerbaijan-news.az

Bakıda ICESCO-nun "Sülh kitabı"nın Azərbaycanca həsr edilən III nəşrinin təqdimatı olub

İslam Dünyası Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı (ICESCO) tərəfindən hazırlanan "Sülh kitabı"nın (Book of Peace) Azərbaycanca həsr edilmiş "Hərmoniya çalarları: gənclərin gözü ilə Azərbaycan sülh və multikulturalizm" adlı III nəşrinin oktyabrın 28-də VII Ümumdünya Mədəniyyətə Rəhbərlik Forumu çərçivəsində təqdimatı olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə çıxış edən ICESCO-nun Baş direktoru Səlim bin Məhəmməd əl-Malik zəngin mədəniyyəti, uzun illərə söykənən birgəyaşayış ənənələri və mədəniyyətlərarası dialoqa sarsılmaz sadiqliyi ilə Azərbaycanın bütün dünyaya üçün ilhamverici nümunə olduğunu söyləyib. O deyib ki, bu nəşr həm Azərbaycanın dialoq mədəniyyətinə ehtiramının ifadəsidir, həm də fəaliyyətə çağırışdır. "Sülh kitabı" bugünkü parçalanmış dünya üçün olduqca mühüm mesaj daşıyır. Azərbaycanın multikulturalizm ənənəsi bu kitabın səhifələrində mütəliflərin müşahidələri və təəssürləri vasitəsilə canlanır.

Baş direktor qeyd edib ki, Heydər Əliyev Fondu Azərbaycanca və bütün dünyada sülh quruculuğuna əvəzsiz töhfələr verir. Fond humanitar təşəbbüsləri və mədəniyyətlərarası dialoqa verdiyi dəstək vasitəsilə icmalar arasında körpülər yaradır.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva çıxışında diqqətə çatdırıb ki, münasibətlərin, parçalanmanın və dözümsüzlüyün dünyanı bölməyə davam etdiyi bir dövrdə sülh və qarşılıqlı anlaşma həmişəkindən daha böyük əhəmiyyət daşıyır. ICESCO hər zaman müxtəlif mədəniyyətlərin, dinlərin və sivilizasiyaların görüş məkanı olub.

Heydər Əliyev Fondu isə artıq 20 ildən çoxdur ki, mədəniyyət, təhsil, ətraf mühitin qorunması və humanitar layihələrin görüş məkanı olub.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva çıxışında diqqətə çatdırıb ki, münasibətlərin, parçalanmanın və dözümsüzlüyün dünyanı bölməyə davam etdiyi bir dövrdə sülh və qarşılıqlı anlaşma həmişəkindən daha böyük əhəmiyyət daşıyır. ICESCO hər zaman müxtəlif mədəniyyətlərin, dinlərin və sivilizasiyaların görüş məkanı olub.

ərzində çoxsaylı tarixi və mədəni abidələri bərpa edib, yüzlərlə məktəb və uşaq bağçası tikib, milli parkların və vohşi təbiətin qorunmasına töhfə verib, eləcə də bir çox müxtəlif layihələr həyata keçirib.

Leyla Əliyeva qeyd edib ki, "Sülh kitabı" dərin mənə daşıyan bir mesajı özündə ehtiva

O bildirib ki, XXI əsr müharibə və münaqişələrin sonuncu əsri olmalıdır, müharibələrə son qoyulmalıdır.

Sonra "Sülh kitabı" konsepsiyası haqqında videoçarxın təqdimatı olub.

Daha sonra ICESCO-nun Azərbaycan, Qazaxıstan, Mərakeşdən olan Sülh üzrə gənc səfirlərinin çıxışları dinlənib.

Tədbirin sonunda 10 yaşlı xanəndə Rəşad Bağrovun ifasında musiqi proqramı təqdim edilib. Eləcə də ICESCO-nun Baş direktoru Səlim bin Məhəmməd əl-Malikə rəssam Mir Azər Abdullayevin "Qarabağa xoş gəlmisiniz" əsəri hədiyyə olunub.

Qeyd edək ki, təqdim olunan nəşr Azərbaycanın sülhün təşviqində, dinlərarası və mədəniyyətlərarası həmrəyliyin möhkəmləndirilməsində rolunu, eləcə də ölkəmizin multikulturalizm modelinin beynəlxalq əhəmiyyətini işıqlandırır.

Heydər Əliyev Fondu ilə ICESCO arasında əməkdaşlığa dair növbəti saziş imzalanıb

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva oktyabrın 28-də İslam Dünyası Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatının (ICESCO) Baş direktoru Səlim bin Məhəmməd əl-Malik ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Heydər Əliyev Fondu ilə ICESCO arasında əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub. Fondun İslam dünyasında və digər ölkələrdə təhsil, sosial dəstək sahələrində həyata keçirdiyi layihələrə görə, 2025-ci ildə "Həmdan-ICESCO" mükafatına layiq görüldüyü xatırlanıb. Eyni zamanda Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyəti dövründə təhsil və sosial sahələrə hər zaman önəm verdiyi qeyd olunub.

Bu baxımdan Heydər Əliyev Fondu ilə ICESCO arasında mədəniyyət, elm, təhsil və yeni texnologiyaların inkişaf sahələrində təcrübə mübadiləsi, birgə

layihələrin icrasını nəzərdə tutan memorandumun, o cümlədən Burkina-Faso və Nigerin üç regionunda münasibətdən zərər çəkmiş qadınların imkanlarının genişləndirilməsi və sosial inklüzivlik istiqamətində layihələrə dair 2025-ci ildə imzalanmış sazişin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Görüşdən sonra Heydər Əliyev Fondu ilə ICESCO arasında əməkdaşlığa dair saziş imzalanıb. Saziş bir sıra mühüm layihələrin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Bu layihələrdən biri "Natəvan Mədəni İrs Mükafatı"nın (Natəvan Heritage Ex-

cellence Award) növbəti təqdimatının keçirilməsi ilə bağlıdır. Heydər Əliyev Fondunun və ICESCO-nun birgə təsis etdiyi "Natəvan Mədəni İrs Mükafatı" maddi irsin qorunması və idarə edilməsi sahəsində qabaqcıl təcrübəni bölüşmək, təşviq etmək məqsədi daşıyır.

Yeni saziş üzrə əməkdaşlığın digər istiqaməti "Qərbi Afrikada mədəniyyət və inkişaf vasitəsilə sülh" adlı regional layihənin həyata keçirilməsidir. Toqo, Burkina-Faso, Niger, Benin və Kot-d'İvuarı əhatə edəcək layihə mədəniyyətlərarası

dialoqun inkişaf etdirilməsi, mədəni irsin qorunması, institusional və peşəkar potensialın gücləndirilməsi, habelə gənclərin və qadınların proseslərə fəal cəlb olunmasına yönəldəcək.

Həmçinin 2025-ci ildə Bakıda təqdimatı olmuş İslam dünyasında süni intellekt indeksinin (AI Index) davam etdirilməsi nəzərdə tutulur. Bu istiqamətdə əldə olunan noticələrin müzakirəsi və İslam dünyası ölkələri arasında süni intellekt sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məqsədilə nazirlər səviyyəsində görüşün keçirilməsi planlaşdırılır.

Leyla Əliyeva və Arzu Əliyeva "Cənnətin ariyası" adlı layihə çərçivəsində təqdim olunan konsertdə iştirak ediblər

"Cənnətin ariyası" adlı layihə çərçivəsində 2 sayılı uşaq evinin və əlilliyi olan şəxslər üçün sosial xidmət müəssisələrinin sakinlərinin birgə iştirakı ilə konsert proqramı təqdim olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva və

Bakı Media Mərkəzinin rəhbəri Arzu Əliyeva konsertdə iştirak ediblər.

Onlar uşaq evinin və sosial xidmət müəssisələrinin sakinləri ilə səmimi söhbət edib, xatirə şəkilləri çəkdiriblər.

Qeyd edək ki, "Cənnətin ariyası" layihəsi Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilib.

Leyla Əliyeva UNESCO-nun Baş direktorunun müavini ilə görüşüb

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva oktyabrın 28-də UNESCO-nun Baş direktorunun müavini Asa Regner ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Heydər Əliyev Fondu ilə UNESCO arasında mövcud əməkdaşlığın vəziyyəti və inkişaf perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Söhbət zamanı mədəni irsin qorunması, təhsil, elm və mədəniyyət sahələrində həyata keçirilən birgə layihələrin əhəmiyyəti vurğulanıb, bu istiqamətlərdə əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi imkanları nəzərdən keçirilib.

Həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlərə toxunulub.

BIAF-2026: İncəsənət bayramı paytaxta qayıdıb

Oktyabrın 28-də Bakı Beynəlxalq İncəsənət Festivalının (BIAF-2026) təntənəli açılış mərasimi keçirilib. Festivalın açılış konserti "Dmitri Şostakoviçin itaf" adı ilə Müslüm Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasında təşkil olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə dirijor Dmitri Sitkovetski, pianoçu Lukas Genyuşas, truba ifaçısı Tine Tin Helset, Qara Qarayev adına Azərbaycan Dövlət Orkestri və BIAF orkestri iştirak ediblər.

Konsert proqramında Azərbaycanın və xarici ölkələrin görkəmli bəstəkarlarının əsərləri səsləndirilib.

Tanınmış skripkaçı Dmitri Sitkovetski jurnalistlərlə söhbətində BIAF-2026-da iştirak etməkdən çox məmnun olduğunu bildirib.

"Əziz bakılı dostlarım üçün ələmətdər gündür. Bu gün II Bakı Beynəlxalq İncəsənət Festivalının açılışı baş tutur. Proqrama dahi Dmitri Şostakoviçin 120 illiyinə həsr olunmuş konsertlə başlayırıq. Mən Şostakoviçin yaşadığı dövrdə Moskvada böyümüşəm. Onun Bakı ilə çox gözəl əlaqələri olub. Bu il festival çox gözəl keçəcək. Burada möhtəşəm beynəlxalq kollektivlər toplaşdır", - deyə o vurğulayıb.

İkinci Bakı Beynəlxalq İncəsənət Festivalı paytaxtda oktyabrın 28-dən noyabrın 8-dək keçirilir. Heydər Əliyev

Fondunun və Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi ilə təşkil olunan BIAF-in proqramına konsertlər, balet və teatr tamaşaları, film nümayişləri, incəsənət xadimləri ilə görüşlər və ustad dərsləri ilə yanaşı, 20-dən çox tədbir daxildir.

Festivalda Azərbaycan, Böyük Britaniya, İsrail, Kanada, Rusiya, ABŞ, Fransa və digər ölkələrdən olan sənətçilər və yaradıcı kollektivlər iştirak edirlər. Proqramın mühüm özəlliklərindən biri xarici ifaçıların azərbaycanlı sənətçilərlə, ansamblarla və təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıq etməsidir. Müasir beynəlxalq və çoxjənlı mədəniyyət platforması olan BIAF Bakıda müxtəlif xalqların mədəniyyətlərini bir araya gətirməyi qarşısına məqsəd qoyur.

"Daşınmaz Əmlakın Elektron Reyestri və Kadastrı" informasiya sistemi haqqında əsasnamə

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Əsasnamə "Daşınmaz Əmlakın Elektron Reyestri və Kadastrı" informasiya sisteminin yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 17 noyabr tarixli 2354 nömrüli Fərmanının 3.1-ci bəndinə uyğun olaraq hazırlanmışdır və "Daşınmaz Əmlakın Elektron Reyestri və Kadastrı" informasiya sisteminin (bundan sonra - DERKIS) fəaliyyətinin hüquqi, təşkilati və texnoloji əsaslarını müəyyən edir.

1.2. DERKIS rəqəmsal texnologiyalardan, o cümlədən informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə yolu ilə Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin (bundan sonra - Xidmət) tabeliyində "Daşınmaz Əmlakın Dövlət Kadastrı və Reyestri" publik hüquqi şəxsin fəaliyyətinin, habelə digər fiziki və hüquqi şəxslərə əlaqələrinin operativliyini, səmərəliliyini, şəffaflığını, eləcə də göstərilən xidmətlərin, DERKIS-də saxlanılan məlumatların sistemliliyini və əlçatanlığını təmin edir.

1.3. DERKIS-in formalaşdırılmasının məqsədi daşınmaz əmlakın dövlət reyestri və kadastrı sahələrində dövlət idarəetməsinin optimallaşdırılması, şəffaflığın və operativliyin artırılması, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması baxımından daşınmaz əmlak üzərində hüquqların qeydiyyatı ilə bağlı xidmətlərin elektronlaşdırılmasında və keyfiyyətinin yüksəldilməsində, nəzarət mexanizmlərinin, habelə elektron sənəd dövryyəsinin genişləndirilməsində, müvafiq sahə üzrə təhlil aparılmasında, proqnoz və hesabatların hazırlanmasında ibarətdir.

1.4. DERKIS-də yaradılan, əldə edilən, toplanılan informasiya və elektron sənədlər Azərbaycan Respublikasının mülkiyyətidir.

1.5. Fərdi məlumatların DERKIS-də toplanılmasının və işlənilməsinin məqsədi bu Əsasnamənin 1.2-ci bəndində qeyd olunanları təmin etməkdir. Fərdi məlumatların DERKIS-də toplanılması, işlənilməsi və mühafizəsi "Fərdi məlumatlar haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarının tələblərinə uyğun həyata keçirilir.

1.6. DERKIS-in fəaliyyətinin təşkili, əldə olunması və təkmilləşdirilməsi ilə bağlı xərclər dövlət büdcəsi və qanunla qadağan olunmayan digər mənbələr hesabına maliyyələşdirilir.

1.7. DERKIS Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 12 sentyabr tarixli 263 nömrüli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət informasiya ehtiyatları və sistemlərinin formalaşdırılması, aparılması, integrasiyası və arxivləşdirilməsi Qaydaları"nın (bundan sonra - Qaydalar) 2.1-ci bəndində qeyd edilən prinsiplər əsasında formalaşdırılır və fəaliyyət göstərir.

1.8. Bu Əsasnamə əldə edilməsi məhdudlaşdırılmı informasiyaları ehtiva edən informasiya ehtiyatlarına və sistemlərinə, həmin sahələrdə tənzimləyən normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq təbiiq edilir.

1.9. Bu Əsasnamədə istifadə olunan anlayışlar "Informasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Qaydalar, həmçinin Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilmiş mənaları ifadə edir.

2. DERKIS-in texniki-texnoloji infrastrukturunu

2.1. DERKIS-in texniki-texnoloji infrastrukturunu aşağıdakı əsas komponentlərdən ibarətdir:

- 2.1.1. proqram-texniki vasitələr və proqram təminatı;
- 2.1.2. telekommunikasiya qurğuları və kanalları;
- 2.1.3. informasiya ehtiyatı və onu idarəetmə paneli;

- 2.1.4. ehtiyat nüsxələr;
- 2.1.5. istismaraqədərki formalaşma mühitləri (test modulu).

2.2. Proqram-texniki vasitələr və proqram təminatı vətəndaşayınımı və biznesayınımı həllər əsasında "Mobil Prioritetli Tərtibat" prinsip-i ilə qurularaq, DERKIS-in bu Əsasnamənin 1.2-ci bəndində qeyd edilən funksiyalarının həyata keçirilməsini, fəaliyyətinin etibarlılığını və təhlükəsizliyini, habelə istifadəçilərin DERKIS-dən istifadəsini və məlumat mübadiləsini təmin edir.

2.3. DERKIS fəaliyyətinin etibarlılığını və təhlükəsizliyini, operativ və keyfiyyətli xidmət (o cümlədən elektron xidmət) göstərməsini, habelə məlumat mübadiləsinin təmin edən dayanıqlı, müəhiyyətli, yüksəkötkürücüli fiber-optik əsas və digər ehtiyat telekommunikasiya qurğularına və kanallarına malikdir.

2.4. Qurulma topologiyasına uyğun olaraq DERKIS-in telekommunikasiya qurğuları və kanalları iki səviyyəyə təşkil edilir:

2.4.1. DERKIS-in fəaliyyətinin təşkili üçün müvafiq qurumda xüsusi telekommunikasiya qurğuları və kanalları Xidmətin aidiyyəti struktur bölmələri tərəfindən;

2.4.2. DERKIS-in digər dövlət informasiya ehtiyatları və sistemləri ilə qarşılıqlı fəaliyyətinin təşkili üçün istifadə edilən telekommunikasiya qurğuları və kanalları Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti (bundan sonra - XRTİDX) tərəfindən.

2.5. DERKIS-də formalaşdırılan, DERKIS-ə daxil edilən və ötürülən məlumatlar DERKIS-in informasiya ehtiyatında saxlanılır.

2.6. İdarəetmə paneli DERKIS-in informasiya ehtiyatının formalaşdırılmasını və idarə edilməsini, o cümlədən həmin informasiya ehtiyatından əldə edilən məlumatların informasiya ehtiyatından əldə edilməsi təmin edir.

2.7. Fəaliyyətinin dayanıqlılığının və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə DERKIS, o cümlədən DERKIS-də toplanılan məlumatların ehtiyat nüsxələri "Hökumət buludu"nda saxlanılır.

2.8. DERKIS-də aparılan dəyişikliklərin yoxlanılması istismaraqədərki formalaşma mühitlərindən həyata keçirilir.

3. DERKIS-in alt sistemləri

3.1. DERKIS-in strukturuna aşağıdakı alt sistemlər daxildir:

- 3.1.1. "Sənədlərin elektron dövryyəsi" alt sistemi;
- 3.1.2. "Daşınmaz əmlak üzərində hüquqların qeydiyyatı üçün əsas olan hüquqmüəyyənədi və texniki sənədlər" alt sistemi;
- 3.1.3. "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri" alt sistemi;
- 3.1.4. "Daşınmaz əmlakın dövlət kadastrı" alt sistemi;

- 3.1.5. "Sorgu" alt sistemi;
 - 3.1.6. "Təhlil və hesabat" alt sistemi.
- 3.2. DERKIS-in strukturuna daxil olan alt sistemlər vasitəsilə aşağıdakılar həyata keçirilir:

- 3.2.1. "Sənədlərin elektron dövryyəsi" alt sistemi vasitəsilə istifadəçilərin daşınmaz əmlakın dövlət reyestri və kadastrını tərtib edən və aparın quruma müraciətinin və həmin müraciətə əlavə edilən sənədlərin (məlumatların) qəbulu, emalı, baxılmasının notcosinə dair elektron sənədlərin (məlumatların) təqdim olunması, həmçinin istifadəçilərə məlumat xarakterli elektron bildirişlərin göndərilməsi təmin edilir. İstifadəçilər alt sistemdən mövcud olan xidmətlərdən istifadə etmək üçün Elektron Hökumət İnformasiya Sistemindəki (bundan sonra - EHIS) "Vahid Giriş" alt sistemi vasitəsilə şəxsi elektron kabinetlərindən DERKIS-ə daxil olaraq, təkmil sertifikatlı gücləndirilmiş elektron imza ilə imza-

lamaqla ərizə formalaşdırılır və bu Əsasnamənin 3.2.2-ci yarımbəndində göstərilmiş altistemdən müvafiq hüquqmüəyyənədi və texniki sənədləri (məlumatları) taparaq ərizəyə əlavə edir. Bu altistem vasitəsilə həmçinin daşınmaz əmlaka mülkiyyət və digər əsas hüquqların əmələ gəlməsi, məhdudlaşdırılması (yükülməsi) və başqasına keçməsi, onlara xitam verilməsi barədə, habelə kadastr uçotuna alınmış daşınmaz əmlaka dair sənədlərin və məlumatların verilməsi təmin olunur.

3.2.2. "Daşınmaz əmlak üzərində hüquqların qeydiyyatı üçün əsas olan hüquqmüəyyənədi və texniki sənədlər" alt sistemi vasitəsilə "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 8-ci və 10-cu maddələrində nəzərdə tutulmuş, DERKIS-in iştirakçıları tərəfindən daxil edilmiş hüquqmüəyyənədi və texniki sənədlər (məlumatlar) DERKIS-in istifadəçiləri tərəfindən əldə olunur;

3.2.3. "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri" alt sistemində daşınmaz əmlaka mülkiyyət və digər əsas hüquqların əmələ gəlməsi, başqasına keçməsi, həmin hüquqların məhdudlaşdırılması (yükülməsi), habelə onlara xitam verilməsi barədə məlumatlar daxil edilir;

3.2.4. "Daşınmaz əmlakın dövlət kadastrı" alt sistemində "Daşınmaz əmlakın dövlət kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş daşınmaz əmlakın komiyot və keyfiyyət göstəriciləri barədə məlumatlar daxil edilir və həmin altistemdə kadastr xəritələri formalaşdırılır;

3.2.5. "Sorgu" alt sistemi vasitəsilə daşınmaz əmlak üzərində hüquqların qeydiyyatı üçün tələb olunan, lakin "Daşınmaz əmlak üzərində hüquqların qeydiyyatı üçün əsas olan hüquqmüəyyənədi və texniki sənədlər" alt sistemində daxil edilməmiş sənədlərin (məlumatların) DERKIS-in iştirakçıları tərəfindən həmin altisteme əlavə edilməsi məqsədilə sorgu göndərilir;

3.2.6. "Təhlil və hesabat" altistemi vasitəsilə daşınmaz əmlakın dövlət reyestri və kadastrı ilə bağlı müxtəlif parametrlər üzrə təhlillər aparılması üçün hesabatlar əldə edilir, həmçinin daşınmaz əmlak üzərində mülkiyyət və digər əsas hüquqların, o cümlədən ipotekanın dövlət qeydiyyatı ilə bağlı ödənilmiş dövlət rüsumuna dair məlumatların "Rəqəmsal dövlət maliyyəsi" informasiya sisteminin "e-rüsum" altisteminə integrasiyası təmin edilir.

4. DERKIS-ə daxil edilən və ötürülən məlumatlar

4.1. Daşınmaz əmlak üzərində mülkiyyət və digər əsas hüquqların dövlət qeydiyyatına və daşınmaz əmlakın dövlət kadastr uçotuna alınması üçün Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 144.5-ci, 144.1-2-ci və 194.5-ci maddələrində, Azərbaycan Respublikasının Mənzil Məcəlləsində, "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında", "Daşınmaz əmlakın dövlət kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu haqqında", "İpoteka haqqında", "Torpaq islahatı haqqında", "Azərbaycan Respublikasında mənzil fondunun özəlləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında, "Torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsi ilə bağlı bəzə məsələlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 7 oktyabr tarixli 1455 nömrüli Fərmanında, həmçinin daşınmaz əmlakın dövlət reyestri və kadastr sahələrini tənzimləyən digər normativ hüquqi aktlarda müəyyən edilən, DERKIS-in fəaliyyəyə başlanmasından əvvəl tərtib edilməsi (verilməsi) sənəd və məlumatların müvafiq orqanlar (qurumlar) tərəfindən 18 (on səkkiz) ay müddətində EHIS vasitəsilə DERKIS-ə ötürülməsi, DERKIS-in fəaliyyəyə başlanmasından sonra tərtib edilməsi (verilməsi) sənəd və məlumatların müvafiq orqanlar (qurumlar) tərəfindən tərtib edilməsi (verildiyi) andan real vaxt rejimində, bu mümkün olmadıqda isə on gec 3 (üç) iş günü müddətində EHIS vasitəsilə DERKIS-ə daxil edilir.

4.2. Bu Əsasnamənin 4.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş sənəd və məlumatlar aşağıdakılardır:

4.2.1. qanunla müəyyən edilmiş qaydada mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti, eləcə də bələdiyyə orqanları tərəfindən müvafiq olaraq dövlətə və ya bələdiyyələrə məxsus olan daşınmaz əmlakın özgenin-kiləşdirilməsi, icarəsinə, istifadəsinə, ipotekaya qoyulmasına dair qəbul olunmuş aktlar;

4.2.2. qanunla müəyyən edilmiş qaydada keçirilən hərəcam nəticələri haqqında protokol;

4.2.3. qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarları, daşınmaz əmlakla bağlı məhkəmə bildiriləri və məhkəmə arayışları;

4.2.4. 2006-cı il iyulun 6-dək Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi, Bakı Şəhəri İcra Hakimiyyəti və digər müvafiq yerli icra hakimiyyəti orqanları, habelə daşınmaz əmlakla hüquqların qeydiyyatını aparmış loğv edilmiş dövlət orqanları (qurumları) tərəfindən verilmiş daşınmaz əmlak üzərində hüquqlar təqdim edən aktlar, şəhadətnamələr və qeydiyyat vəsiqələri;

4.2.5. mənzil-tikinti kooperativində yaşayış (qeyri-yasayış) sahəsinin verilməsi barədə mənzil-tikinti kooperativ üzvlərinin ümumi yığıncağının qərarı və pay haqqının tam ödənilməsi təsdiq edən sənəd;

4.2.6. 2007-ci il mayın 22-dək yerli icra hakimiyyəti orqanlarının nəzdində olan bəzə təsərrüfatı idarələri tərəfindən vətəndaşlara ayrılmış bəzə sahələrində dair verilən icarə müqavilələri, sərəncamlar və orqdlər, kollektiv bağçılıq-vəldaşqə təsərrüfat üzvlərinin siyahısına müvafiq olaraq verilmiş üzlükl kitabçası və ya üzvlərin iclasının protokollarından çıxarış;

4.2.7. Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsi qüvvəyə minəndə (2013-cü il yanvarın 1-dək) inşa edilmiş tikililərə dair;

4.2.7.1. hündürürlüyü 12 metrədən çox olan yaşayış evlərinə münasibətdə;

4.2.7.1.1. icarəyə və istifadədə olan torpaq sahəsində yerləşən hündürürlüyü 12 metrədən çox olan yaşayış evlərinə münasibətdə - torpaq sahəsi üzərində icarə və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənəd, yerli icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmış layihə və ya yaşayış evinin istismara qəbulu aktı;

4.2.7.1.2. məqsəddi təyinatına görə yaşayış evinin tikintisi üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi müqaviləyə olan torpaq sahəsində yerləşən hündürürlüyü 12 metrədən çox olan yaşayış evlərinə münasibətdə - torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət hüququnu təsdiq edən sənəd;

4.2.7.2. qeyri-yasayış binalarına və hündürürlüyü 12 metrden çox olan yaşayış evlərinə münasibətdə - torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət, icarə və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənəd, yerli icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmış layihə, istismara qəbul aktı;

4.2.8. Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsi qüvvəyə mindikdən (2013-cü il yanvarın 1-dən) sonra inşa edilən tikililərə dair;

4.2.8.1. tikintisinə icazə tələb olunan tikinti obyektləri üçün - torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət, icarə və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənəd, tikinti layihəsinin memarlıq-planlaşdırma bölməsi, tikinti obyektinin istismarına icazə;

4.2.8.2. məlumatlandırma icraatının təbiiq edildiyi tikinti obyektləri üçün - torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət, icarə və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənəd, tikinti layihəsinin memarlıq-planlaşdırma bölməsi, sifarişçi tərəfindən tikinti başa çatdıqdan sonra

tikintisi barədə məlumatlandırılan orqana (quruma) göndərilən məlumat;

4.2.9. 2023-cü il iyunun 1-dək inşa, yenidən qurulması, yenidən planlaşdırılması, bərpası, təmiri və digər tikintisi fəaliyyəti nəticəsində yaradılmış bütün mortbolorların, yan divarların və dam örtüyünün inşaı daxil olmaqla tikinti-quraşdırma işləri başa çatmış qeyri-yasayış təyinatlı binalara münasibətdə - tikintisi obyektinin istismarına icazə və torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət və ya icarə hüququnu təsdiq edən sənəd;

4.2.10. təbii fəlakət, texnogen qəza və ya hərbi əməliyyat nəticəsində (işğaldan azad edilmis ərazilər istisna olmaqla) məhv olmuş, yaxud yarasız vəziyyətə düşmüş yaşayış sahələrinin əvəzinə dövlət vəsaiti hesabına tikilmiş yaşayış evlərinə və çoxmənzilli yaşayış binalarının mənzillərinə münasibətdə - həmin evlərin və mənzillərinin təqdim edildiyi şəxslərin siyahısı (hər bir şəxsə təhvil verilən yaşayış evi və (və ya) mənzil doiq göstərməklə), yaşayış evlərinin tikintisi layihəsinin memarlıq-planlaşdırma bölməsi, çoxmənzilli yaşayış binasının tikintisi layihəsinin memarlıq-planlaşdırma bölməsi və istismarına icazə;

4.2.11. Azərbaycan Respublikasının Mənzil Məcəlləsi qüvvəyə minəndə (2009-cu il oktyabrın 1-dək) dövlət və ya ictimai mənzil fondunun yaşayış sahəsinin verilməsinə dair yerli icra hakimiyyəti orqanının sərəncamı, order və ya mənzil kirayəsi müqaviləsi, mənzilli özəlləşdirməyə razılıqları barədə ərizə - çi ilə birlikdə yaşayışın həmin mənzil sahəsinə (evə) hüququ olan 18 yaşa tamam olmuş, həmçinin müvafiq olaraq başqa yərə getməsi ilə əlaqədar mənzil sahəsinə (evə) hüququ saxlanılan şəxslərin ərizəsi, mənzilə (evə) hüququ olan şəxslər və mənzilin (evin) kommunal-məişət vəziyyəti barədə mənzil istismar təşkilatının arayışı (2 №-li forma);

4.2.12. 2006-cı il iyulun 6-dən 2009-cu il iyunun 24-dək loğv edilmiş Dövlət Əmlakının Dair Edilməsi si izrə Dövlət Komitəsi tərəfindən daşınmaz əmlakla dair verilmis şəhadətnamələr;

4.2.13. kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların konsolidasiyasına dair bölgü sənədi;

4.2.14. daşınmaz əmlak barəsində aparılmış notariat hərəkətinin nəticəsi olaraq tərtib və (və ya) təsdiq edilmiş sənədlər (daşınmaz əmlak barəsində notariat qaydasında təsdiq edilmiş müqavilələr, vəsəlik hüququ haqqında, ar-əvadin ümumi əmlakındakı paya mülkiyyət hüququ haqqında, icra sənədlərinin məcburi icrası ilə əlaqədar əmlak barədə "Notariat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 63-cü maddəsinə əsasən verilən şəhadətnamələr, daşınmaz əmlak sertifikatı, bölgü planı, nişə alqı-satqı müqaviləsi üzrə son ödəniş barədə bildirsi və s.);

4.2.15. torpaq sahəsinin yerini müəyyən etməyə imkan verən texniki sənəd (daşınmaz əmlakın dövlət kadastr sənədləri, torpaq sahəsinin planı və ölçüsü, yerquruluşu planı və s.);

4.2.16. binaya və ya binanın tərkib hissəsinə dair texniki sənəd (texniki pasport, plan-cizgi və s.);

4.2.17. tikintisi başa çatmayan binanın yerləşdiyi torpaq sahəsində müvafiq tərkib hissələri bağlı olduğu payların nisbətin müəyyənəndirən bölünmə planı;

4.2.18. daşınmaz əmlakın icarə müqaviləsi;

4.2.19. daşınmaz əmlak üzərində mülkiyyət və digər əsas hüquqların əldə etmiş şəxs həmin hüququ təsdiq edən daşınmaz əmlakın dövlət reyestrindən çıxarış almadən öldükdə, onun qanunla və ya vəsiyyəti üzrə notarius tərəfindən müəyyən edilən vəsələri barədə məlumat və ya sənəd;

4.2.20. "Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq rayon aqrar islahat komissiyalarının (yerli icra hakimiyyəti orqanların) qərarları ilə təsdiq edilmiş siyahılar, müvafiq rayon aqrar islahat komissiyaları (yerli icra hakimiyyəti orqanları) tərəfindən təsdiq olunan hər bir vətəndaşa (aileyə) düşən torpaq payının bölgüsü-nişə kəş edilmə prosesində yerquruluş layihəsi;

4.2.21. Azərbaycan Respublikası Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqının tərkibində olduğu dövrə də Azərbaycan Respublikasının ərazisində yaşayış və bəzə evləri, habelə onların altında olan və ya bəzə evlərin tikintisi üçün ayrılmış torpaq sahələrində dair qüvvədə olmuş qanunvericilikdə nəzərdə tutulan aşağıdakı sənədlər:

4.2.21.1. yerli sovetlərin icraiyyə komitələrinin təsərrüfat şöbləri tərəfindən verilən torpaq qeydləri;

4.2.21.2. yerli sovetlərin icraiyyə komitələrinin texniki inventarlaşdırma büroları tərəfindən verilən torpaq qeydləri;

4.2.21.3. rayon, şəhər, qəsəbə və kənd zəhmətkeş deputatları sovetləri və kənd deputatları sovetləri tərəfindən torpaq sahələrinin ayrılması barədə qəbul edilmiş qərarlar;

4.2.21.4. tikintisi hüququ barədə 1948-ci il avqustun 26-dək bağlanmış notariat qaydasında təsdiq edilmiş müqavilələr;

4.2.21.5. şəxsi mülkiyyət hüququ ilə yaşayış evlərinin tikintisi üçün torpaq sahələrinin verilməsi haqqında 1948-ci il avqustun 26-dən sonra bağlanmış notariat qaydasında təsdiq edilmiş müqavilələr;

4.2.21.6. yaşayış evinə tikinti hüququnun təsdiq olunması barədə 1948-ci il avqustun 26-dək qəbul edilmiş və qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarları;

4.2.21.7. yaşayış evinin (mənzilin) şəxsin mülkiyyətinə verilməsi barədə zəhmətkeş deputatları sovetlərinin və xalq deputatları sovetlərinin qərarları;

4.2.21.8. ar-əvəd arasında yaşayış evinin (sahəsinin) bölünməsi haqqında notariat qaydasında təsdiq edilmiş müqavilə (dövlət notariat kontorları olmayan yaşayış məntəqələrində müvafiq rayon, şəhər, qəsəbə və kənd xalq deputatları sovetləri tərəfindən təsdiq edilmiş müqavilə);

4.2.21.9. ar-əvəd arasında yaşayış evinin (sahəsinin) bölünməsi haqqında yoldaşqə məhkəməsinin qərarı;

4.2.21.10. Azərbaycan SSR Kommunal Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən verilmiş şəxsi mülkiyyət hüququ ilə evlərin inventarizasiyasına və qiyometləndirilməsinə aid pasportlar;

4.2.22. Azərbaycan Respublikası Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqının tərkibində olduğu dövrə də, habelə Azərbaycan Respublikası müstəqillik əldə etdikdən sonra "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu qüvvəyə minəndədən olan dövrə Azərbaycan Respublikasının ərazisində yaşayış və bəzə evləri, eləcə də onların altında olan və ya bəzə evlərin tikintisi üçün ayrılmış torpaq sahələrində dair qüvvədə olmuş qanunvericilikdə nəzərdə tutulan aşağıdakı sənədlər:

4.2.22.1. şəhər və rayon xalq deputatları sovetləri tərəfindən verilmiş torpaq sahələrinə mülkiyyət, sahiblik, istifadə hüquqlarına dair dövlət aktları və torpaqdan müvəqqəti istifadə hüququna dair şəhadətnamələr;

4.2.22.2. rayon, şəhər, qəsəbə və kənd xalq deputatları sovetləri tərəfindən torpaq sahələrinin ayrılması barədə 1991-ci il noyabrın 9-dan 1995-ci il dekabrın 19-dək qəbul edilmiş qərarlar;

4.2.22.3. 2001-ci il yanvarın 1-dək inşa edilmiş yaşayış evlərinə və (və ya) onların yerləşdiyi torpaq sahələrinə, eləcə də yaşayış evlərinin tikintisi üçün ayrılmış torpaq sahələrində dair həmin tarixdə qəbul verilmiş təsərrüfat başqa kitablarından çıxarışlar və ya həmin çıxarışlar əsasında verilmis arayışlar;

4.2.22.4. yaşayış və bəzə evlərinə dair texniki inventarlaşdırma orqanları tərəfindən 2001-ci il yanvarın 1-dək tərtib olunmuş texniki pasportlar;

4.2.22.5. yaşayış evlərinin və bəzə evlərinin tikintisi üçün həyətəyini torpaq sahələrinin verilməsi barədə kolxoz üzvlərinin ümumi yığıncağının və ya müvəkkillərinin yığıncağının qərarı, yaxud həyətəyini torpaq sahələri barədə qaytarılmasını torpaq kitablarından çıxarışlar;

4.2.22.6. sovxoz və ya dövlət orqanlarının tabeliyində olan digər kənd təsərrüfatı müəssisəsi rəhbərinin (direktor və s.) əmri, yaxud həyətəyini torpaq sahəsi barədə qaytarılmasını torpaq kitablarından çıxarışlar;

4.2.22.7. fərdi mənzil, habelə kooperativ evlərin və bağların tikilməsi üçün mənzil-tikinti və bağ-tikinti kooperativlərinə, çoxmənzilli yaşayış evlərinin tikintisi üçün fərdi evtikidirlərin mənzil-tikinti kollektivlərinə torpaq sahələrinin ayrılması barədə müvafiq olaraq şəhər, qəsəbə və kənd xalq deputatları sovetlərinin icraiyyə komitələri tərəfindən 1991-ci il noyabrın 9-dək qəbul edilmiş qərarlar;

4.2.22.8. yaşayış evinin tikintisi məqsədilə həyətəyini torpaq sahəsinin ayrılması barədə yerli icra hakimiyyəti orqanlarının inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndələri tərəfindən 2001-ci il yanvarın 1-dək qəbul edilmiş qərarlar;

4.2.22.9. yaşayış evini tipli mənzillərin sökülərək yerində fərdi yaşayış evinə inşa olunması barədə yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən verilmiş qərarlar və fərdi yaşayış evinin yerli icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmış layihəsi;

4.2.23. daşınmaz dövlət əmlakının registri məlumatları;

4.2.24. daşınmaz əmlakın dövlət reyestrindən çıxarışlar;

4.2.25. mülkiyyət hüququnun qabaqcadan qeydiyyatı barədə daşınmaz əmlakın dövlət reyestrindən arayışlar;

4.2.26. daşınmaz əmlakın dövlət reyestri və dövlət kadastrı sahəsində xidmət və hüquqi hərəkətlərin həyata keçirilməsi ilə bağlı ehtibarnamələr, şəxsin qeydiyyatı və ya himayəçi təyin olunmasını təsdiq edən sənəd;

4.2.27. daşınmaz dövlət əmlakının alqı-satqı müqavilələri;

4.2.28. daşınmaz əmlak üzərində ipoteka hüququnu təsbit edən ipoteka kağızı;

4.2.29. daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində və kadastrında müvafiq əməliyyatın aparılması üçün müərciat etmiş fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı, ünvanı, şəxsiyyətini və digər sənəd, hüquqi şəxsin tam adı, ünvanı, qeydiyyatı haqqında sənədatnəmə;

4.2.30. dövlət təbiət qorulaqların sanitariya-mühafizə zonaları, tarix və mədəniyyət qorulaqlarının ərazisində olan daşınmaz tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizə zonası, qorulaqların sərhədləri barədə, eləcə də qorulaqların ərazisində konarda yerləşən tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizə zonası haqqında məlumat;

4.2.31. yaşayış sahəsinin qeyri-yasayış sahəsinə və ya qeyri-yasayış

Bakıda İƏT-ə üzv dövlətlərin korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan hüquq-mühafizə orqanları rəhbərlərinin üçüncü Yüksəksəviyyəli Görüşü keçirilib

Oktyabrın 28-də Bakı şəhərində İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) üzv dövlətlərin korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan hüquq-mühafizə orqanları rəhbərlərinin üçüncü Yüksəksəviyyəli Görüşü keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunun evsahibliyi etdiyi tədbirdə 46 üzv və müşahidəçi ölkəni təmsil edən nümayəndələr, eləcə də 8 beynəlxalq təşkilatın təmsilçiləri olmaqla, ümumilikdə 250-dən çox şəxs iştirak edib. İştirakçılar arasında müstəqil antikorrupsiya qurumlarının rəhbərləri və nazirlər olmaqla, 40-dan çox yüksək vəzifəli şəxs yer alıb.

Görüşün əsas məqsədi İƏT-ə üzv dövlətlər arasında korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində beynəlxalq və regional əməkdaşlığın gücləndirilməsi, hüquq-mühafizə orqanları arasında əlaqələndirilmiş fəaliyyətin genişləndirilməsi və qabaqcıl təcrübə mübadiləsinin təşviqi olub.

Tədbir çərçivəsində həmçinin korrupsiya yolu ilə əldə edilmiş aktivlərin aşkar olunması və qaytarılması, müasir texnologiyaların antikorrupsiya fəaliyyətində tətbiqi, habelə üzv dövlətlərin müvafiq qurumları arasında birgə fəaliyyət imkanları müzakirə edildi.

Açılış mərasimi Azərbaycan Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başladı.

Sonra "Qurani-Kərim"dən ayələr oxunub.

Daha sonra baş prokuror Kamran Əliyev Prezident İlham Əliyevin tədbir iştirakçılarına müraciətini oxuyub.

Açılış mərasimində Qətr Dövlətinin İnzibati Nəzarət və Şəffaflıq Qurumunun (ACTA) rəhbəri, İƏT-ə üzv dövlətlərin korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan hüquq-mühafizə orqanlarının ikinci Nazirlər Görüşünün sədri Hamad bin Nasser Al-Misnad, Azərbaycan Respublikasının baş prokuroru Kamran Əliyev, Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının Nəzarət və Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Orqanının rəhbəri Mazin bin İbrahim Al-Kahmou və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş

katibi İsmayıl Ould Şeyx Əhməd çıxış ediblər.

ACTA-nın prezidenti Hamad bin Nasser bin Rashid Al-Misnad çıxışında üzv dövlətlər arasında əməkdaşlığın davam etdirilməsinin və korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində birgə səylərin gücləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb. Belə görüşlərin təcrübə mübadiləsi, ümumi çağırışların müzakirəsi və səmərəli əməkdaşlıq mexanizmlərinin inkişafı baxımından əhəmiyyətini qeyd edib. Həmçinin ölkəsində korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülən işlərdən və əldə olunan nəticələrdən danışıb.

Qətr Dövlətinin nümayəndəsinin çıxışından sonra keçirilən seçkilərin nəticələrinə əsasən, Azərbaycan İƏT-ə üzv dövlətlərin korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan hüquq-mühafizə orqanları rəhbərlərinin üçüncü Yüksəksəviyyəli Görüşünün Bürosuna iki il müddətinə yekdilliklə sədr seçilib. İraq, Fələstin və Burkina Faso isə Büro üzvləri seçiliblər.

Azərbaycan Respublikasının baş prokuroru Kamran Əliyev çıxışında korrupsiyaya qarşı mübarizənin hüququn aliliyinin təmin edilməsi, dövlət idarəçiliyində şəffaflığın və hesabatlılığın artırılması, eləcə də dövlət institutlarına ictimai etimadın möhkəmləndirilməsi baxımından əhəmiyyətini vurğulayıb. O, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə həyata keçirilən islahatların, dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsinin və antikorrupsiya mexanizmlərinin gücləndirilməsinin bu sahədə ardıcıl dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərini təşkil etdiyini bildirib. Baş prokuror korrupsiyaya şərait yaradan halların aradan qaldırılmasının, qabaqcıl tədbirlərin genişləndirilməsinin və beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsinin vacibliyini diqqətə cəlb edib.

Baş prokuror korrupsiyanın transmilli xarakter daşıyan formalarına qarşı mübarizədə beynəlxalq əməkdaşlığın xüsusi əhəmiyyətini qeyd edərək, hüquq-mühafizə orqanları arasında məlumat mübadiləsinin, qarşılıqlı hüquqi yardımın və əlaqələndirilmiş fəaliyyətin gücləndirilməsinin zəruriliyini vurğulayıb. O, Azərbaycanın İƏT ilə əməkdaşlığının inkişafına toxunaraq, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizin iqtisadi dövriyyədə bəy-nəlxalq əməkdaşlığın əhəmiyyətini vurğulayıb. Rusiya Federasiyasının baş prokuroru Aleksandr Qutsan görüşdə fəxri qonaq qismində çıxış edib. O, korrupsiya yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərin iqtisadi dövriyyədə bəy-nəlxalq əməkdaşlığın əhəmiyyətini vurğulayıb. Rusiya Federasiyasının İƏT-ə üzv dövlətlərin antikorrupsiya qurumları ilə əlaqələri genişləndirməkdə maraqlı olduğunu bildirdən Aleksandr Qutsan bu sahədə bir sıra müvafiq qurumlarla əməkdaşlıq sazişlərinin və proqramlarının mövcudluğunu qeyd edib. O, BMT-nin Narkotiklər və Cinayətkarlıq İdarəsi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Rusiya Federasiyasının Baş Prokurorluğunda müvafiq beynəlxalq konvensiyanın icrasının monitorinqdə iştirak edən ölkələrin ekspertləri üçün təlim kurslarının təşkil olunduğunu da diqqətə çatdırıb.

Görüşün işçi sessiyalarında tədbirin gündəliyi və iş proqramı layihələri müzakirə olunaraq qəbul edilib, yüksək vəzifəli şəxslərin iclasının hesabatı nəzərdən keçirilərək təsdiqlənib.

Daha sonra İƏT-ə üzv dövlətlərin korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində səlahiyyətli nazirlərinin və müvafiq hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərlərinin çıxışları dinlənib. İştirakçılar öz ölkələrində bu sahədə həyata keçirilən tədbirlər, mövcud təcrübə və qarşıda duran əsas vəzifələr barədə fikirlərini bölüşüblər. Regional və beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri də mövzu ilə bağlı

çıxış edərək əməkdaşlığın inkişafına dair yanaşmalarını və tökliflərini diqqətə çatdırıblar.

Tədbir çərçivəsində Azərbaycan Respublikası "İƏT üzv dövlətlərinin korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə hüquq-mühafizə əməkdaşlığı haqqında Məkkə Əl-Mükərrəmə Konvensiyası"nı imzalayıb.

Konvensiya Azərbaycan Respublikası adından baş prokuror Kamran Əliyev tərəfindən imzalanıb. İmzalanma mərasimində İƏT-in Baş katibi İsmayıl Ould Şeyx Əhməd iştirak edib.

İmzalanma mərasimində çıxış edən baş prokuror korrupsiyaya qarşı mübarizənin səmərəliliyinin artırılmasında beynəlxalq əməkdaşlığın, dövlətlər arasında operativ məlumat mübadiləsinin və hüquq-mühafizə orqanlarının əlaqələndirilmiş fəaliyyətinin mühüm əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb. O, İƏT üzv dövlətlərini Konvensiyanın imzalanması üçün zəruri prosedurları həyata keçirməyə, bu istiqamətdə fəal mövqe nümayiş etdirməyə çağırıb.

Qeyd edək ki, Məkkə Əl-Mükərrəmə Konvensiyası İƏT üzv dövlətlərinin korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində fəaliyyət göstərən hüquq-mühafizə orqanları arasında əməkdaşlığın həyata keçirilməsi üçün əsaslarını müəyyən edən beynəlxalq sənəddir. Konvensiya korrupsiya cinayətlərinin qarşısının alınması, aşkar edilməsi, araşdırılması və təqibi sahəsində dövlətlərarası əməkdaşlığın gücləndirilməsinə, məlumat və sübut mübadiləsinin, qarşılıqlı hüquqi yardımın, istintaq tədbirləri üzrə əməkdaşlığın və peşəkar təcrübə mübadiləsinin gücləndirilməsinə yönəlib. Sənəd eyni zamanda korrupsiya yolu ilə əldə edilmiş aktivlərin müəyyənəşdirilməsi, izlənilməsi, döndürülməsi, müsadirəsi və mənşə ölkəsinə qaytarılması istiqamətində qarşılıqlı fəaliyyətin gücləndirilməsini nəzərdə tutur.

Konvensiyanın imzalanması Azərbaycanın İƏT çərçivəsində antikorrupsiya əməkdaşlığının inkişafına, beynəlxalq hüquqi əlaqələrin genişləndirilməsinə və korrupsiya cinayətlərinin transsərhəd xarakterinə irəli gətirilmiş çağırışlara qarşı birgə mübarizənin gücləndirilməsinə verdiyi önəmən növbəti ifadəsidir.

Ermənistanın ekoloji terroru Xəzər dənizi hövzəsi üçün ciddi təhlükədir

Ermənistanda beynəlxalq ekoloji normalara məhəl qoyulmadan aparılan dağıdıcı sənaye fəaliyyəti Cənubi Qafqaz regionunda biomüxtəliflik, ətraf mühit, su ehtiyatları və ekosistemlər üçün ciddi ekoloji risklər daşıyır. Öz başlanğıcını Ermənistandan götürən və Azərbaycan ərazisinə axan transsərhəd çayların bir neçəsinin yuxarı axımında, mənbəyə yaxın nöqtələrdə dağıdıcı sənaye fəaliyyətinin davam etdirilməsi bu çayların aşağı axımında aparılan müşahidə və monitorinqlərin nəticələrinə əsasən, zərərli maddələrin səviyyəsinin normadan yüksək olması aşkarlanıb.

tar Respublikası ərazisindən axan Arpaçay və Bazarçay Arax çayına, oradan isə Xəzər dənizinə tökülür. Beləliklə, bu fəaliyyət təkcə Azərbaycan deyil, həmçinin İranın və digər Xəzər ölkələrin ekoloji-yaşına ciddi ziyan vurur.

P. Vəliyeva xatırladı ki, işğal dövründə Azərbaycana məxsus 7 filiz, 39 qeyri-filiz yatağında Ermənistan tərəfindən qanunsuz istismar işləri aparılıb, həmçinin bütün növ yeraltı su ehtiyatlarından qanunsuz istifadə edilib. Qlobal şirkət olan "Vallex group" Ağdərədə Qızılbu-laq qızıl-mis-kolçedan yatağını törəmə şirkəti olan "Base metals" vasitəsilə faktiki olaraq tükə-nənəkdə istismar edib. Daha sonra Ağdərədə Də-mirli mis-porfir yatağı istismar edilib. Zəngilanda "Goldstar" şirkəti Vəjnəli yatağından tonlarla qızıl çıxarıb. Çardaqlıda (Ağdərə) kömür çıxarılıb və İrəvanda elektrik stansiyasının işləməsi üçün göndərilib. 2009-2017-ci illərdə qanunsuz metal istismarında "Vallex group" və "Base metals" 177,5 milyon dollar mənfəət əldə edib. Onlar bə-nunla işğalçılıq maliyyələşdiriblər. Bir sözlə, Er-mənistan Azərbaycana məxsus torpaqlarda 30 ilə yaxın müddətdə ekosisd, urbasid, kültürd törə-dib, qanunsuz iqtisadi fəaliyyət həyata keçirib, tə-bii resurs qaçqınçılığı ilə məşğul olub.

Deputat qeyd etdi ki, Kunming-Monreal Qlobal Biomüxtəliflik Çərçivə Proqramı ölkələrin biomüxtəlifliyə dair hədəflərə nail olunmasında irəliləyişləri və Ətraf mühit - İqtisadi hesa-batlılıq sisteminin təbii qaynaqları əsas vəzifə kimi müəyyən edən mühüm beynəlxalq sənəddir: "Biomüxtəlifliyin qorunması konkret addımlarla müşayiət olunmalıdır. Bu baxımdan COP17 iştirakçıları transsərhəd çayların mühafizəsi, dağıdıcı sənaye fəaliyyətlərinin dayandırılması və monitorinqlərin aparılması, mə-lumatlara çıxışın olcaqdan olması istiqamətində Ermənistanı konkret, ölçüləbilən qərarların qə-buluna sövq etməlidir".

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun iclasında Nərimanov Rayon Məhkəməsinin müraciəti əsasında qərar qəbul olunub

Fərhad Abdullayevin sədrliyi ilə Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun növbəti iclası keçirilib.

Konstitusiyaya Məhkəməsinin Mətbuat xidmətinin AZƏRTAC-a bildirdi ki, məhkəmə iclasında Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin müraciəti əsasında Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60 və 71-ci maddələrinin tələbləri baxımında Cinayət Məcəlləsinin 66.5-ci və 81.2-ci maddələrinin əlaqəli şəkildə şərh edilməsinə dair konstitusiyaya işinə baxılıb.

Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu iş üzrə hakim İ.Nəcəfovun məruzəsini, maraqlı subyektlər Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin müraciəti

tini və Milli Məclis Aparatının məsləhətçisi, Ədliyyə Nazirliyi, Ali Məhkəmə, Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu, Bakı Apellyasiya Məhkəməsi, Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi, Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məhkəməsi, Vəkillər Kollegiyası, Hüquqi Ekspertizə və Qanunvericilik Təşəbbüsleri Mərkəzi tərəfindən təqdim edilmiş mütəxəssis məsləhətlərini, ekspert Bakı Dövlət Universitetinin Hüquq fakültəsinin Cinayət hüququ və kriminologiya kafedrasının dosenti M.Bayramovanın rəyi və iş materiallarını araşdırıb müzakirə edərək qərar qəbul edib.

Qərarda deyilir ki, Azərbaycan Respublikası Konstitu-

siyasının 60-cı maddəsinin və 71-ci maddəsinin I və X hissələrinin, Cinayət Məcəlləsinin 66 və 81-ci maddələrinin tələblərinə, habelə Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun bu Qərarının təsiri-əsaslandırıcı hissəsində əks olunmuş hüquqi mövqelərə uyğun olaraq Cinayət Məcəlləsinin 66.5-ci maddəsinə əsasən qəti cəzanın təyini zamanı amnistiyanın tətbiqi nəticəsində şəxsin cəzəliklə azad edildiyi cəza hissəsi cəzaların toplanması və əhatə edilməsi prosesinə daxil edilməməlidir.

Qərar dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir, qətidir, heç bir orqan və ya şəxs tərəfindən ləğv olunma, dəyişdirilmə, yaxud rəsmi təfsir edilməz.

Baş prokuror Kamran Əliyev Kot-d'İvuar Respublikasının Yaxşı İdarəçilik üzrə Ali Qurumunun sədri ilə görüşüb

Oktyabrın 28-də Bakıda keçirilən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan hüquq-mühafizə orqanları rəhbərlərinin üçüncü yüksək səviyyəli görüşü çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının baş prokuroru Kamran Əliyev Kot-d'İvuar Respublikasının Yaxşı İdarəçilik üzrə Ali Qurumunun sədri Epifan Zoro Bi Ballonun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Görüşdə baş prokuror Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə həyata keçirilən islahatlar, prokurorluq orqanlarının fəaliyyəti, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülən tədbirlər, eləcə də "ASAN xidmət" mərkəzlərinin fəaliyyəti barədə məlumat, bu idarəet-

mə modelinin dövlət-vətəndaş münasibətlərində şəffaflığın təmin olunmasına və korrupsiya risklərinin azaldılmasına verdiyi töhfəni diqqətə çatdırıb.

Baş prokuror həmçinin ölkəmizin prokurorluq orqanlarının fəaliyyət istiqamətləri, həyata keçirilən islahatlar, o cümlədən korrupsiya hüquqpozma-larına

qarşı mübarizə sahəsində fəaliyyətdən bəhs edərək, bu istiqamətdə institusional potensialın gücləndirilməsinin, müasir idarəetmə mexanizmlərinin tətbiqinin və beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Epifan Zoro Bi Ballo qonaqpərvərli-yə və yüksək səviyyədə təşkil olunmuş

tədbirə görə təşəkkürünü bildirib, Azərbaycan və Kot-d'İvuar arasında münasibətlərin inkişaf etdiyini vurğulayıb. O, ölkələrimiz arasında iqtisadi əməkdaşlığın, o cümlədən neft sənaye-si sahəsində əlaqələrin əhəmiyyətini qeyd edərək, dayanıqlı iqtisadi inkişaf və səmərəli idarəetmənin korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə qarşılıqlı əlaqəsinə diqqət cəlb edib. Bu baxımdan Azərbaycanın korrupsiyaya qarşı mübarizə saha-sində təcrübəsinin öyrənilməsinə maraqlı olduğunu bildirdi.

Görüş zamanı tərəflər qurumlar arasında hüquqi əməkdaşlığın genişləndirilməsi, korrupsiyaya qarşı mübarizə saha-sində təcrübə mübadiləsinin aparılması və institusional əlaqələrin möhkəmləndirilməsi üçün geniş imkanların olduğunu vurğulayaraq, bundan sonra da qarşılıqlı təmasların davam etdirilməsinin vacibli-yini qeyd ediblər.

"Azərbaycan"

Azərbaycan beynəlxalq turizmin ən sürətlə inkişaf edəcəyi istiqamətlərdən biri ola bilər

Azərbaycan qarşısında onillikdə beynəlxalq turizmin ən sürətlə inkişaf edəcəyi istiqamətlərdən biri ola bilər. Proqnozlara əsasən, 2036-cı ilədək ölkədə xarici turistlərin gələcəmlərinin sayının 116 faiz artacağı gözlənilir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Rumıniyanın "Afaceri.news" və "Mediafax" nəşrləri Avropanın turizm sənayesinin inkişaf perspektivləri ilə bağlı yeni beynəlxalq araşdırmanın nəticələrini işıqlandırır. "Accor" mehmanxanalar qrupu tərəfindən si-fariş edilmiş və "Tourism Economics" şirkətinin proqnozlarına əsaslanan "2036-cı ilədək Avro-panın turizm xəritəsinin dəyişən siması" adlı he-sabatda bildirilir ki, Azərbaycan xarici turistlərin gələcəmlərinin artım tempinə görə, xüsusilə yüksək potensiala malik ölkələr sırasındadır.

Araşdırma əsasən, 2026-2036-cı illərdə Azərbaycanda bu göstəricinin 116, Latviyada 83, Rumıniyada 82, Macarıstanda 80, Kiprdə 75, Litvada 72, Xorvatiyada isə 68 faiz artacağı proqnozlaşdırılır.

Hesabatda diqqətə çatdırılır ki, Avropa növbəti onillikdə də dünya turizm sənayesinin əsas mərkəzi olaraq qalacaq. Qitədə turistlərin yerləşdirilməsi xidmətlərinə tələbatın 32 faiz artacağı və bunun nəticəsində illik gələcəmlərin

sayına əlavə 1,6 milyard gələcəmlənin daxil olacağı gözlənilir.

Beynəlxalq turistlərin gələcəmlərinin 42, daxili turizm üzrə isə 24 faiz artacağı proqnozlaşdırılır. Eyni zamanda Avropaya Yaxın Şər-qdən gələn turistlərin sayında 93, Asiya regionu-dan gələnlərdə isə 88 faiz artım gözlənilir.

Araşdırmada bildirilir ki, 2025-ci ildə Avro-pa 810 milyon beynəlxalq turist qəbul edib. Bu, dünya üzrə beynəlxalq turist axınının 53 faizinə bərabər olub. Turizmdən əldə olunan gəlirlər isə 700 milyard avronu ötürüb.

Proqnozlara görə, Avropaya gələn xarici tu-ristlərin ümumi xərcləri 2026-cı ildə 825 mil-yard avrodan 2036-cı ildə 1,3 trilyon avrodan çox səviyyəyə yüksələcək.

Ekspertlər hesab edirlər ki, nəqliyyat əlaqə-lərinin yaxşılaşması, turizm infrastrukturuna in-vestisiyalar, yeni istiqamətlərə marağın artması və beynəlxalq səyahət imkanlarının genişlənməsi Avropanın turizm bazarında mühüm dəyişikliklər yaradacaq.

Qeyd edək ki, hesabat 47 Avropa ölkəsi üzrə turizm tələbatının 2026-2036-cı illər üçün pro-qnozlarını əhatə edir. Göstərilən rəqəmlər faktiki nəticələr deyil, gələcək inkişafı bağlı hesabla-malardır.

Dayanıqlı inkişaf Azərbaycanın milli prioritetlərinin əsasını təşkil edir

Dayanıqlı inkişaf anlayışı bu gün dünyada xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan da bu global hədəflərə çatmaq üçün mühüm addımlar atır. Ölkəmizdə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) artıq milli inkişaf siyasətinin ayrılmaz hissəsinə çevrilib. Bu addımlar təbii resurslardan səmərəli istifadəni və gələcək nəsillərin rifahını təmin etməyə yönəlib.

Bu çərçivədə Bakı növbəti böyük tədbirə evsahibliyi edir. Bakıda İqtisadiyyat Nazirliyinin, Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) birgə təşkilatçılığı ilə 9-cu Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri Dialoqu keçirilir. Budəfəki tədbir "Milli səviyyədə müəyyən edilmiş təhflərin Azərbaycanca icrasının sürətləndirilməsi: Dayanıqlı inkişaf üçün enerji sektorunun dekarbonizasiyasının təşviqi" mövzusunda həsr olunub.

DİM dialoqlarının keçirilməsi artıq bir ənənəyə çevrilib. 2022-ci ildən etibarən ölkəmizdə bu dialoqlar müntəzəm təşkil edilir. Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən 2015-ci ilin sentyabrında qəbul edilmiş və 2030-cu ilə qədər olan dövrü əhatə edən 17 global hədəfdən ibarətdir. Bu konsepsiya gələcək nəsillərin imkanlarını məhdudlaşdırmadan bugünkü ehtiyacların ödənilməsinə nəzərdə tutur. Yoxsulluq və aclığa son qoyulması, keyfiyyətli təhsil, gender bərabərliyi, layiqli əmək şəraiti, möhkəm infrastruktur və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə bu global gündəliyin ana xəttini təşkil edir. Məqsəd insanlar və planetimiz üçün daha təhlükəsiz, inklüziv və dayanıqlı gələcəyi birgə söyləmək qurmaqdır.

Ölkəmizdə "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" və 2022-2026-cı illər üçün Sosial-İqtisadi İnkişaf Strategiyası Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri ilə tam uzlaşdırılıb. Hazırda 2027-2030-cu illər üçün yeni sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası hazırlanır və bu prosesdə də global hədəflərlə uzlaşmanın təmin edilməsinə xüsusi diqqət yetirilir. Keçirilən bu dialoqlar hökumət, BMT sistemi, beynəlxalq maliyyə institutları, özəl sektor və vətəndaş cəmiyyəti üçün səmərəli platformadır. Müzakirələr açıq və faydalı fikir mübadiləsinə geniş imkan yaradır.

Xatırladaq ki, bundan əvvəlki 8-ci DİM Dialoqu da Bakıda təşkil olunmuşdu. Həmin görüş İslam İnkişaf Bankı Qrupunun 51-ci İllik Toplantıları çərçivəsində keçirilmişdi.

Qeyd edək ki, növbəti tədbir də xüsusi əhəmiyyət daşıyan bir vaxtda keçirilir. Dörd gün əvvəl Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 81-ci ildönümü qeyd olunub. İki həftə sonra isə Türkiyədə BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası Tərəflər Konfransının 31-ci sessiyası (COP31) öz işinə başlayacaq. Belə bir ərəfədə milli səviyyədə müəyyən edilən təhflələrin icrasının müzakirəsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. 9-cu Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri Dialoqunda enerji sektorunun dekarbonizasiyası mövzusunun seçilməsi də məhz bu global gündəliklə tam üst-üstə düşür.

Təhminə RƏDİYEVA, "Azərbaycan"

Media və Yayım Şurasında Somalının informasiya, mədəniyyət və turizm naziri ilə görüş keçirilib

Oktyabrın 28-də Media və Yayım Şurasında Somali Federativ Respublikasının informasiya, mədəniyyət və turizm naziri Abdulfatah Kasim Mohamud ilə ikitərəfli görüş keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Media və Yayım Şurasının sədri Əhməd İsmayilov Azərbaycan ilə Somali arasında media və kommunikasiya sahəsində əməkdaşlıq imkanlarının qiymətləndirilməsinin, informasiya mübadiləsinin genişləndirilməsinin, media sahəsində təcrübə mübadiləsinin aparılmasının və qarşılıqlı əlaqələrin inkişaf etdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb. O bildirib ki, xalqlar arasında qarşılıqlı anlaşmanın möhkəmləndirilməsində, ölkələrarası əlaqələrin təşviqində və ictimaiyyətin obyektiv məlumatlandırılmasında medianın rolu mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Somalının informasiya, mədəniyyət və turizm naziri Abdulfatah Kasim Mohamud isə Azərbaycanla tərəfdaşlığın genişləndirilməsində maraqlı olduqlarını ifadə edərək, media və kommunikasiya sahəsində birgə təşəbbüslərin həyata keçirilməsi, peşəkar əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və müasir informasiya mühitinin çağırışlarına uyğun fəaliyyət istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi üçün əlverişli şəraitin olduğunu diqqətə çatdırıb.

Görüş zamanı rəqəmsallaşma şəraitində medianın inkişaf tendensiyaları, dezinformasiyaya qarşı mübarizə, informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunması, süni intellektin və yeni texnologiyaların media mühitinə təsiri, eləcə də bu sahələrdə mümkün əməkdaşlıq perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu

"Gənclərin dialoqu: təsirin ön plana çıxarılması"

"Ortaq gələcək naminə dialoq" mövzusunda VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu çərçivəsində "Gənclərin dialoqu: təsirin ön plana çıxarılması" adlı plenar sessiya keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbir BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı (UNAOC), Azərbaycanın Gənclər və İdman Nazirliyi və Mədəniyyət Nazirliyinin tərəfdaşlığı ilə təşkil olunub.

Sessiyada çıxış edən BMT Baş katibinin müavini, Sivilizasiyalar Alyansının ali nümayəndəsi, BMT-nin İslamofobiya ilə mübarizə üzrə xüsusi elçisi Migel Anxel Moratinos müasir dünyanın üzvləşdiyi global çağırışlardan danışib.

O bildirib ki, iqlim dəyişmələri, müharibələr və süni intellektin

inkışafı dövrümüzün əsas çağırışları sırasındadır. Bu problemlərin bir-biri ilə əlaqəli olması onların həllini daha da mürəkkəbləşdirir. Gənclərə müraciət edən M.A.Moratinos mövcud çağırışların öhdəsindən gəlməkdə gənc nəslin üzərinə böyük məsuliyyət düşdüyünü vurğulayıb: "Çalışın, əzmkar olun və ümidinizi qoruyun. Özünü, ailənizi, ölkənizi və bütün dünya üçün daha yaxşı gələcək qurmaq naminə bu ümidi yaşatmalısınız".

Gənclər və idman nazirinin müavini Forhad Hacıyev qeyd edib ki, gənclər dəyişən dünyaya uyğunlaşmaqla yanaşı, onun gələcək inkişaf istiqamətlərinin müəyyənəndirilməsində də mühüm rol oynayır. Onun sözlərinə görə, müasir texnologiyalar coğrafi mənzərələri aradan qaldıraraq müxtəlif ölkələrdən olan gənclər arasında

ünsiyyət, təcrübə mübadiləsi və əməkdaşlıq üçün geniş imkanlar yaradır. Bu baxımdan beynəlxalq forumlar yeni əlaqələrin qurulması, ideyaların bölüşülməsi və birgə təşəbbüslərin həyata keçirilməsi üçün mühüm platformadır.

Mədəniyyət nazirinin müavini Ferid Cəfərov isə forum çərçivəsində

təşkil olunan gənclər düşərgəsinin müxtəlif ölkələrdən olan gənc liderlər arasında əlaqələrin qurulmasına və qarşılıqlı anlaşmanın gücləndirilməsinə xidmət etdiyini bildirib. Diqqətə çatdırıb ki, forumda beş qitəni təmsil edən 44 ölkədən 100-dən çox gənc iştirak edir.

söykənən əməkdaşlıq qarşılıqlı anlaşmanın, dini və mədəni müxtəlifliyə hörmətin təşviqinə mühüm töhfə verir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə irəli sürülən "Bakı Prosesi" çərçivəsində ölkəmizdə bir sıra nüfuzlu beynəlxalq tədbirlər keçirilib. Qeyd olunub ki, Azərbaycan 2027-ci ildə növbəti UNAOC Qlobal Forumuna evsahibliyi edəcək.

Dövlət komitəsinin sədri islamofobiya, antisemitizm, dini dözümsüzlük, ksenofobiya və ayrı-seçkiliyin bütün formalarına qarşı mübarizədə beynəlxalq həmrəyliyin və birgə səylərin vacibliyini diqqətə çatdırıb. Azərbaycanın UNAOC-un bu istiqamətdə təşəbbüslərini dəstəklədiyini bildirib.

Ölkəmizin multikulturalizm və dini dözümlülük təcrübəsinə toxunub Rəhim Məmmədov qeyd edib ki, Azərbaycan bu dəyərləri yalnız tarixi ənənələr və passiv dözümlülükə məhdudlaşdıraraq, strateji dövlət siyasətinin və institutional idarəetmə sisteminin mühüm tərkib hissəsinə çevirib.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Azərbaycanın mədəniyyətlərarası dia-

loq, dinlərarası əməkdaşlıq və multikulturalizm sahəsindəki təcrübəsi barədə fikirlərini diqqətə çatdırıb. Şeyxülislam Azərbaycanın tarixi-mənəvi irsinin qorunmasını, müxtəlif dini icmaların ibadət ocaqlarının bərpasını və dinlərarası harmoniyanın təşviqini ölkənin multikultural siyasətinin mühüm təzahürləri kimi dəyərləndirib. O, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin BMT Sivilizasiyalar Alyansı və beynəlxalq dini platformalarla əməkdaşlığının əhəmiyyətini qeyd edib. Azərbaycanın gələcək İslam əməkdaşlıq Təşkilatına sədrliyi çərçivəsində Müsəlman Ağsaqqalları Şurasının həmtəşkilatçılığı ilə dini liderlərin Zirvə görüşünün keçirilməsinin nəzərdə tutulduğunu da diqqətə çatdırıb.

Allahşükür Paşazadə dinlərarası dialoq və məzhəblərarası anlaşmanın global çağırışların həllində mühüm rol oynadığını bildirərək, VII forumun sülh, qarşılıqlı anlaşma və əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə töhfə verəcəyini əminliyini ifadə edib.

Plenar sessiya işini beynəlxalq spikerlərin çıxışları və müzakirələrlə davam etdirib.

Oktyabrın 28-də Bakıda VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu çərçivəsində BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı (UNAOC) və Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən "Dinlərarası dialoq: orta qələcəyə doğru yol xəritəsi" adlı plenar sessiya keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının direktoru Nihal Saadın moderatorluğu ilə baş tutan sessiyada dini dəyərlərə əsaslanan fəaliyyət və mənəvi diplomatiyanın sülhə, həmrəyliyə aparan yolları müzakirə olunub.

Tədbirin açılış mərasimində BMT Baş katibinin müavini, Sivilizasiyalar Alyansının ali nümayəndəsi, BMT-nin islamofobiya ilə mübarizə üzrə xüsusi elçisi Migel Anxel Moratinos çıxış edərək dinlərarası dialoqun gücləndirilməsi, ayrı-seçkiliyə qarşı mübarizə və insan ləyaqətinin qorunmasının vacibliyini vurğulayıb. Dini liderləri müxtəlif dinlər və inancılar arasında orta dəyərləri önə çəkməyə, dindən müharibə, zorakılıq və ekstremizm məq-

sədələ sui-istifadə hallarının qarşısını almaq üçün birgə fəaliyyət göstərməyə çağırıb. O qeyd edib ki, dialoq yalnız ilk addımdır, davamlı sülh üçün qarşılıqlı hörmət, birgə fəaliyyət və orta gündəmin formalaşdırılması zəruridir.

BMT Baş katibinin müavini islamofobiya və antisemitizmle mübarizənin fərdi hüquqların, bərabərliyin və insan ləyaqətinin müdafiəsi ilə birbaşa bağlı olduğunu diqqətə çatdırıb. Süni intellekt və yeni texnologiyaların dövründə insan hüquqları və ümumbəşəri dəyərlərin qorunmasının əhəmiyyətini vurğulayaraq, dini liderlərin

və inancılı insanların bu istiqamətdə birgə səylərinin əhəmiyyətinə toxunub. Moratinosun sözlərinə görə, münaqişələrin və radikalizmin qarşısının alınması üçün dinlərarası əməkdaşlıq və davamlı birgə fəaliyyət gücləndirilməlidir.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rəhim Məmmədov Azərbaycanın tarixən sivilizasiyaların qovuşduğu məkan olduğunu, dinlərarası dialoq, multikulturalizm və dini dözümlülüyn təşviqində mühüm rol oynadığını vurğulayıb. Qeyd edib ki, Azərbaycan ilə BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı arasında uzun illərə

Muzeylər inklüzivlik və həmrəylik məkanı kimi

Bakıda keçirilən VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu çərçivəsində "Muzeylər və irs müəssisələri inklüzivlik, dialoq və sosial həmrəylik üçün iştirakçı məkanlar kimi" mövzusunda panel müzakirəsi təşkil olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, UNESCO və Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyinin tərəfdaşlığı ilə Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən paneldə muzeylərin mədəniyyətlərarası dialoqun, qarşılıqlı anlaşmanın və sosial həmrəyliyin təşviqindəki rolu nəzərdən keçirilib.

Müzakirələrin açılışında çıxış edən Mədəniyyət Nazirliyi yanın-

da Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi Səbinə Hacıyeva mədəni irsin qorunmasının beynəlxalq əməkdaşlığın və dialoqun inkişafındakı yerini vurğulayıb. S.Hacıyeva Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın təşəbbüsləri ilə ölkəmizdə və xaricdə həyata keçirilən bərpa layihələrinin mədəni diplomatiyaya böyük töhfə verdiyini bildirib. O, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə dini və mədəni abidələrin bərpasının, həmçinin Şuşada təşkil olunan tədbirlərin ictimai iştirakçılıq baxımından əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb.

Xidmət rəisi "Azərbaycan mədəniyyəti - 2040" Konsepsiyasının beynəlxalq mədəni tərəfdaşlığı gücləndirilməsi hədəflədiyini də qeyd edib.

Beynəlxalq Muzeylər Şurasının vitse-prezidenti Nasir Dərmakı çıxışında tarixə dair fərqli yanaşmaların mövcudluğunun müzakirələrdən yayınmağa əsas vermediyini bildirib. O vurğulayıb ki, müxtəlif baxışların eyni platformada səsləndirilməsi orta

qeyd edib.

qeyd edib.

qeyd edib.

qeyd edib.

qeyd edib.

qeyd edib.

qeyd edib.

qeyd edib.

qeyd edib.

qeyd edib.

VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun bağlanış mərasimi olub

"Ortaq gələcək naminə dialoq" mövzusunda keçirilən VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun oktyabrın 28-də Heydər Əliyev Mərkəzində bağlanış mərasimi və konsert proqramı təşkil olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə rəsmi şəxslər, forumda iştirak edən qonaq ölkə və təşkilatların nümayəndələri, eləcə də mədəniyyət xadimləri və digər qonaqlar iştirak ediblər.

"Newman Partnership" təşkilatının təsisçisi Martin Nyuman, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sivilizasiyalar Alyansının (UNAOC) direktoru Nihal Saad, BMT Baş katibinin müavini, Sivilizasiyalar Alyansının ali nümayəndəsi, BMT-nin İslamofobiya ilə mübarizə üzrə xüsusi elçisi Migel Anxel Moratinos çıxış edərək forumun əhəmiyyətindən, mədəniyyətlərarası dialoqun təşviqindən və müxtəlif mədəniyyətlər arasında qarşılıqlı anlaşmanın gücləndirilməsindən danışılıb.

Qeyd olunub ki, forum çərçivəsində təqdim edilən konsert proqramının əsas özəlliklərindən biri süni intellekt texnologiyasından istifadədir. Bu texnologiya orkestrin canlı ifası ilə birləşdirilərək musiqi və müasir texnologiyanın vahidini nümayiş etdirib. Bildirilib ki, layihə mədəniyyətlərarası mübadilənin yeni texnologiyalar vasitəsilə daha da zənginləşdirilməsinin nümunəsidir.

Çıxışlarda forumun yüksək səviyyədə təşkilinə görə Prezident İlham Əliyevə və Azərbaycan hökumətinə təşəkkür ifadə olunub.

Tədbir "OneHumanity Konserti: Ən qədim gələcəyimiz" adlı konsert proqramı ilə davam edib.

Proqramda İ.S.Baxın, Qara Qarayevin, Antonio Vivaldinin, Fikrət Əmirovun, Dmitri Şostakoviçin, Firqəngiz Əliyevanın,

Feliks Mendelsonun və Pau Kazalsın əsərləri səsləndirilib.

Qeyd edək ki, oktyabrın 29-da VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun iştirakçıların Qarabağa səfəri nəzərdə tutulub.

Xatırladaq ki, oktyabrın 27-dən 29-dək keçirilən forum Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı,

BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı (UNAOC), UNESCO, Ümumdünya Turizm Təşkilatı və ICESCO-nun tərəfdaşlığı ilə reallaşıb. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 2008-ci ildə təməli qoyulan mədəniyyətlərarası dialoq dair "Bakı Prosesi"nin əsas beynəlxalq tədbiri olan forum qarşılıqlı anlaşmanın, həmrəyliyin və beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsinə xidmət edib.

VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu

Azərbaycançılıq və sülh quruculuğu

"Ortaq gələcək naminə dialoq" mövzusunda Bakıda keçirilən VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun açılışında Prezident İlham Əliyev ölkəmizin milli birlik, suverenlik və sülh haqqında mövqeyini açıqlayaraq müasir dünyamızda müxtəlifliyi ümumi vətəndaşlıq məkanında birləşdirən, gələcəyini müstəqil müəyyənləşdirən dövlət anlayışı haqqında dəqiq təsvir formalaşdırıb.

Bu sahədə Azərbaycanın yaratdığı zəngin təcrübəni düzgün dəyərləndirmək üçün tövbi ki, qazınan tarixi yola bütövlükdə baxmaq lazım gəlir. Belə bir təcrübə tarixi dövlətçilik irsini, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin irəli sürdüyü siyasi xətti və Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə əldə olunan nailiyyətləri özündə bir araya gətirir. Milli həmrəylik dövlətimizin güclənməsinə, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin bərpasına və sülh təşəbbüslərinin irəli sürülməsinə imkan yaradır.

Milli ideya və dövlətçilik yaddaşı

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin azərbaycançılıq ideologiyasının əsaslarını işləyib hazırlanmış tarixi missiyanı milli kimlik düşüncəsinə müstəqil dövlətin quruculuq vəzifələri ilə əlaqələndirməsində idi. Azərbaycançılıq Heydər Əliyev siyasətində müstəqil dövlət quruculuğunun ardıcıl ideoloji əsası idi. Onun 2001-ci ildə Dünya Azərbaycanlıların I Qurultayında ifadə etdiyi yanaşmada milli mənsubiyyətin və mənəvi dəyərlərin qorunması bəşəri dəyərlərə açıqlıqla vəhdətdə təqdim olunurdu.

Bu yanaşma vətəndaşın dövlətə bağlılığını etnik mənsubiyyətinin və dini etiqadından asılı olmayan ümumi məsuliyyət kimi müəyyənləşdirir: Azərbaycanı öz Vətəni bilən, onun taleyini öz taleyi ilə bağlayan insan vahid siyasi cəmiyyətin iştirakçısıdır. Azərbaycançılığın birləşdirici gücü də məhz bu geniş mənasubiyyət hissindən doğur. Hər bir vətəndaş öz mədəni özünəməxsusluğunu qoruyaraq ümumi dövlətçilik məqsədlərinə töhfə verə bilər.

Heydər Əliyevin sədrliyi ilə fəaliyyət göstərən komissiyaların hazırladığı və 1995-ci il noyabrın 12-də ümumxalq səsverməsində qəbul edilmiş Konstitusiyaya baxışın hüquqi əsaslarını möhkəmləndirdi. Əsas Qanunda bərabərlik, milli mənsubiyyəti qorumaq, ana dilindən istifadə və vicdan azadlığı təsbit olundu. Beləliklə, birgəyaşayış ənənəsi dövlətin hüquqi öhdəlikləri ilə tamamlandı.

Müxtəlifliyin davamlı qorunması üçün mədəni hörmətlə bərabər, vətəndaşlıq hüquqlarının yanaşı mövcudluğu mühüm şərtidir. Azərbaycanda bu ictimai düşüncənin tarixi zəmini çox qədimdir. Qafqaz Albaniyası haqqında məlumatlarda əhalinin çoxdilliliyi faktı xüsusi yer tutur. Azərbaycanın müxtəlif mədəni və dini ənənələrin formalaşdığı məkan olduğu göstərilir. Həmin çoxqatlı keçmiş müasir Azərbaycanın mədəni yaddaşının mühüm hissəsidir. Bu günə qədər müxtəlif icmaların birgəyaşayışını gücləndirən siyasət tarixi müxtəlifliyə müasir hüquqi və ictimai məzmun verir.

Şirvanşahlar, Ağqoyunlular, Səfəvilər və Əfşarlar dövrünün irsi də bu yaddaşın ayrılmaz qatlarıdır. Şirvanşahlar sarayı dövlətçiliklə

şəhər və memarlıq mədəniyyətinin əlaqəsini bu günədək yaşadır. Ağqoyunlu hökmdarı Uzun Həsənin qanun və vergi qaydalarını sistemləşdirməsi, başqa dövlətlərlə geniş diplomatik əlaqələr qurması idarəçilik tariximizin mühüm təcrübələrindəndir. Bu irsə münasibət keçmişin siyasi və mədəni nailiyyətlərini öyrənməyi, onların bugünkü dövlətçilik düşüncəsinə verdiyi töhfəni dəyərləndirməyi tələb edir.

Səfəvilər dövrü mərkəzləşdirilmiş idarəçilik, diplomatiya və Azərbaycan dilinin ədəbi-mədəni nüfuzu baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Şah İsmayıl Xətəinin irsi siyasi tarixlə milli mədəniyyətin necə qovuşduğunu göstərir. Əfşarlar dövründə Nadir şahın yaratdığı hərbi-siyasi qüdrət, onun ölümündən sonra baş verən parçalanma isə davamlı dövlət quruculuğunun müəvəzzətlərini xatırladır. Buradan çıxarıla bilən dərs aydındır: dövlətin möhkəmləyi üçün güclü rəhbərliklə yanaşı, uzunmüddətli siyasi birlik və işlək idarəçilik ənənəsi də lazımdır.

Xanlıqlar dövrünə də bu baxımdan yanaşmaq vacibdir. Xanlıqlar yerli idarəçilik, diplomatiya və siyasi müstəqillik cəhdlərini yaşadırdı. Ayı-ayrı xanların torpaqları vahid hakimiyyət altında birləşdirmək təşəbbüsləri olsa da, siyasi rəqabət və pərakəndəlik ümumi gücün yaranmasına mane oldu. Xarici təzyiqlər qarşısında parçalanmanın ağır nəticələri 1813-cü il Gülistan və 1828-ci il Türkmənçay müqavilələri ilə bağlı tarixi proseslərdə özünü göstərdi. Bu təcrübə milli dövlətçiliyin qorunmasında ümumi iradənin əhəmiyyətini anlamağa kömək göstərir.

1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması milli dövlətçiliyə respublika məzmunu gətirdi. 1991-ci ildə müstəqilliyin bərpasından sonra isə tarixi yaddaşı dayanıqlı dövlət institutları ilə birləşdirmək vəzifəsi yenidən qarşıya çıxdı. Heydər Əliyevin 1993-ci ildə hakimiyyətə qayıdışı ilə dövlət quruculuğunun möhkəmləndirilməsi və siyasi sabitliyin təmin edilməsi yeni mərhələyə keçdi. Azərbaycançılıq xətti cəmiyyətin ümumi Vətən və dövlət ətrafında birləşməsinə xidmət etdi. Bütün bunlar tarixin ən müxtəlif dövrlərində, fərqli şərtlər altında xalqın öz kimliyini qorumaq və taleyinə sahib çıxmaq iradəsinin nümayiş etdirdi. Prezident İlham Əliyevin forumda müxtəlif etnik və dini icmaların ölkəmizdə bir ailə kimi yaşamasını vətəndaşlıq azərbaycançılığının formalaşdırılması üçün əlavə tədbirlərin davam etdirilməsi də nəzərdə tutulurdu. Bu sənədlər sülh prosesinin siyasi əsaslarını möhkəmləndirdi və onun növbəti addımlarını müəyyənləşdirdi.

Azərbaycanın neft məhsullarının Ermənistanı ixracı, üçüncü ölkələrdən yüklərin respublikamızın ərazisi ilə tranziti və ticarət əlaqələrinin qurulması artıq sülh prosesinin praktik nəticələrini göstərir. Belə əlaqələr sülhün insanların və mülkiyyətlərinin gündəlik maraqları ilə bağlıdır, iqtisadi əməkdaşlıq

şəxsiyyətini həqiqətən hiss edirik. Hamımız milli ideyalar ətrafında birləşirik. Onlardan biri azərbaycançılıqdır. O, Azərbaycanı bütövlükdə birləşdirən, tarixi yaddaşı ümumi milli mənəfə ilə uzlaşdırmaq və cəmiyyətin gələcəyini vahid ideya ətrafında qurmaq qabiliyyətidir. Bu baxımdan milli ideologiya, sadəcə, keçmişin mədəni dəyərlər toplusu deyil, tarixi təcrübəni müasir dövlətçilik düşüncəsinə çevirən, ictimai münasibətlərin istiqamətini müəyyənləşdirən və milli birliyin intellektual əsaslarını formalaşdırən mühüm ictimai-siyasi fenomenidir.

Ərazi bütövlüyünün bərpasından sülh quruculuğuna

Azərbaycanın münasibətdən sülh quruculuğuna keçidini qiymətləndirmək üçün əvvəlki onilliklərin xronikasını xatırlamaq zəruridir. BMT Təhlükəsizlik Şurası Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan silahlı birləşmələri tərəfindən işğal faktına qarşı 1993-cü ildə 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələr qəbul etmişdi. Bu sənədlərdə hərbi əməliyyatların dayandırılması, işğalçı qüvvələrin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən çıxarılması və danışıqların davam etdirilməsi ilə bağlı tələblər əks olunurdu. Lakin həmin qərarların icrasına doğru uzun illər ərzində faktiki heç bir addım atılmadı.

Prezidentin forumda Ermənistan sanksiyaların tətbiq olunmamasını iki standartların nümunəsi kimi qiymətləndirməsi bu təcrübədən qaynaqlanır. Beynəlxalq hüququn nüfuzu onun eyni prinsiplərlə təbiişindən asılıdır. Uzunmüddətli nəticəsizliyin doğurduğu siyasi qənaətdən sonra Azərbaycan dövləti 2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsində BMT qətnamələrini ördümuzun gücü ilə özü təmin etməli oldu.

Tarixi Zəfərimiz sayəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi təmin edildi və bu, uzun illər davam edən qeyri-müəyyənliyin yerinə yeni siyasi realıq gətirdi. Azərbaycan 2020-ci il müharibəsindən sonra irəli sürdüyü sülh təşəbbüslərinin ardıcıl davam etdirilməsi yeni mərhələnin əsas istiqamətlərindəndir. Hərbi üstünlüyün davamlı sülhə xidmət etməsi qarşı tərəflə münasibətlərinin gələcəyində dair siyasi iradə tələb edirdi. Sülh sazişi təşəbbüsü regionun gələcəyini qarşılıqlı tanıma və əməkdaşlıq əsasında qurmağa yönəlmişdi. Qələbənin uzunmüddətli dəyəri təhlükəsiz yaşayışın, bərpanın və qonşuluq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi ilə artır.

2025-ci il avqustun 8-də Vaşinqtonda Ağ Evdə ABŞ Prezidenti Donald Trampın iştirakı ilə əldə olunan razılaşmalar bu istiqamətdə mühüm mərhələ oldu. Azərbaycan və Ermənistan rəhbərləri arasında Birgə Bəyannamə imzalandı, xarici işlər nazirləri isə sülh və dövlətlərarası münasibətlərin təsis olunması haqqında sazişin razılaşdırılması mətnini parafladılar. Bəyannamədə sazişin imzalanması və ratifikasiyası üçün əlavə tədbirlərin davam etdirilməsi də nəzərdə tutulurdu. Bu sənədlər sülh prosesinin siyasi əsaslarını möhkəmləndirdi və onun növbəti addımlarını müəyyənləşdirdi.

Azərbaycanın neft məhsullarının Ermənistanı ixracı, üçüncü ölkələrdən yüklərin respublikamızın ərazisi ilə tranziti və ticarət əlaqələrinin qurulması artıq sülh prosesinin praktik nəticələrini göstərir. Belə əlaqələr sülhün insanların və mülkiyyətlərinin gündəlik maraqları ilə bağlıdır, iqtisadi əməkdaşlıq

şəxsiyyətini həqiqətən hiss edirik. Hamımız milli ideyalar ətrafında birləşirik. Onlardan biri azərbaycançılıqdır. O, Azərbaycanı bütövlükdə birləşdirən, tarixi yaddaşı ümumi milli mənəfə ilə uzlaşdırmaq və cəmiyyətin gələcəyini vahid ideya ətrafında qurmaq qabiliyyətidir. Bu baxımdan milli ideologiya, sadəcə, keçmişin mədəni dəyərlər toplusu deyil, tarixi təcrübəni müasir dövlətçilik düşüncəsinə çevirən, ictimai münasibətlərin istiqamətini müəyyənləşdirən və milli birliyin intellektual əsaslarını formalaşdırən mühüm ictimai-siyasi fenomenidir.

Prezident İlham Əliyev sentyabrın 1-də Biskekdə keçirilən "ŞƏT plus" görüşündə də bu mövzunu beynəlxalq gündəmə çıxardı. BMT Baş katibi Antoniu Quterreşin də iştirak etdiyi sammitdə dövlətimizin başçısı Azərbaycanın suverenliyini öz gücü ilə bərpa etdiyini bildirdi. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin vaxtında icrası üçün mexanizmlərin hazırlanmasını təklif etdi. Bu mesaj BMT-nin münasibətlərin həllində konkret nəticəyə yönəlmək və əldə edilmiş razılaşmaları iqtisadi əməkdaşlıqla möhkəmləndirmək digər münasibətlər bölgələri üçün də faydalı təcrübədir. Hər münasibətdə öz tarixi və şərtləri olduğundan, bu təcrübənin dəyəri ondan düşülməmiş şəkildə bəhrələnməkdədir. Davamlı sülh isə qarşı tərəfin gələcəkdə də əməkdaşlıq edə biləcəyi münasibətlər qurmağa tələb edir.

Azərbaycanın bu uğur siyasətinin dünya üçün öyrənilməli tərəfi milli potensialın gücləndirilməsi ilə sülh quruculuğunun bir-birini tamamlamasıdır. Ərazi bütövlüyünü qorumaq iradəsi, danışıqlarda konkret nəticəyə yönəlmək və əldə edilmiş razılaşmaları iqtisadi əməkdaşlıqla möhkəmləndirmək digər münasibətlər bölgələri üçün də faydalı təcrübədir. Hər münasibətdə öz tarixi və şərtləri olduğundan, bu təcrübənin dəyəri ondan düşülməmiş şəkildə bəhrələnməkdədir. Davamlı sülh isə qarşı tərəfin gələcəkdə də əməkdaşlıq edə biləcəyi münasibətlər qurmağa tələb edir.

Suverenlik və ideoloji təhlükəsizlik

Azərbaycan Prezidentinin forumda ideoloji risklərin də fiziki risklər qədr təhlükəli olması fikri isə təhlükəsizliyin ictimai əsaslarını ödəyir. Etnik və dini qarşıdurma yaratmaq, ümumi gələcəyə inamı sarsıtmaq cəmiyyətin müqavimət qabiliyyətini zəiflədə bilər. Bu baxımdan ideoloji təhlükəsizliyin möhkəm dayaqları keyfiyyətli təhsil, tarixi yaddaş, etibarlı məlumat və vətəndaş məsuliyyətidir. Azərbaycançılığın həyatiliyini təmin edən də onun gündəlik mərhələlərindəndir. Hərbi üstünlüyün davamlı sülhə xidmət etməsi qarşı tərəflə münasibətlərinin gələcəyində dair siyasi iradə tələb edirdi. Sülh sazişi təşəbbüsü regionun gələcəyini qarşılıqlı tanıma və əməkdaşlıq əsasında qurmağa yönəlmişdi. Qələbənin uzunmüddətli dəyəri təhlükəsiz yaşayışın, bərpanın və qonşuluq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi ilə artır.

2025-ci il avqustun 8-də Vaşinqtonda Ağ Evdə ABŞ Prezidenti Donald Trampın iştirakı ilə əldə olunan razılaşmalar bu istiqamətdə mühüm mərhələ oldu. Azərbaycan və Ermənistan rəhbərləri arasında Birgə Bəyannamə imzalandı, xarici işlər nazirləri isə sülh və dövlətlərarası münasibətlərin təsis olunması haqqında sazişin razılaşdırılması mətnini parafladılar. Bəyannamədə sazişin imzalanması və ratifikasiyası üçün əlavə tədbirlərin davam etdirilməsi də nəzərdə tutulurdu. Bu sənədlər sülh prosesinin siyasi əsaslarını möhkəmləndirdi və onun növbəti addımlarını müəyyənləşdirdi.

Azərbaycanın neft məhsullarının Ermənistanı ixracı, üçüncü ölkələrdən yüklərin respublikamızın ərazisi ilə tranziti və ticarət əlaqələrinin qurulması artıq sülh prosesinin praktik nəticələrini göstərir. Belə əlaqələr sülhün insanların və mülkiyyətlərinin gündəlik maraqları ilə bağlıdır, iqtisadi əməkdaşlıq

İnkişafdan doğan qətiyyətli beynəlxalq mövqe

Azərbaycanın müstəqil mövqeyinin maddi dayaqlarını onun inkişafı

şaf yolunda görmək mümkündür. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə müəyyənləşdirilmiş neft strategiyası və 1994-cü il sentyabrın 20-də imzalanmış "Əsrin müqaviləsi" ölkənin iqtisadi imkanlarını genişləndirən əsas qərarlardan oldu. Xarici sərmayənin cəlbə və enerji ehtiyatlarının dünya bazarlarına çıxarılması dövlət quruculuğu üçün zəruri iqtisadi zəmin yaratdı.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi dövründə enerji və nəqliyyat infrastrukturunu Azərbaycanın beynəlxalq tərəfdaşlıqlardakı çəkisi daha da artırdı. "Cənub qaz dəhlizi"nin 2020-ci ilin sonunda tam istismara verilməsi ilə Azərbaycanın qazının Avropa bazarlarına çatdırılmasına başlandı. Avropa İttifaqı bu dəhlizi təchizat mənbələrinə və marşrutlarına şəxələndirilməsi baxımından qiymətləndirir. Belə layihələr iqtisadi imkanları uzunmüddətli əməkdaşlıq münasibətlərinə çevirir.

Azərbaycanın müasir mövqeyini orta güc anlayışı ilə qiymətləndirməyə əsas verən məhz bu imkanların birləşməsidir. Burada söhbət ölkənin qüdrətindən daha çox, regional proseslərə təsir etmək, enerji və nəqliyyat əlaqələrində əhəmiyyətli yer tutmaq, müxtəlif siyasi mərkəzlərlə işləmək və beynəlxalq təşəbbüslər irəli sürmək qabiliyyətindən gedir. Azərbaycan öz coğrafiyasını iqtisadi layihələr və diplomatik əlaqələrlə tamamlayaraq bu istiqamətdə mövqeyini gücləndirir.

Bakı Prosesinin tarixi həmin diplomatik yanaşmanın aydın göstərir. 2008-ci ildə Avropa ölkələrinin mədəniyyət nazirlərinin Bakı toplantısına islam ölkələrinin nümayəndələrinin dəvət olunması, 2009-cu ildə isə əks istiqamətdə təşəbbüsün qəbulu davamlı dialoq üçün zəmin yaratdı. 2011-ci ildən keçirilən Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu bu xətti gücləndirdi. Azərbaycan müxtəlif siyasi və mədəni məkanlarla əlaqələrini ümumi müzakirə imkanına çevirə bildi.

2027-ci ildə Azərbaycanın İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə Görüşünə, 2028-ci ildə isə Avropa Siyasi Birliyin Zirvə Görüşünə evsahibliyi edəcəyi bu baxımdan xüsusi mənə daşıyır. İslam dünyasının və Avropa siyasi məkanının mühüm toplantılarının ölkəmizdə keçirilməsi bizə hər iki istiqamətdə tərəfdaşlıq qurmaq imkanı verir. Bu seçimlər ölkəmizin beynəlxalq dialoq üçün qəbul olunan məkan kimi mövqeyini də gücləndirir.

Azərbaycanın yeni strateji dövrdəki vəzifəsi qazandıqı nəticələrin davamlılığını təmin etməkdir. Milli birlik vətəndaşların gündəlik həyatında, suverenlik müstəqil qərarlarda, sülh isə insanların təhlükəsizliyində və əməkdaşlığın genişlənməsində öz ifadəsini tapır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin azərbaycançılıq ideologiyası ilə möhkəmlənən və Prezident İlham Əliyevin siyasətində yeni imkanlar qazanan dövlətçilik xəttinin indiki dövr üçün də, gələcək üçün də mənəsi budur.

İradə ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Tarixi köklərimiz, milli birliyimiz və orta q gələcəyimiz

Hər bir xalqın tarixi inkişafını səciyləndirən mühüm amillərdən biri onun müxtəliflik daxilində bütövlüyünü qorumaq, tarixi yaddaşı ümumi milli mənəfə ilə uzlaşdırmaq və cəmiyyətin gələcəyini vahid ideya ətrafında qurmaq qabiliyyətidir. Bu baxımdan milli ideologiya, sadəcə, keçmişin mədəni dəyərlər toplusu deyil, tarixi təcrübəni müasir dövlətçilik düşüncəsinə çevirən, ictimai münasibətlərin istiqamətini müəyyənləşdirən və milli birliyin intellektual əsaslarını formalaşdırən mühüm ictimai-siyasi fenomenidir.

Xüsəsen etnik və dini müxtəlifliyin mövcud olduğu cəmiyyətlərdə bu ideyanın mahiyyəti daha aydın üzə çıxır: əsas məsələ fərqləri aradan qaldırmaq deyil, onları ümumi Vətən, orta q vətəndaşlıq və qarşılıqlı məsuliyyət anlayışları ətrafında birləşdirməkdir. Azərbaycanın tarixi təcrübəsi, milli dövlətçilik ənənələri və müasir inkişaf yolu bu məsələnin öyrənilməsi üçün zəngin material verir. Oktyabrın 27-də Bakıda "Orta q gələcək naminə dialoq" mövzusunda keçirilən VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu və Prezident İlham Əliyevin açılış mərasimindəki çıxışı məhz bu suallar ətrafında düşünmək üçün fürsət yaradır. Forumun ideya məzmunu xalqlar və sivilizasiyalar arasında qarşılıqlı anlaşma məsələləri ilə məhdudlaşmır. Bu mövzu Azərbaycanın öz tarixi təcrübəsinə, xalqımızın milli kimliyinə, dövlətçilik ənənələrinə və cəmiyyətin birləşdirici dəyərlərinə yenidən nəzər salmağı zəruri edir. Çünki dünyaya dialoq şəxsiyyətini özündə saxlayan, özünü təzahür etdirən və mənəvi əsasları olmalıdır. Bu baxımdan Azərbaycanın zəngin tarixi təcrübəsi var. Ərazimiz müxtəlif tarixi mərhələlərdə fərqli xalqların, mədəniyyətlərin və dini ənənələrin təmas məkanı olub. Qafqaz Albaniyası dövründən başlayaraq müxtəlif dövlətçilik mərhələlərində formalaşan mədəni irs, Şirvanşahlar dövlətinin siyasi və mədəni ənənələri, Ağqoyunlu və Səfəvi dövlətlərinin tariximizdəki yeri, Əfşarlar dövrünün siyasi təcrübəsi və xanlıqlar mərhələsində milli dövlətçilik düşüncəsinin müxtəlif təzahürləri Azərbaycan tarixinin çoxqatlı mənzərəsini yaradır. Bu tarixi mərhələlərin hər birini özünəməxsus xüsusiyyətlərə malik olsa da, onların öyrənilməsi xalqımızın siyasi təfəkkürünün, mədəni yaddaşının və dövlətçilik ənənələrinin inkişafını anlamaq baxımından əhəmiyyətlidir.

Tarixi irsin mövcudluğu öz-özlüyündə milli birliyi təmin etmir, eyni zamanda bu irsi müasir dövlətçilik düşüncəsi ilə əlaqələndirmək, müxtəlif etnik və dini mənasubiyyətlərdən olan insanların orta q məqsədlər ətrafında birləşmələri üçün ümumxalq ideyasına ehtiyac yaranır. Azərbaycançılıq ideologiyasının mahiyyəti də məhz bu zərurətdən irəli gəlir. Onun əsas məzmunu milli kimliyi qorumaqla yanaşı, ölkədə yaşayan bütün xalqların və etnik qrupların özlərini vahid dövlət bərabərhuquqlu vətəndaşları kimi hiss etmələrinə, ümumi Vətən anlayışını formalaşdırmağa əsaslanır.

Azərbaycançılıq ideologiyasının sistemli dövlətçilik konsepsiyası kimi formalaşmasında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin tarixi missiyanı xüsusi qeyd edilməlidir. Ulu Öndər milli ideyanın təkcə etnik mənasubiyyətlə məhdudlaşmamalı olduğu, müstəqil dövlətin möhkəmlənməsi, xalqın vahid məqsəd ətrafında birləşməsi və milli maraqların qorunması ilə uzlaşmasını əsas götürürdü. Ümummilli Liderin rəhbərliyi dövründə azərbaycançılıq ideyasının mahiyyəti, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, dövlətçilik ənənələrinin möhkəmləndirilməsi və cəmiyyətdə birliyin təmin edilməsi məsələləri geniş siyasi və ictimai müzakirələrin predmetinə çevrildi. Bu yanaşma nəticəsində azərbaycançılıq milli kimliyin ifadəsi olmaqla yanaşı, müstəqil dövlətin ideoloji dayaqlarından biri kimi inkişaf etdi. Bu ideologiyanın gücü ondadır ki, insanların fərqlərinə görə ayırmır, orta q vətəndaşlıq və Vətənə bağlılığı əsasında birləşdirir. Azərbaycanda yaşayan müxtəlif etnik qrupların dilləri, adət-ənənələri, mədəni xüsusiyyətləri və dini inancları həyatın zənginliyini təşkil edir. Azərbaycançılıq həmin müxtəlifliyin

vahid dövlətçilik məkanında qorunmasını, qarşılıqlı hörmətin möhkəmləndirilməsini və hər bir vətəndaşın ölkənin gələcəyini qarşısında məsuliyyət daşımasını nəzərdə tutur. Beləliklə, milli birlik eyniləşmə deyil, fərqliklərin orta q məqsəd ətrafında uzlaşmasıdır.

Azərbaycançılığın elmi-fəlsəfi və dövlətçilik əsaslarını da bu məntiq müəyyənləşdirir. Onun mədəni qaynaqları xalqın tarixi yaddaşı, ana dili, ədəbiyyatı, mədəniyyəti, adət-ənənələri və milli özünüdərkidir. Siyasi məzmunu müstəqilliyin, suverenliyin, dövlətçilik ənənələrinin və ümummilli maraqların qorunması ilə bağlıdır. İctimai məzmunu isə həmrəyliyə, qarşılıqlı hörmətə, bərabər vətəndaşlıq prinsipinə və cəmiyyətin bütövlüyünə söykənir.

Milli həmrəylik ideologiyasının gündəlik həyatda gerçəkləşməsinin əsas şərtidir. Cəmiyyətin müxtəlif təbəqələri və etnik qrupları arasında qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilməsi, hər bir insanın hüquq və ləyaqətinə hörmət edilməsi, mədəni irsin qorunması və gənclərin milli-mənəvi dəyərlər ruhunda yetişdirilməsi bu birliyin davamlılığını təmin edir. Eyni zamanda milli ideologiyamızın gücü yalnız onun boyan edilməsində deyil, insanların həyatında, ictimai münasibətlərdə və dövlət-vətəndaş əlaqələrində nə dərəcədə əks olunmasındadır. Həmrəylik insanların orta q problemlərin həlli, ölkənin inkişafı və gələcək nəsillər qarşısında məsuliyyət məsələlərində bir-birinə dəyərli olması ilə möhkəmlənir.

Mədəniyyətlərarası dialoq da məhz belə bir mühitdə həqiqi mənə qazanır. Başqa xalqların mədəniyyətinə hörmət etmək öz milli kimliyindən uzaqlaşmaq deyil, əksinə, öz köklərinə dərinliklərlə birləşən cəmiyyətlərin dəyərlərinə daha sağlam münasibət göstərməkdir. Azərbaycanın beynəlxalq dialoq təşəbbüslərinin əhəmiyyəti də bu təcrübənin paylaşılması, qarşılıqlı anlaşmanın təşviqi və mədəni müxtəlifliyin sülh şəraitində birgəyaşayış üçün imkan kimi dəyərləndirilməsi ilə bağlıdır. Bu gün qarşıda duran əsas vəzifə tarixi irsimizi yalnız keçmişimizin fəxri kimi deyil, gələcəyimizin məsuliyyəti kimi qəbul etməkdir. Azərbaycançılıq ideologiyası cəmiyyətin bütün üzvlərinin milli maraqların qorunmasına, dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsinə və ümumi rifah naminə fəaliyyətə səsləyən ideya olaraq yaşamaqlıdır. Bu isə tarixi yaddaşın qorunması, milli-mənəvi dəyərlərin gələcək nəsillərə ötürülməsi və hər bir vətəndaşın özünü ölkəmizin taleyinə cavabdeh hiss etməsi ilə mümkündür.

"Orta q gələcək naminə dialoq" çağırışının mahiyyəti müxtəlif mədəniyyətlərin bir masa ətrafında görüşməsi ilə məhdudlaşmır. Əsl dialoq qarşılıqlı hörmətin, etimadın və orta q məsuliyyətin formalaşdırılması, fərqliklərin qarşıdurma deyil, qarşılıqlı zənginləşməyə xidmət etdiyi düşüncə və münasibətlər sistemidir. Azərbaycanın tarixi təcrübəsi təsdiq edir ki, milli kimliyin qorunması, mədəni müxtəlifliyə hörmət və dövlətçilik düşüncəsi bir-birini təmin edən, cəmiyyətin bütövlüyünü möhkəmləndirən fundamental dəyərlərdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin sistemli şəkildə inkişaf etdirdiyi azərbaycançılıq ideologiyası da məhz bu dəyərləri vahid milli məqsəd ətrafında birləşdirən, xalqın tarixi yaddaşı ilə müasir dövlətçilik maraqları arasında möhkəm mədəni-siyasi bağ yaradan ideoloji təməldir. Bu təməl üzərində qurulan milli həmrəylik ölkəmizin sabit inkişafının, müstəqilliyinin və gələcək hədəflərinə doğru inamla irəliləməsinin mühüm şərtidir. Güclü dövlətin təməlində yalnız iqtisadi və siyasi imkanlar deyil, öz tarixinə sahib çıxan, milli dəyərlərini qoruyan, fərqliklərə hörmət edən və Vətənin taleyini orta q məsuliyyət kimi qəbul edən xalqın birliyi dayanır. Məhz belə birlik Azərbaycanın gələcəyini daha möhkəm təməllər üzərində qurur, milli iradəsini gücləndirir və ölkəmizin dünya xalqları arasında özünəməxsus mövqeyini qoruyub inkişaf etdirməsinə etibarlı göstərir. Orta q gələcəyimizin ən etibarlı təminatı milli birliyimiz, dövlətçiliyimizə sədaqət və azərbaycançılıq ideyası ətrafında sarsılmaz həmrəyliyimizdir.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu

Azərbaycanın təqdim etdiyi uğur formulu

Beynəlxalq hüququn işləməməsi və ikili standartlar fonunda tarixi ədaləti öz gücünə bərpa edən ölkəmiz münəşirliyin həlli üçün unikal presedent yaradır

Azərbaycan beynəlxalq münasibətlər sisteminə prinsipiallığı, milli maraqlara söykənən müstəqil xarici siyasəti və qətiyyətli mövqeyi ilə seçilən azsaylı dövlətlərdən biridir. Ölkəmiz həm də dünya birliyində global əhəmiyyətli məsələlərin müzakirə olunduğu, nüfuzlu beynəlxalq tədbirlərə yüksək səviyyədə evsahibliyi edən mötəbər məkan kimi qəbul edilir. Bu baxımdan, oktyabrın 27-də Bakıda "Ortaq gələcək naminə dialoq" mövzusunda keçirilən VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu müasir dünyanın üzlaşdığı çağırışların təhlili və sülh mədəniyyətinin inşası baxımından müstəsna əhəmiyyət kəsb edən hadisədir.

Son 15 il ərzində mədəniyyətlərarası münasibətlərin inkişafı, sivilizasiyalaraşın anlaşmanın dərinləşməsi baxımından səmərəli və əkətəli platformaya çevrilən forumda 100-dən artıq ölkədən 500-dən çox qonaqın, ümumilikdə isə 2000-dən çox nümayəndənin iştirakı Azərbaycanın dialoq mərkəzi statusunu bir daha təsdiqlədi. Əvvəlki forumlarda olduğu kimi, budəfəki tədbirdə də global əhəmiyyət kəsb edən məsələlər geniş təhlil edilib. Tədbirin açılış mərasimində çıxış edən Prezident İlham Əliyev multikulturalizm ənənələrinin, dini və etnik dəyişməliliyün xalqımızın əsrlər boyu qoruyub saxladığı bəşəri dəyərlər olduğunu vurğulayıb.

Milli həmrəylik və sarsılmaz birlik tariximizin bütün dövrlərində özünü parlaq şəkildə büruzə verib. Xüsusilə İkinci Qarabağ müharibəsində ölkəmizdə yaşayan bütün etnik və dini qrupların nümayəndələri milli birliyimizi qorumaq, ədaləti bərpa etmək və ərazi bütövlüyümüzü təmin etmək uğrunda yumruq kimi birləşərək mübarizə aparıb,

tarixi zəfərin qazanılmasında fəal iştirak ediblər.

Dövlətimizin başçısının forumdakı çıxışı regional məsələlərlə məhdudlaşmayaraq, global siyasətin mənzərəsini, beynəlxalq hüququn mövcud böhranını və ayrı-ayrı dövlətlər tərəfindən tətbiq olunan ikili standartlar siyasətini kəskin tənqid etməsi ilə diqqət çəkib. Azərbaycanın uzun illər üzlaşdığı ədalətsizlikləri xatırladan Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Bakı danışıqlarda bütün səmimiyyəti və ümidlə iştirak edirdi: "Lakin bu prosesin heç bir nəticə vermədiyini gördükdə, özünümüdəfə hüququ da daxil olmaqla, BMT Nizamnaməsində, o cümlədən onun 51-ci maddəsində təsbit edilmiş qanuni hüquqlarımıza əsaslanaraq məsələni həll etdik. Biz özümüzi müdafiə etdik. Biz düşməni məğlub etdik. Biz 30 il Ermənistanın işğalı altında olmuş torpaqlarımızı azad etdik. Biz ədaləti bərpa etdik".

BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qərarınının otuz il boyunca icra olunmaması beynəlxalq institutların səmərəsizliyini və

icra mexanizmlərinin təsirsizliyini açıq şəkildə göstərdi. İşğalçı Ermənistan qarşı heç bir sanksiyanın tətbiq edilməməsi, əksinə, təcavüzkarın müdafiə olunması beynəlxalq hüququn selektiv tətbiqindən xəbər verirdi. Baş verənlər kontekstində, Prezident İlham Əliyev sentyabrın 1-də Bışekdə BMT Baş katibinin iştirakı ilə keçirilmiş Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) "ŞƏT plus" formatındakı görüşündə çıxışı zamanı beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətində islahatların zəruriliyi, qəbul edilən qərarların icra mexanizmlərinin yaradılması ilə bağlı səsləndirdiyi məsəjlər bu gün dərindən təhlil olunmalıdır. Çünki beynəlxalq sistemdə etimadın bərpası qərarların kağız üzərində qalmaması, bərabər şərtlər daxilində tətbiq edilməsi ilə mümkündür.

Bütün bu təzyiqlərə və ikili standartlara baxmayaraq, Azərbaycan öz gücünü arxalanaraq 2020-ci ildə Vətən müharibəsi və 2023-cü ildə həyata keçirilmiş lokal xarakterli antiterror tədbirləri vasitəsilə işğala son qoydu, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etdi. Lakin ölkəmizin böyüklüyü və yaratdığı unikal təcrübə yalnız hərbi qələbə ilə bitmir. Zəfərdən dərhal sonra Azərbaycanın Ermənistan sülh təklif etməsi dünya hərə və siyasət tarixində nadir rast gəlinən,

nümunəvi bir addımdır. Prezident İlham Əliyev çıxışında bu tarixi reallığı belə ifadə edib: "Biz beynəlxalq hüququn normalarına uyğun olaraq ərazi bütövlüyümüzü və suverenliyimizi tam bərpa etdik. Bundan sonra Ermənistan sülh təklif etdik. Bu da misli görünməmiş bir haldır. Müharibələrin tarixinə nəzər salsaq, yəqin ki, son qanlı toqquşmadan iki il belə keçməmiş ölkələrin sülhə nail olmaları nümunəsinə rast gəlmərik".

Hər il yeni münəşirliyin alovlandığı, beynəlxalq gərginliyin artdığı bir dövrdə müharibəni dayandırmaq və ədalətli sülhə nail olmaq həlli müşkül olan problemlər arasındadır. Lakin Azərbaycanın qadınları zəndə təcrübə göstərdi ki, münəşirliyin həllində siyasi iradə, qətiyyət və prinsipiallıq, daxili həmrəylik, lazım olan məqamda sülh gündəliyini tətbiq etmək bacarığı əsas rol oynayır. Dövlətimizin başçısının vurğuladığı kimi, müharibəyə başlamaq çox asan, onu bitirmək isə çox çətindir: "Qələbə qazanmaq da çox çətindir. Ona görə də hesab edirəm ki, Azərbaycanın təcrübəsi, - ədalətli müharibədə Qələbə qazanmışımız, məğlub tərəfə kapituliyasiya etməsi, bundan sonra isə irəli getməyərək dayanmaq, - lazım olan məqamda dayanmışımız və sülh təklif etməyimiz mühüm əhəmiyyət daşıyır. Hesab edirəm ki, hazırda müharibə aparan və yəqin

ki, ona necə son qoyacağımızı bilməyən tərəflər bu təcrübəni öyrənməlidirlər".

Bu unikal nümunə və tarixi uğur hekayəsi göstərir ki, Azərbaycan yalnız öz torpaqlarını azad etməyib, həm də beynəlxalq münasibətlər sisteminə yeni presedent yaradıb. Ədalətli qələbədən sonra qisasçılıq hissindən uzaq duraraq sülh gündəliyini irəli sürmək, milli həmrəylik və multikultural dəyərlərə arxalanaraq gələcəyə baxmaq modeli bütün dünya üçün nümunəvi taktikadır. Beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BMT, eləcə də global münəşirliyin mənəşirində sıxılan tərəflər Azərbaycanın bu tarixi təcrübəsindən öyrənə, sülh quruculuğu prosesində ölkəmizin ortaya qoyduğu səmərəli modeləndən faydalanırlar.

Xüsusən, beynəlxalq hüququn kağız üzərində qaldığı, global təşkilatların böhran keçirdiyi indiki həssas mərhələdə Bakının ortaya qoyduğu prinsipial yanaşma aparıcı mərkəzlər və beynəlxalq institutlar üçün ağır vəziyyətdən çıxış formuluudur. Ədalətli qələbəni davamlı sülhə çevirmək bacarığını nümayiş etdirən ölkəmiz göstərdi ki, regional sabitliyin və real təhlükəsizlik sisteminin qərarını boş bəyanatlar deyil, məhz milli iradə və qətiyyətli sülh gündəliyidir.

*İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"*

Görüş yeri dəyişmir

Azərbaycan beynəlxalq tədbirlərin etibarlı ünvanıdır

Dünya dəyişir, sərhədlər arasında körpülər qurulur, xalqlar bir-birini daha yaxından tanımağa can atırlar. Bu böyük ünsiyyət və əməkdaşlıq prosesində Azərbaycanın da özünəməxsus yeri var. Şərqlə Qərbin qovuşduğu, qədim tarixlə müasirliyin birləşdiyi Azərbaycan indi beynəlxalq tədbirlərin keçirildiyi məkanlardan biri kimi diqqəti cəlb edir.

Bakıya nəzər salaqlı Xəzərin sahilində ucalan müasir binalar, tarixin nəfəsini qoruyub saxlayan İçərişəhər, geniş küçələr və qonaqpərvər insanlar. Bütün bunlar ölkəmizin dünyaya təqdim etdiyi mənzərənin yalnız bir hissəsidir. Beynəlxalq tədbirlər zamanı dünyanın müxtəlif ölkələrindən gələn insanlar burada təkcə mühüm məsələləri müzakirə etmirlər, həm də Azərbaycanı tanıyırlar, onun mədəniyyətini, adət-ənənələrini və mənəvi dəyərlərini ilə tanış olurlar.

Məsələn, 2024-cü ildə Bakıda keçirilən BMT-nin İklim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının 29-cu Sessiyası (COP29) Azərbaycanın beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi təcrübəsində önəmli hadisələrdən biri idi. Başçılığı düşündürən İklim Dəyişmələri kimi problemə müzakirəsi dünyanın diqqətini ölkəmizə yönəltdi. Azərbaycanın evsahibliyi etdiyi daha əvvəlki beynəlxalq tədbirlərdə ölkəmizin dünyada tanınmasında mühüm rol oynayıb. 2012-ci ildə Bakıda keçirilən "Eurovision" mahnı müsabiqəsi Azərbaycan mədəniyyətini Avropaya tanıtdı. 2015-ci ildə təşkil olunan ilk Avropa Oyunları və 2017-ci ildə keçirilən IV İslam Həmrəyliyi Oyunları idman vasitəsilə xalqlar arasında dostluq və həmrəyliyin möhkəmlənməsinə töhfə verdi. Həmin il Bakıda "Formula-1" Azərbaycan Qran-prisinin keçirilməsi paytaxtın beynəlxalq idman mərkəzi kimi tanınmasını genişləndirdi.

2023-cü ildə Bakıda keçirilən Beynəlxalq Astronavtika Konqresi isə dünyanın müxtəlif ölkələrindən alim və mütəxəssisləri bir araya gətirərək elmi əməkdaşlıq üçün imkanlar yaratmışdı. Bu il mayın 17-22-də keçirilən Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun 13-cü sessiyası (WUF13) isə dayanıqlı şəhərsalma və müasir yaşayış mühiti kimi global məsələləri müzakirəyə çıxardı. Bütün bu tədbirlər göstərir ki, Azərbaycan mədəniyyət, idman, elm və beynəlxalq əməkdaşlıq sahələrində dünya ilə dialoqu genişləndirir. Əsas məsələ isə bu tədbirlərin yaratdığı imkanları davamlı inkişafa və xalqlar arasında qarşılıqlı anlaşmanın möhkəmlənməsinə yönəltməkdir.

Bəs beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi etmək nə deməkdir? Təbii ki, bu, sadəcə qonaqların qarşılanması, konfrans zallarının hazırlanması, tədbirlərin təşkilatı deyil. Bu, ölkənin özünü dünyaya təqdim etməsi, etimad qazanması və ortaq problemlərin həllində iştirakı deməkdir. Hər bir qonaq, hər bir görüş, hər bir fikir mübadiləsi ölkələr arasında yeni əlaqələrin yaranmasına şərait yarada bilər.

Azərbaycanın beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi etməsi və müxtəlif ölkələrlə əməkdaşlıq əlaqələrini genişləndirməsi qarşdakı illər üçün də yeni perspektivlər açır. Prezident İlham Əliyevin gələcəkdə Bakıda keçiriləcək mötəbər beynəlxalq görüşlərlə bağlı səsləndirdiyi fikirlər də ölkəmizin beynəlxalq əməkdaşlıqda ro-

lunu və mədəniyyətlərarası dialoqa verdiyi önəmi əks etdirir. Dövlət başçısı bu barədə VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun açılışında deyib: "Gələn il İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə Görüşünə evsahibliyi edəcəyik və biz demək olar ki, 60 ölkəni birləşdirən bu mötəbər beynəlxalq təsistatə sədrlik edəcəyik. Bunu siyasətimizə, dinimizə, ənənələrimizə və dəyərlərimizə olan münasibətə, hörmətə əlaməti kimi qəbul edirik. 2028-ci ildə biz Avropa Siyasi Birliyinin Zirvə Görüşünə evsahibliyi edəcəyik. Bu format artıq dörd ildir ki, mövcuddur və Zirvə görüşlərinin keçirilməsinə yalnız 2022-ci ildən başlanılıb. Beləliklə, 2028-ci ildə Zirvə görüşü Bakıda keçiriləcəkdir. Avropa Siyasi Birliyində 50-dən çox ölkə var. Beləliklə, bir şəhərdə, bir ölkədə bu iki mötəbər global tədbir keçiriləcək. Bu da bizə göstərilən hörməti nümayiş etdirir və bir daha bunun aparıcı qüvvəsi bu günlərdə müzakirə etdiyimiz mövzudur: mədəniyyətlərarası dialoq".

Prezidentin bu fikirləri bir daha göstərir ki, beynəlxalq əməkdaşlığın təməlinə əsasən qarşılıqlı hörmət, mədəniyyətlərarası dialoq və ortaq dəyərlərə əkhtiram dayanır. Azərbaycanın bu sahədəki mövqeyini gücləndirən mühüm amillərdən biri isə onun zəngin tarixi-mədəni irsi və əsrlərlə formalaşmış qonaqpərvərlik ənənələridir ki, bu da xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Çünki ölkəni tanıdan onun möhtəməl memarlıq nümunələri və müasir infrastrukturuna ilə paralel, həm də insanların, onların səmimiyyəti və qonağa münasibətidir. Bəzən bir təbəssüm, bir xoş söz, bir milli musiqi sədası bütöv bir xalq haqqında unudulmaz təəssürat yaradır.

Hər gün Bakının küçələrində müxtəlif dillərdə danışan insanlara rast gəlmək, dünyanın ayrı-ayrı ölkələrindən gələn qonaqların Azərbaycan mədəniyyəti ilə maraqlandığını görmək olur. Bu mənzərə Azərbaycanın beynəlxalq əlaqələrinin genişləndiyinin, ölkəmizə marağın artdığını təsdiqləyir. Belə bir şəraitdə beynəlxalq tədbirlər xalqlar arasında körpülər qurur, dövlətlər arasında əməkdaşlıq genişləndirir və ölkənin potensialını nümayiş etdirir.

Beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi etmək təbii ki, fəxrli danışılaçaq hadisədən çox böyük məsuliyyətdir. Belə tədbirlər nəqliyyat, təhlükəsizlik, infrastruktur, ətraf mühitin qorunması və xidmət sahələrində yüksək təşkilatçılıq tələb edir. Ən vacib məqam isə tədbirlər zamanı səslənən təşəbbüslərin real nəticələrə çevrilməsi, qurulan əməkdaşlıq əlaqələrinin davamlı olmasıdır. Ölkənin beynəlxalq nüfuzu keçirilən tədbirlərin sayından çox onların cəmiyyətə, iqtisadiyyata və beynəlxalq əməkdaşlığa verdiyi töhfələrlə də ölçülür.

Dünya ilə dialoq qurmaq, müxtəlif xalqları bir araya gətirmək və ortaq gələcək naminə əməkdaşlıq etmək müasir dövrün mühüm tələblərindəndir. Azərbaycan bu prosesdə iştirakını genişləndirəcək, onun beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi ölkəmizin dünyaya açılan qapılarından birinə çevrilir. Əsas məsələ həmin qapıdan daxil olan imkanları uzunmüddətli inkişafa, qarşılıqlı etimada və xalqlar arasında möhkəm dostluq münasibətlərinə çevirməkdir.

*Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"*

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur dirçəlişin və inkişafın rəmzinə çevrilib

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun işğaldan azad edilməsi yalnız hərbi-siyasi qələbə deyil, həm də ölkəmizin gələcək inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirən tarixi dönüş nöqtəsidir. Otuz ilə yaxın davam edən işğala son qoyulması, ərazi bütövlüyünün və dövlət suverenliyinin tam bərpası xalqımızın mübarizəsinin mühüm nailiyyəti oldu. Bu gün həmin torpaqlarda həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri isə Azərbaycanın gücünü, iqtisadi imkanlarını və strateji baxışını nümayiş etdirir. Bir vaxtlar dağıntıların, viran qoyulmuş yaşayış məntəqələrinin və məhv edilmiş infrastrukturun hökm sürdüyü ərazilərdə indi yeni şəhərlər, kəndlər, yollar, məktəblər, xəstəxanalar və müasir yaşayış kompleksləri tikilir.

Prezident İlham Əliyev oktyabrın 27-də VII Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun açılışında çıxışı zamanı keçdiyi tarixi yola toxunaraq bildirib: "Biz özümüzi müdafiə etdik. Biz düşməni məğlub etdik. Biz 30 il Ermənistanın işğalı altında olmuş torpaqlarımızı azad etdik. Biz ədaləti bərpa etdik. Biz öz ləyaqətimizi və beynəlxalq hüququ bərpa etdik. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul etdiyi, Ermənistan qoşunlarının ərazilərimizdən dərhal, qeyd-şərtsiz və tam çıxarılmasını tələb edən, lakin 30 il kağız üzərində qalan qətnəmələrini təkbəşinə icra etdik".

Dövlət başçısının bu fikirləri Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpasının tarixi və siyasi məhiyyətini aydın ifadə edir. Çünki ölkəmiz uzun illər beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanaraq münəşirliyin sülh yolu ilə həllinə çalışmış, danışıqlar prosesində konstruktiv mövqeyi nümayiş etdirmişdi. Lakin işğalın davam etməsi, beynəlxalq qətnəmələrin icrasız qalması və diplomatik səylərin nəticə verməməsi Azərbaycanı öz hüquqlarının təmin etmək üçün qətiyyətli addımlar atmağa sövq etdi.

2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılmış tarixi Zəfər və 2023-cü ilin sentyabrında həyata keçirilmiş antiterror tədbirləri Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpasını təmin etdi. Bununla da ölkəmizin qarşısında işğalın ağır nə-

ticələrini aradan qaldırmaq, dağıdılmış yaşayış məntəqələrini yenidən qurmaq və doğma torpaqlarından didərgin salınmış insanların təhlükəsiz qayıdışını təmin etmək kimi yeni və son dərəcə mühüm vəzifələr dayandı.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan quruculuğun miqyası olduqca genişdir. Azərbaycan bu mürəkkəb vəzifənin icrasını öz iqtisadi imkanlarına əsaslanaraq həyata keçirir, dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitlər hesabına regionda yeni infrastruktur yaradılır, iqtisadi fəaliyyətin bərpası və əhalinin məskunlaşması üçün zəruri şərait formalaşdırılır.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun dirçəldilməsində ən mühüm istiqamətlərdən biri nəqliyyat infrastrukturunun yenidən qurulmasıdır. Füzuli, Zəngilan və Laçında beynəlxalq hava limanlarının inşası regionun nəqliyyat imkanlarını əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirir. Xüsusilə Füzuli Beynəlxalq Hava Limanının qısa müddətdə tikilərək istifadəyə verilməsi Azərbaycanın təşkilatı və texniki potensialının göstəricisinə çevrilib. Bununla yanaşı, Əhmədboyalı-Füzuli-Şuşa avtomobil yolu, Horadiz-Ağbend dəmir yolu layihəsi və digər nəqliyyat xətləri bölgənin respublikamızın vahid iqtisadi sistemində inteqrasiyasına xidmət edir. Bu layihələr yalnız insanların rahat hərəkətini təmin etmək məqsədi daşıyır. Yeni yollar və nəqliyyat qovşaqları Qarabağın iqtisadi potensialının reallaşdırılmasına, turizmin inkişafına, sonayə və kənd təsərrüfatı

tı məhsullarının bazarlara çıxarılmasına geniş imkanlar yaradır. Eyni zamanda regionun beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri ilə əlaqələndirilməsi Azərbaycanın tranzit və logistika imkanlarını daha da gücləndirir.

Quruculuq prosesində diqqətçəkən məqamlardan biri də müasir şəhərsalma prinsiplərinin tətbiqidir. Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl və digər şəhərlərin baş planlarında yaşayış məkanlarının funksionallığı, yaşılıq sahələrinin genişləndirilməsi, ictimai nəqliyyatın olçatanlığı və rəqəmsal idarəetmə imkanları nəzərə alınır. "Ağıllı şəhər" və "ağıllı kənd" konsepsiyaları əsasında həyata keçirilən layihələr Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun ən müasir yaşayış standartlarına uyğun inkişafını hədəfləyir.

Quruculuq prosesinin digər mühüm istiqaməti ekoloji tarazlığın bərpasıdır. İşğal dövründə məşəllərin qırılması, təbii sərvətlərin istismarı, su mənbələrinin çirkəndirilməsi və ərazilərin minalanması regionun ekosistemiə ciddi ziyan vurub. Hazırda həyata keçirilən yaşıllaşdırma tədbirləri, alternativ enerji layihələri və ətraf mühitin mühafizəsi proqramları bölgənin "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi-

nə yönəlib. Günəş, külək və su enerjisi potensialından istifadə gələcəkdə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun ekoloji cəhətdən dayanıqlı inkişafına mühüm töhfə verəcək.

Ərazilərin minalarla və partlamamış hərbi sursatlarla çirkənməsi insanların təhlükəsiz qayıdışını, kənd təsərrüfatı fəaliyyətini və infrastruktur layihələrinin icrasını çətinləşdirir. Buna görə minatomizləmə işləri quruculuq proqramlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir. Təhlükəsizliyin təmin olunması həm məskunlaşmanın genişləndirilməsi, həm də regionun iqtisadi imkanlarından tam istifadə baxımından həlledici əhəmiyyət daşıyır.

Bu gün Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə yüksələn binalar, salınan yollar, fəaliyyətə başlayan məktəblər tarixi Zəfərin real nəticələridir. Azərbaycan yalnız dağıdılmış infrastrukturunu bərpa etmir, eyni zamanda regionun yeni sosial-iqtisadi modelini yaradır. Bir zamanlar işğalın və məcburi köçkünlüyün ağrısını çəkən bu torpaqlar indi dirçəlişin, inkişafın və güclü gələcəyin rəmzidir.

*Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"*

Şuşa döyüşləri Azərbaycan əsgərinin mənəvi gücü və fiziki dözümlünün nümayişi idi

Şuşaya aparan yol dağlardan, qayalıqlardan, çətin döyüş mövqelərindən keçmirdi, bu yol həm də illərlə qəlbində Vətən həsrəti gözdirən bir xalqın arzusuna, Azərbaycan əsgərinin müqəddəs andına aparırdı. Bu yolda kimisi doğma torpağına qovuşmaq, kimisi illərin nisgiline son qoymaq, kimisi isə Vətənin azadlığı naminə son nəfəsinədək döyüşmək üçün irəliləyirdi.

Mayor Fərid Ələkbərovun döyüş yolu da bu böyük amalın bir parçası idi. O, Vətən qarşısındakı Şuşa borcunu şəriflə yerinə yetirdi və adını Azərbaycanın qəhrəmanlıq tarixinə yazdı. Fərid bilirdi ki, bu şəhər milli ruhumuzun, musiqimizin, mədəniyyətimizin, tarixi yaddaşımızın və mənəvi bütövlüyümüzün rəmzidir. Şuşanın qayalıqlarına, dağ yollarına, daş küçələrə baxanda insan təkcə təbiətin gözəlliyini görmür, həm də yurdun tarixini, Qarabağın nisgini, Vətənin sevgisini yaşayır.

2020-ci ilin payızında bu realiaqlar Azərbaycan əsgərinin üroyində cəmləşmişdi. O, ürkəkdə Vətən sevgisi, torpağa bağlılıq, şəhidlərin qisasını almaq əzmi vardı. Hər addımda təhlükə, hər döngədə ölüm ehtimalı olsa da, qarşıda bir məqsəd dayanırdı - Şuşaya çatmaq, onu azad etmək!

Fərid Ələkbərov 1980-ci il iyulun 18-də Bakıda anadan olmuşdu. Əslən Bakının qədim Nardaran kəndindən idi. Onun həyat yolu Azərbaycan Ordusunun xidmətə, hərbi məsuliyyətə və Vətənə sədaqətə bağlanmışdı. Hərbi geyim

daşımaq yalnız çiyinlərində rütbə nişanları gözdümək deyil, eyni zamanda bu geyim insanın üzərinə böyük məsuliyyət qoyur. Komandır üçün isə həmin məsuliyyət daha ağırdır. Fərid də belə bir məsuliyyətin daşıyıcısı idi.

2020-ci il sentyabrın 27-də Vətən müharibəsi başlayanda Azərbaycan Ordusunun qarşısında böyük vəzifə dayanırdı - işğal altında olan torpaqları azad etmək, ölkənin ərazi bütövlüyünün bərpasına nail olmaq. Müharibə günləri hərbiçilərdən fiziki dözümlü deyil, həm də möhkəm iradə, soyuqcanlılıq, qərarlılıq və bir-birinə güvən tələb edirdi. Fərid Ələkbərov Murovdağ, Cəbrayıl, Füzuli və Şuşa istiqamətlərində gedən döyüşlərdə iştirak etmişdi. Onun döyüş yolu Azərbaycanın azadlıq mübarizəsinin müxtəlif mərhələlərindən keçərək Qarabağın tacı sayılan Şuşaya uzandı. Hər azad edilən torpaq növbəti məqsədə aparan yol idi, hər qazanılan mövqə isə əsgərin qarşısında yeni sınaq açdı. Belə anlarda əsl komandır təhlükəni aşğırından uzaqda dayanaraq seyr edən deyil, məsuliyyəti onunla bölüşən, çətin anlarda ona güc verən, verdiyi qərara ağırlığı öz çiyinlərində daşıyan insandır. Fəridin əsgərləri ona inanırdılar. Bu inanım arxasında komandirnin hərbi biliyi, iradəsi, davranışı və şəxsiyyəti dayanırdı. Komandır əsgərinə inananda, əsgər də komandirinə güvəndə onları arasında sadəcə xidməti münasibət yaranmır. Aralarında sözlə ifadə edilməsi çətin olan bir mənəvi bağ formalaşır.

Noyabrın ilk günləri... Kiçik Qafqazın Qarabağdan keçən dağlarının qaynında payız son nəfəsini yaşayırdı. Dağ yolları, sıldırım qayalar, sıx meşələr və dumanlı yüksəkliklər qarşıda dayanmış-

dı. Şuşaya gedən yol adı yol deyildi. Bu yolun hər qarışı hərbi cəsarət, dözümlü, dəqiqlik və fədakarlıq tələb edirdi. Şuşa coğrafi mövqeyinə görə də alınması çətin olan şəhər idi, onun yüksəklikləri, sərt relyefi və ətraf ərazinin xüsusiyyətləri döyüşçülər qarşısında ağır sınaq yaradırdı. Çünki dağlarda hər kölgənin, səsin, görünməyən döngənin öz təhlükəsi ola bilər. Əsgər silahını möhkəm tutur. Onun fikrində döyüş tapşırığı, yəni ədalətli silahdaşı, arxasında qalan ailəsi, uzaqda isə doğma yurdu var. Bəlkə də həmin an o, anasının duasını, atasının öyüdünü, övladının üzünü xatırlayır, amma addımlarını dayandırır. Çünki qarşıda gözəllən Şuşa yalnız xəritədə göstərilən nöqtə deyil, həm də milyonlarla insanın üroyində yaşayan azadlıq arzusudur. Mayor Fərid Ələkbərov da həmin böyük məqsəd uğrunda döyüşən Azərbaycan zabitələrindən idi.

Şuşa döyüşləri Azərbaycan əsgərinin yalnız fiziki gücünü deyil, mənəvi dözümlü müddə də sınağa çəkdi. Burada insanın öz qorxusuna qalib gəlməsi, silahdaşına güvənməsi, çətinlik qarşısında geri çəkilməməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyırdı. Döyüş

meydanında insanı irəli aparan yolun asanlığı deyil, məqsədin böyüklüyüdür. Şuşanın azadlığı Azərbaycan əsgərinin Vətən qarşısında verdiyi andın, illərlə üroyində yaşatdığı arzunun gerçəkləşməsi idi. Bu arzu bir ömrə yaranmamışdı, eyni zamanda xalqın yaddaşında, torpaq həsrətində, şəhidlərin xatirəsində və azadlıq gözləntisində yetişmişdi. Döyüşçülər həmin arzu-nu gerçəyə çevirmək üçün canlarını ortaya qoymuşdular. Və həmin tarixi yolun son mərhələsində Fərid Ələkbərovun da ömür payı vardı. 2020-ci il noyabrın 9-u... Fərid Ələkbərovun həyat hekayəsində son günü, Azərbaycanın Şuşa uğrunda mübarizəsində isə unudulmaz günlərdən biri kimi qaldı. Mayor Fərid Ələkbərov Şuşa döyüşləri zamanı şəhid oldu.

Şəhidlik haqqında danışanda bəzən sözlərimiz böyük, ifadələrimiz tənzənlənir olur. Şəhidliyin haqqı ağırsı isə ən sadə həqiqətdə gizlənir - bir insan bir daha evinə qayıtmır, ata oğlunu qucağına ala bilmir, həyat yoldaşı qapının açılmasını gözləyərsə də, o, qapıdan sevdiliyi insan içəri girmir, ana övladının səsinə xatirələrində yaşayır. Silahdaşlar isə çiyin-çiyinə dayandığıları komandirin yoxluğunu hər dəfə hiss edirlər. Fərid də arxasında belə bir boşluq qoyub getdi.

Fərid Ələkbərovun ömrü 40 yaşında yarımcıq qaldı. Ancaq Vətən qarşısında ki borcunu yerinə yetirmək üçün keçdiyi yol onun həyatına zamanın ölçə bilmediyi bir mənə verdi. Azərbaycan azadlığı uğrunda canından keçən hər bir Azərbaycan əsgəri kimi, Fərid də xalqımızın yaddaşında Vətən naminə fədakarlığın rəmzlərindən biri olaraq qaldı.

Fərid Ələkbərov ailəli idi. Ondan yadigar bir oğul - Tahir qalıb. Bəzən bir

adın içində bütöv bir ömür gizlənir. Tahirin adında atasının ruhu yaşayır. O, böyükdükcə atasının kim olduğunu, hansı yolda addımladığını, hansı əməl uğrunda həyatını qurban verdiyini daha dərinləndirir. Fəridin oğlunun böyüməsini izləmək, ona həyatın çətinliklərini öyrətmək, əlindən tutaraq gələcəyə aparmaq haqqı vardı. Amma müharibə bu əvəzsiz xoşbəxtlikləri onun əlindən aldı. Tahir atasız böyüdü də, atasının adından, Vətən uğrunda göstərdiyi fədakarlıqdan və xalqın yaddaşında qorunan xatirəsindən məhrum deyil. Atasının övladına qoyduğu ən böyük miras təkcə maddi sərvət deyil, həm də insanın adı, əməlləri, mənsub olduğu dəyərlər və xalqın ona bəslədiyi ehtiram olur. Fəridin oğluna qoyub gətirdiyi mənəvi miras da budur. Ancaq bu sözlər bir həqiqəti dəyişmir - Fəridin ailəsinə, həyat yoldaşı Fatiməyə, oğlu Tahirə, valideynlərinə və qarşıda düşən həsrət ömürlükdür. Onların ağırsı isə bu qəhrəmanlıq hekayəsinin ən həssas və insani səhifəsidir.

Fərid Ələkbərovun döyüş yolu və göstərdiyi igidlik dövlət tərəfindən yüksək qiymətləndirildi. O, ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "İgidliyə görə", "Şuşanın azad olunmasına görə" medalı və "Azərbaycan Bayrağı" ordeni ilə təltif edildi. Lakin Fəridin qəhrəmanlığının mənası yalnız təltiflərdə deyil. Onun adı döyüş yoldaşlarının xatirələrində, ailəsinin qəlbində və azadlıq uğrunda mübarizə apardığı Qarabağın tarixində yaşayır.

Elsən QƏNİYEV, "Azərbaycan"

Bəşəriyyətin qəniməti - müharibələr

Alim həyəcan təbəli calır

Bu gün biz uzun müddətdir davam edən daha bir müharibənin şahidi oluruq. 2022-ci il fevralın 24-də başlayan Rusiya-Ukrayna müharibəsi çoxsaylı insan tələfatına və ətraf mühitin dağılmasına səbəb olan müharibələrdən biridir. Ukraynadakı döyüşlərin əsas təsirlərindən biri meşələrin və torpaqların məhv edilməsidir. Uzun müddətdir davam edən müharibə zamanı həddindən artıq raket və mərmilərdən istifadə olunub. Milyonlarla hektar meşə örtüyü yandırılıb və bombardmanlar nəticəsində zədələnilib, torpaqlar çirklənib. Ağır metallar, partlayıcı qalıqları və zərərli kimyəvi maddələr ətrafa səpələnib.

Kaxovka Su-Elektrik Stansiyası kimi böyük infrastruktur obyektinin dağılması da ətraf mühitə ciddi təsir göstərir. Xatırladaq ki, partlayışlar zamanı yüksək temperatur yaranır və yanma nəticəsində karbon emissiyaları əmələ gələrək atmosfərə yayılır. Eyni zamanda ağır texnikanın hərəkəti nəticəsində böyük həcmə yanacaq sərf olunur və bu da atmosfərə əlavə karbon emissiyalarının atılması- na səbəb olur. Müharibənin ilk dövrlərdə Rusiya Federasiyasının Ukraynaya vurduğu ekoloji zərər 52,4 milyard avro təşkil etmişdi. Kaxovka SES bəndinin Rusiya tərəfindən partlatılması nəticəsində 14 milyard dollarlıq ekoloji və iqtisadi ziyan dəyirdi bildirilir.

İran ətrafında baş verən müharibənin təsirləri isə müəyyən qədər fərqlidir. Burada əsas risklərdən biri neft infrastrukturalarının vurulmasıdır. Bu, Fars körfəzi və Xəzər hövzəsində dəniz ekosistemlərinin çirklənməsinə səbəb olur. Nəticədə hava çirklənir, torpaq zərərəlir və ekosistemlər üçün böhran yaranır. İsrailin blokada altında Qəzza zolağına hücumları zamanı Qəzza ərazisinə dəyən ziyan da ölçüyəgəlməzdir.

Məlumdur ki, güllə və mərmilərin tərkibində qurğuşun kimi zərərli metallar olur. Qurğuşun insanın immün və sinir sisteminə zərər verir, torpaqda uzun illər qala bilər. Bundan başqa, kadmium, nikel, xrom və bu kimi elementlərdən də hərbi texnikanın və sursatların istehsalında istifadə olunur. Bunlar insan orqanizmi və ətraf mühit üçün zərərli metal elementlərdir.

Bir tərəfdən yanacaq istehlakının həddindən çox artması iqlim dəyişikliklərinə səbəb olur, digər tərəfdən müharibələr atmosfer, torpaq və su ehtiyatları üçün əlavə xoşagəlməz problem yaradır. Teəssüf ki, digər fəla-

hərlərin yenidən qurulması və torpaqlardan istifadənin zəifləməsi səbəbindən ekoloji problemlər davam edir.

Öz ölkəmizə nəzər salaq. Qarabağ müharibəsinin ilk mərhələsi meşələrin qırılması ilə başlamışdı. Daha sonra hərbi əməliyyat zamanı artilleriya atəşləri, minalanmış ərazilər və digər amillər ətraf mühitə ciddi zərər vurdu. Fosfor silahlarından istifadə nəticəsində meşələrə, təbiətə ciddi ziyan dəydi. Qarabağ bölgəsində erməni işğalı altında qalan 269 min hektar meşə sahəsi qəddarcasına qırılıb, həmin ərazilərdə nadir bitki və heyvanat aləmi məhv edilib. Qubadlı və Laçın rayonlarında qırmızı palıd- lar, Kəlbəcərdəki "Ayı fındığı meşələri"nin yerində boş ərazi qalıb. İşğal altındakı ərazilərimizdə 247 min 352 hektar meşə sahəsi qalmışdı ki, bu da Ermənistanın bütün meşələrinin 55 faizindən çox idi. Bu meşələrdə 152 ağac növü, 13 min 200 hektara yaxın qiymətli meşə sahəsi mövcud idi. Ermənilər təkcə 2006-cı ildə 63 min 500 hektar ərazini yandırır, külə döndərmişdilər. Yangınlar zamanı həmin ərazilərin faunası və florası kütləvi sürətdə məhv edilib. Həmin ərazilərdə məskunlaşmış müxtəlif növ heyvan və quşlar öz yuvalarından didərgin düşüblər. Bu isə o deməkdir ki, müharibə yalnız insanları deyil, digər canlıları da məcburi köçkün vəziyyətinə salır. Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı nəticəsində ölkəmizin sosial-iqtisadi infrastruktur, maddi-mənəvi irsi, ətraf mühit və təbii sərvətlərinə vurulmuş zərərmin miqdarı 200 milyard dollarla ölçülür. Vurulmuş zərər əsasən faydalı qazıntı yataqlarının talanı, biomüxtəlifliyi, meşələrin və nəqliyyat infrastrukturunun məhv edilməsi, torpaqların sıradan çıxarılması, istifadədən məhrum olunması, su hövzələri, su anbarları və ətraf mühitin çirkləndirilməsi üzrə ekoloji zərərləri, o cümlədən əhaliyə dəymiş mənəvi-psixoloji və ekoloji ziyanları əhatə edir.

Postmüharibə dövründən sonra yenə də müharibənin zərərləri davam edir. Məsələn, mülki əhali və heyvanlar minə qurban olurlar, dağıdılmış yaşayış yerləri, tarixi-mədəni abidələr qalır. Rəsmi məlumatlara görə, 2020-ci ildə Ermənistan Respublikasının işğalından azad edilmiş və 2023-cü ildə Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbi birləşmələrinin, terror qruplarının qalıqlarından təmiz-

lənmiş ərazilərimizdə - Qarabağ və Şərqi Zəngəzürdə 1 milyon dan çox mina və partlamamış hərbi sursatın mövcudluğu ehtimal olunur. Bu ərazilər dünyanın mina ilə ən çox çirklənmiş sahələrindən biri sayılır.

Azad edilmiş ərazilərimizdə törədilmiş ekoloji terror ürək ağırdır. 30 illik işğal dövründə ərazidə xeyli sayda meşələrin qırılması və ya yandırılması, torpağın və su hövzələrinin qanunsuz dağı- maddən sənaye işləri nəticəsində kimyəvi çəhətdən çirkləndirilməsi heyvanlara qarşı da kütləvi qırğındır. Qarabağ və Şərqi Zəngəzürə minə qurbanı olan heyvanlar içərisində nəslilə kəsilməkdə olan Beynəlxalq Qırmızı Siyahıda olan növlər də var.

Afrika, Mərkəzi Asiya, İsrail, Suriya və digər münəciş bölgələrində baş verən müharibələr də ətraf mühitə ciddi ziyan vurur. İlk öncə atmosfərə həddindən artıq çirkləndirici maddələr atılır. Hər bir partlayış, raketin buraxılması və onun partlaması nəticəsində atmosfərə toksik maddələr yayılır. Bu maddələr istixana effektiyi daha da gücləndirir. İstifadə olunan hərbi texnika, partlayışlar və digər hərbi fəaliyyətlər ətraf mühitə, təbiətə, flora və faunaya ciddi ziyan vurur. Bunun bərpası üçün isə həm çoxlu vəsait, həm də uzun zaman tələb olunur. Məsələn, İraqdakı döyüşlərdən sonra ciddi ekoloji fəlakət yaşandı. Orada 200-dən çox neft qurğusu yandı və atmosfərə böyük həcmə tüstü və toksik maddələr yayıldı. İkinci ay boyunca İraq və onun ətrafında yerləşən ölkələrdə atmosfer havası son dərəcə çirklənmişdi. Bu, bir daha sübut edir ki, tək bir döyüş belə həmin ərazidə yaşayan insanlara uzun müddət ciddi çətinliklər yarada bilər.

1986-cı il aprel 26-da gəcə yarısı Ukraynanın şimalında, Belarus sərhədi yaxınlığında Pripyat şəhəri ətrafında yerləşən Çerno-

bil Atom-Elektrik Stansiyasında baş verən qəza zamanı radioaktiv maddələr bizim ərazilərə gəlib çatmasa da, Gürcüstana təsir etdi. Gürcüstana təsir edirsə, demək biz də müəyyən qədər zərərli təsiri məruz qalmışıq. Eyni vəziyyəti özünü güün də baş verir. Təbiətin özünü bərpa etməsi üçün ən azı 10-15 il vaxt lazımdır. Üstəlik, dağılmış ekosistemlər əvvəlcə qiymətli bitki və heyvan növləri ilə deyil, kollar və əlaq oları ilə bərpa olunmağa başlayır. Tədricən ekosistemlər əvvəlki vəziyyətinə qayıda bilər, lakin bu, uzun illər və böyük səylər tələb edir. Elə zərərər var ki, onların geridönüşü mümkün deyil. Məsələn, partlamış mərmilərin torpağa, su hövzələrinə və canlılara vurduğu ziyan uzun illər qalır. Üstəlik, hərbi sənayenin inkişafı ilə silahların mənfəci-ekoloji təsirləri daha da artır. Bu silahların radioaktiv və toksik zərərli torpağın, suyun çirklənməsinə səbəb olur və nəticədə bu, qida zəncirində qədrə sırayət edir. Su hövzələrindəki toksik maddələr əvvəlcə balıqlara, sonra quşlara, daha sonra isə insanlara keçir. Mərmilərin, bombaların və hətta əl qumbaralarının tərkibi təbiət üçün ciddi fəsadlarla nəticələnir. Partlayış nəticəsində müəyyən bir ərazidə zərərli maddələrin kəskin yayılması baş verir. Onlar bitkilərə və torpağa daxil olduqda torpağın tərkibini dəyişir, bitkilərin böyüməsi zəifləyir, məhv olur.

Qeyd etdiyimiz kimi, bombanın işə düşməsi canlılar üçün bərbəşə öldürücü təsir göstərir. Onlar qolpə və şək dalğalarından ölür. Bu obyektlərdə sursat partlayışları xüsusi ölümçü olur. Bu vəziyyətdə bütün sualtı canlılar on kilometrlik radiusda tələf olurlar. Bu, mühitə səs dalğasının xüsusi sürətlə və qüvvətili yayılması ilə əlaqədardır.

Elmi araşdırmalara görə, bir tank tırtılının səsinin 50-100 metr məsafədə qul kollarının 70-i, kiçik çay yataqlarından 2-si,

bulaqlardan 5-i, davamlı immunitetli ağaclarından 20-si quruyub məhv olur. Havadan atılan kiçik- köçülü bombaların təsiri ilə ətraf mühitin normal iqlim şərait 16 gündə pozulur. Bir hərbi vertolyotun atdığı mərmilərin nəticəsində həmin ərazinin torpaq qatı çat verir və həmin qat bir daha bərpa olunmur, yağış yağarsa, 15, yağmazsa, 9 gün sonra mərmidən düşən zolaq "ölü zona"ya çevrilir, 20 il o yerlərdə heç nə bitmir, ətrafdakı yaşayış məntəqələrində vərom sindromu 2,5 dəfə artır.

Lokal müharibələr zamanı bir sıra mühafizə olunan təbii ərazilər hərbi əməliyyatların bir hissəsinə çevrilir, nəticədə onların fəaliyyəti pozulur, planetin bioloji və mədəni müxtəlifliyi azalır, həm də ətraf mühitin məhvina, yaranmasına gətirib çıxarır. Qeyd etdiklərimiz yalnız quru üçün deyil, okeanlara da aiddir. Məsələn, kütləsi 100 kiloqramlıq 44 metr radiusunda olan dəniz minasının partlaması zamanı faunanın bütün nümayəndələri məhv olur.

Xirossimaya atılan bomba nəticəsində 200 mindən çox insanın həlak olması, şəhərin 40 faizinin külə dönməsi, ətraf mühitin tanınmaz dərəcədə cəbəcərləşməsi, Çernobıl, Fukusima kimi atom-elektrik stansiyalarının qəzalar insanlığın faciəsi deyildimi? Onların hər birinin təbiətə, ətraf mühitə vurduğu zərərələr ölçüyəgəlməzdir. 1960-cı illərdə ABŞ hərbi qüvvələrinin həmlələrindən sonra Vyetnam cəngəlliklərində kəskin yarpaq tökümlü başladı. Bu da səbəbsiz deyildi. Belə ki, orada istifadə olunmuş zərərli kimyəvi maddələr bitkilərin yarpaqşəkləşməsinə və geniş ərazilərdə onların tamamilə məhvina səbəb olub. Bu isə bütün təbii ekosistemlərə mənfəti təsirinə göstərir. Məlumatla görə, nəticədə ölkənin meşələrinin 1 faizi, otlaq sahələrinin 40 faizi və kənd təsərrüfatı sahələrinin 5 faizdən çoxu məhv edilib. 150 qış növdən cəmi 18-i qalıb, həşəratlar, demək olar ki, hamısı yox olub, bir çox bitki bioloji növ kimi məhv edilib. 1,6 milyon vyetnamlının sağlamlığına bilavasitə zərər dəyib. 7 milyondan artıq insan kimyəvi silahlardan istifadə edilməsi rayonları tərk edib.

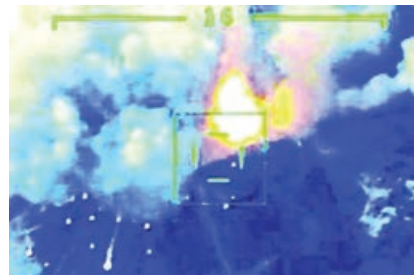
(Ardı var)

Valeh CƏFƏROV, AMEA-nın müxbir üzvü, kimya elmləri doktoru, professor

29 ZƏFƏR gündəliyi
oktyabr
2020-ci il

Erməni əsgəri silahını, bayrağını atıb döyüş meydanından qaçır

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri oktyabrın 28-i gün ərzində və 29-na keçən gecə cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində Azərbaycan Ordusu bölmələrinin yerləşdiyi mövqeləri

və yaşayış məntəqələrini müxtəlif silahlardan, o cümlədən artilleriya və raketlərdən atəşə tutublar.

Döyüş əməliyyatları əsəən cəbhənin Xocavənd, Füzuli və Qubadlı istiqamətlərində davam edib. Düşmənin hücum etmək cəhdlərinin qarşısı qətiyyətlə alınıb.

Cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində Ermənistan silahlı qüvvələrinə qarşı görülmən cavab tədbirləri nəticəsində düşmənin şəxsi heyəti arasında ölən və yaralananlar olub.

Gün ərzində və gecə saatlarında cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi, 2 ədəd "T-72" tankı, 2 ədəd "BM-21" "Qrad yayılım" atəşli reaktiv sistemi, 14 ədəd müxtəlif tipli topu, bir neçə dəyərli məntəqəsi və 6 ədəd avtomobil texnikası məhv edilərək sıradan çıxarılıb.

Goranboy, Tərtər, Bərdə artilleriya atəşinə tutulub

Humanitar atəşləs rejimini kobudcasına pozmaqda davam edən Ermənistan silahlı qüvvələri oktyabrın 29-da saat 09:25 radələrində Goranboy, Tərtər, Bərdə rayonlarının ərazisini artilleriya atəşinə tutublar.

Düşmən çoxlu sayda zirehli texnikanı döyüş meydanında qoyaraq qaçır

Əks-həmlə əməliyyatı həyata keçirən Azərbaycan Ordusu bölmələrinin zərərbləri nəticəsində düşmən çoxlu sayda zirehli texnikanı döyüş meydanında qoyaraq qaçır.

Müdafiə Nazirliyi düşmənin döyüş meydanında atıb qaçdığı döyüş sursatını, zirehli və avtomobil texnikalarının video-görüntüsünü yayıb.

Qubadlı istiqamətində düşmənin iki "Su-25" təyyarəsi məhv edilib

Saat 13:18 və 13:20 radələrində cəbhənin Qubadlı istiqamətində Azərbaycan Ordusunun döyüşlərinə aviazərbələr endirməyə cəhd göstərən Ermənistan silahlı qüvvələrinin iki "Su-25" hücum təyyarəsi Azərbaycan Hava Hücümündən Müdafiə bölmələri tərəfindən məhv edilib.

Ermənistan xarici ölkələrin səfirlərini, diplomatlarını atəşə tutub

Saat 13:50 radələrində Azərbaycandakı diplomatik korpusun rəhbərləri, səfirlər, hərbi ataşələr və beynəlxalq təşkilatların ölkəmizdəki nümayəndəliklərinin dövlət rəsmiləri ilə birgə Tərtərə səfəri zamanı humanitar atəşləs rejimini növbəti dəfə kobudcasına pozan Ermənistan silahlı qüvvələri qəsdən həmin istiqaməti atəşə tutublar.

Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda Ermənistanın bu addımı qəti surətdə pislənilib və beynəlxalq ictimaiyyətdə qarşı təcavüz aktı kimi dəyərləndirilib.

İrəvanın daha bir uydurması ifşa edilib

Ermənistan mətbuatı növbəti uydurma informasiya yayaraq, guya Azərbaycan Ordusunun bölmələrinin Xankəndiyə raket, Əsgəran, Ağdərə və Xocavəndə isə aviasiya zərərbləri endirdiklərini iddia edib.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda qeyd edilib ki, bu xəbər düşmənin bu gün Azərbaycanın yaşayış məntəqələrini raket-artilleriya atəşinə tutmasından diqqəti yayındırmaq məqsədini güdüb.

Ermənistan silahlı qüvvələrindən fərqli olaraq Azərbaycan Ordusu humanitar atəşləs rejiminə riayət edib və yalnız düşmənin atəş nöqtələrinə adekvat zərərblər endirib.

"Amnesty International" təşkilatı Ermənistanı təcavüzkar kimi təqdim edib

"Amnesty International" təşkilatı Ermənistanın Azərbaycanın Bərdə şəhərinə istifadəsi qadağan olunmuş kasetli raketlərlə zərərblər endirdiyini təsdiqləyib.

Təşkilatın bu barədə yaydığı açıqlamada deyilib ki, Bərdə şəhərinə bir və ya bir neçə "Smereç" raketli atılıb və raket xəstəxanaya yaxın yaşayış ərazisinə düşüb. Nəticədə ən azı 21 nəfər həlak olub, 70-dən çox insan yaralanıb.

Qeyd olunub ki, "Amnesty International"ın böhrana cavab mütəxəssisləri şəkillərə əsasən şəhərə erməni qüvvələri tərəfindən atılan raket qalıqlarının Rusiya istehsalı olan 9M55 "Smereç" raketlərindən 9N235 sursat parçalarının olduğunu təsdiqləyiblər.

Vurğulanıb ki, kasetli sursatlardan mülki ərazilərə qarşı istifadə etmək amansızlıqdır və məsuliyyətə əsaslıdır. Bu, çoxsaylı insan itkisinə, yaralanmaya səbəb olur. Kasetli döyüş sursatlarının hər cür şəraitdə istifadəsi beynəlxalq humanitar hüquqa əsasən qadağandır.

"Azərbaycan"

"AzerGold" QSC UIMF 2026 beynəlxalq forumunda təmsil olunub

"AzerGold" QSC Özbəkistanın paytaxtı Daşkənddə keçirilən 8-ci Beynəlxalq Dağ-Mədən və Metallurgiya Forumu - UIMF 2026-da təmsil olunub.

Oktyabrın 27-28-də "Resurslardan global imkanlara doğru" şüarı altında keçirilən forum Özbəkistan Respublikasının Dağ-Mədən Sənayesi və Geologiya Nazirliyinin və Metallurgiya Assosiasiyasının təşkilatı dəstəyi, "Congress of Central Asia - CCA" şirkətinin tərəfdaşlığı ilə təşkil olunub.

Tədbirdə 19 ölkədən 40-dan çox spiker və moderator, 500-dən artıq nümayəndə, o cümlədən müxtəlif ölkələrin aparıcı dövlət qurumlarının və şirkətlərinin təmsilçiləri iştirak ediblər.

Tədbirin "Mərkəzi Asiya üçün yeni resurs arxitekturası" adlı əsas plenar sessiyasında Özbəkistan Respublikasının dağ-mədən sənayesi və geologiya nazirinin müavini Ural Yusupov, Kanadanın Özbəkistandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Kristofer Daqqan, eləcə də yerli və xarici mədən şirkətlərinin nümayəndələri çıxış ediblər.

Plenar sessiyada çıxış edən "AzerGold" QSC-nin Özbəkistandakı törəmə müəssisəsi - "AzerGold Uzbekistan" Xarici İnvestisiyalı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin baş direktoru İlyas İsmayilov dağ-mədən

sənayesi sahəsində inkişaf edən strateji tərəfdaşlıq və həyata keçirilməsi planlaşdırılan birgə layihələr barədə məlumat verib.

İsmayilov "AzerGold" QSC-nin Azərbaycanından kənarda ilk törəmə müəssisəsinin möhür Özbəkistanda yaradılmasının əhəmiyyətini vurğulayıb. Bildirib ki, dövlət başçıları - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev arasında əməkdaşlığın bütün istiqamətlərdə inkişafına, eləcə də irimiqyaslı birgə layihələrin həyata keçirilməsinə güclü təkan verir.

Çıxış zamanı yeni şirkət tərəfindən Özbəkistanda həyata keçirilməsi nəzərdə tutulan la-

yiho barədə də ətraflı məlumat verilib. Qeyd olunub ki, Qaşqadərəyə vilayətinin Kitab rayonunda yerləşən "Akba" qızıl yatağının birgə inkişafı layihəsinin ilkin mərhələsində əlavə geoloji kəşfiyyat işlərinin aparılması, mineral resursların beynəlxalq standartlara uyğun qiymətləndirilməsi, metallurgiya sənəklərinin və ekoloji tədqiqatların keçirilməsi planlaşdırılır. Geoloji kəşfiyyatın nəticələrinin müsbət olacağı təqdirdə birgə müəssisənin yaradılması və yatağın istismarına başlanılması nəzərdə tutulur.

Bununla yanaşı, "AzerGold" QSC tərəfindən Nəvəi vilayətində yerləşən "Toşmaçit", "Boştut" və "Boboşil" perspektivli sahələrdə qızıl və nadir torpaq elementləri üzrə geoloji tədqiqatların aparılması, eləcə də Azərbaycan və Özbəkistan ərazilərində yerləşən,

qarşılıqlı maraq doğuran digər mineral yataqlarının birgə geoloji kəşfiyyatı və işlənməsi imkanları da müzakirə olunur.

Qeyd olunub ki, əməkdaşlığın gələcəkdə yeni birgə layihələrə genişləndirilməsi üçün əlverişli imkanlar mövcuddur. Toplanmış təcrübə və formalaşan tərəfdaşlıq əlaqələri perspektivdə üçüncü ölkələrdə də birgə fəaliyyət üçün zəmin yarada bilər.

Forum çərçivəsində Mərkəzi Asiyada dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin edilməsi üçün uğurlu investisiya modelləri, regionun sənaye mərkəzi kimi mövqeyinin gücləndirilməsi, resurs təhlükəsizliyi məsələləri geniş şəkildə müzakirə olunub. Bununla yanaşı, əlavə dəyər yaradan istehsal zəncirlərinin formalaşdırılması və yeni bazarlara çıxış imkanları barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Reportaj

Bağların payız ətri

"Lenkfruit"-in türkiyəli icraçı direktoru Azərbaycanda yaşamağa niyə qərar verib

Payız bolluq və bərəkət fəslidir. Bağ-bağatlar rəngbərəng donabürünür bu fəslə. Bağlardan üzüm şirəsi süzülür, sitrus, heyvə, alma, armud ətri gəlir, yetişən nar dərillir. Süfrələri, məclisləri bəzəyir bu nemətlər - bir-birindən dadlı, ətirli, faydalı, min dərdə şəfa olan nemətlər.

Fermerlərin, sahibkarların, kənd adamlarının aylardan bəri gözlədikləri vaxtdır payız. Yetişişmiş növbədən məhsul yığılıb satış üçün bazarlara yola salınır. Kəndlinin əli pula dəyir. Elə buna görədir ki, hər yanda toydur, nişandır. Çal-çağırla xeyir iş xonçası aparın maşın karvanlarını ardı-arası kəsilmir.

Lənkəran Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin (DAİM) mütəxəssisi Ceyhun Bağirovla Səperadi kəndi ərazisindəki "Lenkfruit" MMC təsərrüfatına gedirik. Qərb istiqamətinə irəlilədikcə yolun hər iki tərəfində tikilmiş yaraşıqlı evlər bir-bir arxada qalır. Payız yağışlarından sonra torpaqdan baş qaldırıb göyərən yaşıl-lıqlar, sıralanmış sərv ağacları, çox da uzaq olmayan və payızın gəlişi ilə rəndən-rəngə düşən meşə örtüklü sıra dağlar ürəyə rahatlıq, gözü dincik gətirir. 15-18 kilometrəndən sonra sola - ensiz asfalt yola dönürük. Maşınımız dəmir məhəccərli həyətin darvazası qarşısında dayanır. Gözətçi bizə yaxınlaşır: Aqrar mərkəzdə deyilən qonaqlar sizsiniz? - deyər soruşur. Ceyhun Bağirov, - bəli, bizik, - deyir. Gözətçi qapını açır. Şirkətin ofisinə doğru yolumuza davam edirik. Burada isə tamam başqa mənzərə ilə qarşılaşırıq. Nəringi ağaclarının altı meyvə ilə doludur. Yol yoldaşım Ceyhun Bağirov: "Bunlar oktyabrın 10-da bura düşən güclü dolu nəticəsində yerə tökülüb xarab olan meyvələrdir", - deyir. Təsəssüs doğuran mənzərə idi.

Ofisin həyətinə çatırıq. Burada 5-6 nəfər boş lafetləri nəqliyyat traktoruna qonaraq yığılmış meyvələri götürməyə gedirlər. Bu zaman "Lenkfruit" MMC-nin icraçı direktoru, həm də baş aqronomu Kəskin Dəniz Özkan gəlib çıxır. Salamlaşıb tanış oluruq.

Qərara gəlirik ki, ilk olaraq meyvəsi dərilən sahəyə baş çəkib orada işlərin gedişi ilə tanış olaq. Meyvəsi yığılan bağa yollanırıq. Qızlar, gəlinlər əllərindəki qaçı ilə yetişmiş nəringilərin saplağını kəsir, bir-bir səbətlərə qoyurlar. Dolan səbətləri isə cavan oğlanlar sahənin kənarına daşı-

yırlar. Səbətlər orada çəkilərək taxtallafetlərə boşaldılır. Bayaq gələrkən yolumu gördüyümüz mənzərəni indi yaxından seyr edirik. 4-5 metrəndən ibarət olan cərgələrin arası başdan-baş naringidir. Bir neçə meyvəni yerdən götürüb nəzərdən keçiririk. Hamısı çürüyüb, kifsəyib, yarasız hala düşmüşdü. Mənaqəbəçisi Sənubər Dadaşova bunun səbəbini açıqlayır: "Oktyabrın 10-u səhər saat 9 radələrini idi. Şimal-qərbdən gələn qara bulud başımızın üstünü aldı və göydən fındıqdan da xeyli böyük dolu yağmağa başladı. Nə yaxşı ki ömrü 20-25 dəqiqə çəkdi. Yoxsa gördüyünüz bu bağlardan əsər-olamət qalmazdı. Ömrümüzdə belə şey görməmişdik. Güclü dolu meyvələri yerə tökdüyü bir yana qalsın, ağacların üstündəki meyvələrin də çoxunu zədələdi. İndi onlar çürüyüb yerə tökülür. Biz seçib sallarını yığılır".

Təzədən ofisə qayıdıraq. Çay süfrəsində söhbətimizi davam etdiririk. İcraçı direktorun dediklərindən məlum olur ki, "Lenkfruit" şirkəti 2019-cu ildə yaradılıb. Ərazisi 120 hektardır. Bağlar əsasən naringi, portağal, limon, qreyfrut, feyxoa, şaftalı, nektarin, qaragilə ağaclarından ibarətdir. 2022-ci ildən bağlar məhsul verməyə başlayıb. Keçən il burada 2 min ton məhsul istehsal olunub. Bu il ən azı 2 min 500 ton məhsul gözlənilir. Mütəxəssislərin dediyinə görə, təqribən 1600-1700 ton meyvə dolu nəticəsində itkiyə gedib. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, 2020-ci ildə də müəssisə başqa bir təbii fəlakətlə üzləşmişdi. O zaman sort şaxta ağaclarının xeyli hissəsini vurmışdı. 11 hektarda yenicən ağaclar əkilirdi. Bundan sonra 15 ru-zigar-pərvanə (şaxtaqovan) alınaraq lazımi yerlərdə quraşdırıldı.

Buiki məhsul üçün bağların sığorta edilib-edilməməsi sualımıza, təəssüf ki, yox cavabı alırıq. Səhlənkarlıq, laqeydlilik buna dəyərlər. Halbuki kənd təsərrüfatı bilavasitə təbiətlə bağlı sahədir. Bizcə, hər bir sahibkar, fermer bu mühüm məsələni ciddi nəzərə almalıdır. Sığorta risklərin qarşısını almaq, zəhmət adamlarının mənafehinə qorumaq üçündür.

Dəymiş ziyanın müəyyən hissəsini azaltmaq, aradan qaldırmaq üçün "Lenkfruit" MMC-nin işçiləri bütün səylərini ortaya qoyublar. Yığılıb götürülən meyvələr səhərdə çeşidlənərək xüsusi taralara qablaşdırılır və oradan soyuducu anbara ötürülür. Söz düşmüşkən, MMC-nin hər biri 150 tondan ibarət 2 soyuducusu var. Meyvələr 3-4 dərəcə temperaturda saxlanılır.

Müəssisənin səmərəli fəaliyyəti üçün burada hər cür şərait yaradılıb - çeşidləmə sexi, soyuducular, işçilər üçün yeməkxana və s. Fəhlələr hər gün pulsuz isti yemək verilir. Onu da bildirək ki, Prezident İlham Əliyev burada olmuş, müəssisənin fəaliyyəti ilə maraqlanmışdır.

Sentyabrın birinci ongünlüyündən başlayan meyvə yığımı getdikcə sürətlənir. Mövsümi işlə bağlı 4-5 ay ərzində müəssisədə 220 işçi çalışır.

Söhbət zamanı icraçı direktor və baş aqronom vəzifələrində çalışan Kəskin Dəniz Özkanın nə vaxtdan Lənkəranda yaşayıb çalışdığını soruşduq. 2025-ci ilin aprelindən bu müəssisədə işlədiyini və həmişəlik burada qalacağını, bir yerli qızla evləndiyini bildirdi.

"İşləriniz uğurlu, məhəbbətiniz, sədaqətiniz əbədi olsun!" - deyib onunla geri döndürük.

Seyran CAVADOV,
"Azərbaycan"

Beynəlxalq axtarışda olan şəxs Çində tutularaq Azərbaycana ekstradisiya edilib

Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən xarici dövlətlərin aidiyyəti qurumları ilə beynəlxalq axtarış verilməsi, cinayət törədilməsində ittiham olunan şəxslərin tutularaq ölkəmizə gətirilməsi ilə bağlı səmərəli əməkdaşlıq tədbirləri davam etdirilir.

Nazirliyin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, İnterpolun Azərbaycan Respublikasındakı Milli Mərkəzi Bürosu tərəfindən beynəlxalq axtarış verilən və yeri Çin Xalq Respublikasında müəyyən edilən daha bir şəxs oktyabrın 28-də nazirlik tə-

rəfindən Azərbaycana ekstradisiya tədbirləri həyata keçirilib.

Bələ ki, 2025-ci ildə Bakı şəhərində birgə yaşadıqları mənzildə həyat yoldaşı ilə aralarında yaranmış mübahisə za-

manı ona bıçaqla xəsarət yetirməklə qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurmaqda (Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 126.1-ci maddəsi) ittiham olunan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı Rüstəm Hüseyn oğlu İbrahimovun yeri Çin Xalq Respublikasında müəyyən olunub və o, həbs edilib.

Nazirliyin səlahiyyətli qurum olduğu "Azərbaycan Respublikası və Çin Xalq Respublikası arasında təslim etmə haqqında" 17.03.2005-ci il tarixli Müqaviləyə əsasən göndərilən sorğudan, habelə aparılan danışıqlardan sonra həmin şəxsin Azərbaycana ekstradisiyası ilə

bağlı razılıq əldə olunub. Bu da öz növbəsində dövlətimizin beynəlxalq aləmdə mövcud olan nüfuzunu və Çin Xalq Respublikasının ölkəmizə üçün etibarlı tərəfdaş olmasını bir daha təsdiq edir.

Rüstəm Hüseyn oğlu İbrahimov Ədliyyə Nazirliyinin Beynəlxalq əməkdaşlıq baş idarəsinin və Nazirliyin Penitensiar xidmətinin məsul əməkdaşları tərəfindən Çin Xalq Respublikasından ölkəmizə gətirilib və məhkəmənin həbs qərarına əsasən müvafiq istintaq təcrübəsinə yerləşdirilib.

Nazirlik tərəfindən bu sahədə lazımi tədbirlər davam etdirilir.

Gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı proqnozlaşdırılır. Günü birinci yarısında bəzi yerlərdə fasilələrlə cəskinli yağış yağacağı ehtimalı var. Şimal-şərq, şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 13-15, gündüz 15-17 dərəcə isti olacaq. Atmosfer

təzyiqi 767 millimetrlə civə sütunu, nisbi rütubət 65-75 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə qısamüddətli intensiv xarakterli olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Bəzi yerlərdə aralıq duman müşahidə ediləcək. Mülayim şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 12-16, gündüz 17-20, dağlarda gecə 0-5, gündüz 5-9 dərəcə isti olacaq.

Siz hansı türk tayfasındansınız?

Üzünüzdəki 10 sirli əlamət bundan xəbər verə bilər

Üz quruluşunuza görə hansı türk tayfasının nəslindəsiniz? Yanaq sümükləriniz, göz quruluşunuza və çənə xəttiniz kökləriniz haqqında nə deyir? Göz güyü baxanda bu sülalələrimizin minilliklərə süykənən genetik bir şifrə daşdığını görürsünüzmü?

Qıpçaqların sarışın və özəmətli görkəmini, oğuzların səciyyəvi üz cizgilərini, yoxsa tatarların sirli baxışlarını daşıyırsınız? DNT analizi etmədən əvvəl bədəninizi sizə pıçıldadıqı tarixi və mədəni əlamətlərə diqqət yetirin. Köklərinizi kəşf etməyə imkan verən, üz cizgilərinizə əsaslanan bu təəccüblü nəsil ağacı bələdçisi ilə tanış olun. Üzünüzdə gizlənən şifrləri çözməyə və əsl köklərinizi kəşf etməyə hazırımsınız, əcdadlarınıza aparacaq heyranətə oxşarlıqlarla tanış olun!

Sarışın və açıqgözlü döyüşçülər: qıpçaqlar (kumanlar)

Gözləriniz rənglidir, saçlarınız sarıya çalır və günəşə çıxanda qalınlaşır. Nə dəriniz tez qızarırsa, damarlarınızda böyük ehtimala Qara dənizin şimalından gələn Əfəsnəvi və qorxmaz qıpçaq döyüşçülərinin mirası yatır.

Anadolunun təməl daşı: oğuzlar (türkmənlər)

Görünüşünüzdə klassik Aralıq dənizi, Yaxın Şərq və Mərkəzi Asiya xüsusiyyətlərinin qarışığı hiss olunursa, günəş altında çətinlik çəkmədən xoş bir qarabüdəyi rəng alırsınız və gözləriniz badam formasındadırsa, tarixin gedişatını dəyişən oğuz boylarının nəslindən gəlmiş ola bilərsiniz.

Çöl övladları: tatarlar

Üzünüzdə sanki bir heykəltararın əli ilə formalaşdırılmış kimi qabarıq yanaq sü-

mükləri və kəskin çənə cizgiləri varsa, gözləriniz isə günəş işığında rəngi dəyişmiş kimi fındıq rənginə və ya yaşıl çalırsa, təsirli baxışları ilə tanınan tatar mənşəli əcdadlarınız sanki sizə göz vurur.

Uzaq Asiyanın mirası: Sibir boyları (yakut və tuvalar)

Gözlərinizin daxili küncünü örtən üst göz qapağı бүкüşü (epikantus) varsa, saçlarınız isə formaya düşməyəcək qədər qalın telli və düzdürsə, əcdadlarınızın Sibirin dondurucu soyuqlarına meydan oxuyaraq bu günə qədər gəlib çatmış yakut və ya tuval xalqları ilə tarixi bağları ola bilər.

Nəhəng və özəmətli: qarluqlar (uyğur mənşəli)

Ailənizdə iri cüssəli, enli çiyinli, qalın sümüklü insanlar çoxluq təşkil edərsə və üzünüzdə uzunsov deyil, daha çox yumru cizgilərə malikdirsə, bu əlamətlər sizi oturaq həyat tərzinə erkən keçən, özəmətli və uzaqgörən qarluq türklərinin tarixinə aparır.

Qafqazın qızıl saçlı tacirləri: xəzərlər

Ailənizdə səbəbi bilinməyən şəkildə qırmızı və ya mis rəngli saçlara, çillərə sahib insanlar varsa və burnunuz qabarıq, səciyyəvi formaya malikdirsə, İpək yolunun

hakimlərinin biri olmuş sirli və qüdrətli Xəzər türklərinin mirasını daşıyırsınız.

Dağların möhkəm övladları: qırğızlar

Üzünüzdə həmişə yüngül çəhraylıq və ya qızartı varsa, gözləriniz aydın seçilən badam formasına və ya qıyıq quruluşuna malikdirsə, üstəlik, soyuğa qarşı qeyri-adi dərəcədə, dözümlüünüz, kökləriniz birbaşa özəmətli Tanrı dağlarının ötkəllərinə, qırğız xalqının qədim yurdunda gedib çıxır!

İnadkar və çevik çöl döyüşçüləri: peçeneqlər

Əgər "incə qamət kimi" deyiləcək qədər arıq bədən quruluşunuz, ensiz üzünüzdə, kəskin və çıxıntılı sümük cizgiləriniz, baxışlarınızda isə qartal itiliyi varsa, bədəninizdə Bizans imperiyasına çətin anlar yaşadan peçeneqlərin tükənməz sürəti və çevikliyi gizlənmiş ola bilər.

Ural dağlarının mülayim siması: başqırdlar

Üzünüzdə kəskin sümük cizgilərdən çox yumşaq, yumru və uşaqsayağı xətlər üstünlük təşkil edərsə, dəriniz açıq rənglidirsə, gözləriniz isə bal və ya fındıq rəngindədirsə, tatar və qıpçaq genlərinin Ural dağlarının təbiəti ilə qovuşduğu başqırdlarla qohumluğunuzun olması ehtimalı yüksəkdir.

Volqanın sakit və zərif sakinləri: çuvaşlar

Əgər ailənizdə boy göstəriciləri, adətən, çox yüksək deyilsə, sümükleriniz incədirsə, üz cizgiləriniz isə daha kiçik və zərif quruluşa malikdirsə, kökləriniz türk dünyasının ən təcrübəli olmuş, dil xüsusiyyətləri baxımından ən qədim qollarından birinə mənsub olan və Avropanın sərhədlərində yaşayan özünəməxsus çuvaş xalqına gedib çıxır.

Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və
Baş redaktor müavini	- 538-86-86, 538-35-55	informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavini	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32	Mühəsibətlük - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti 23L
"Azərbaycan
Nəşriyyatı" MMC
4-cü mərtəbə

azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj **3258**
Sifariş **1373**

Qiyməti 60 qəpik